

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

BAVUL

Aralık 2017
Sayı: 27
Fiyatı: 8 TL

Hayat bir yolculuktur, yanınızda bulunsun.

Zülfü Livaneli
Mikis Theodorakis
Şükrü Erbaş
Sıla Gençoğlu
Sunay Akın
Nebil Özgentürk
Fatih Portakal
Umay Umay
Nevşin Mengü
Otisabi
küçük İskender
İsmail Saymaz
Nejat İşler
İlhan İrem
Mehmet Günsür
Mehmet Erdem
Haluk Levent
İclal Aydın
Emre Kongar
Necati Tosuner
Meltem Yılmazkaya
Aslı Tohumcu
Haydar Ergülen
Esin İris
Onur Bilge Kula
Zafer Köse
Alişer Delek
Pınar Ergün
Ethem Onur Bilgiç
Müfit Can Saçıntı
Ünsal Ünlü
Selin Kalkan
Yasemin Sakallıoğlu
Evrin Kuran
Nevzat Can Ünsal
Sedef Orman
Engin Türkgeldi
Serhan Onat
Türkü Turan
Ayşen Aksakal
Orhan Aydın
Onur Behramoğlu
Alpay Lümen
Önder Abay

*Zülfü
Livaneli*

Karanlığın sonu bir ulu şafak
Sarp kayadan geçen yola merhaba*

*YASAR KEMAL

Hayat karşısında hissedilen korkunun ve hoşnutsuzluğun romanı: *Balıkçıl*

Şair, romancı, senaryo yazarı, çevirmen ve önemli bir faşizm karşıtı olan Giorgio Bassani'nin İtalyan yazınının başyapıtları arasında yer alan *Balıkçıl* romanı 1969'da Campiello Ödülü'nü kazanmıştır.

Balıkçıl, sağukkanlı bir sadelikle, Edgardo Limentani'nin avda geçen bir gününü anlatır. Bassani, 1947 yılının kışında Edgardo'nun uyanışıyla başlayan günü en küçük ayrıntıya varıncaya kadar betimleyerek, kahramanını bir an olsun yalnız bırakmaz. Ferrara'dan Valona kentine uzanan ve suların üzerinde de yaşam süren bu dünya tasviri belki de Bassani'nin en varoluşçu çalışmasıdır.

Balıkçıl
Giorgio Bassani
Çeviren: Yelda Gürel
Roman, 144 s.

YKY'DE YENİ KİTAPLAR

Hakikatin İzinde
Thomas Bernhard
Çeviren: M. Sami Türk
Yazı-Konuşmalar, 284 s.

Kedinin Kerameti
Fahri Celâl Gökçulga
Hikâye, 476 s.

Buhrumeryem
Lale Muldur
Şiir, 136

MEHMET ALİ AKGÜN

Benim formülüm

Yazının sonundaki cümleyi başta da yazmak isterim: Selam olsun benim gerçek dostlarıma...
Dost edinemek zordur, dostluğu sürdürmek, var olduklarını bilmek önemlidir. Çünkü zor anlarda onlarla paylaşılan birkaç saatlik dertleşme, havadan sudan muhabbet, herkesle yapamayacağın yemeli içmeli geyik kendine getirir insanı. Ben, kendimi bu şekilde sıfırlıyor, böyle yaparak normalleşiyorum. Demiyorum ki ben anormal bir insanım. Hayır, hayata ve özgürlüklere bakışım, kabul edilebilir ya da edilemez görüşlerim olsa da, zaman zaman popüler olanın dışında farklı söylemleri tercih etsem de normal bir insanım. Vicdanımı nasırlaştırmadan, aklımlı tüketmeden ve sabrımı dizginleyerek her an kullanmaya hazır durumda tutuyorum. "Felsefen nedir?" diye sorarsanız, cevabım şudur: Canlıyı, canlı olduğu için sevmek. Her olayda vicdanımla da görmemi kendime telkin etmek, yorumlarken akli melekelerimi yitirmeden ve birilerine itaat etmeden hür olarak düşüncelerimi dile getirmek. Bunu yaptığım sürece kendimi mutlu hissediyorum.

Bu ayki yazımın konusunu yaşadığım bir olay üzerine kurdum. Konu ahlak ve vicdanla ilgili. Yazar Ahmet Ümit, BirGün gazetesine verdiği röportajının bir bölümünde yazacaklarını özetlemiş. Ümit diyor ki "Ahlaki çürümenin dibini yaşıyoruz." Yazarın anlatmak istediği, bireyler ve bireylerin oluşturduğu koca bir toplum, yani bizleriz... Söyleşiden net ettiğim bir paragraf daha var. Ülkede, konuşmanın ve yazmanın ne çetin bir şey olduğunu anlatıyor cümle. "Edebiyatçı olduğum için insanı anlatıyorum ben. Ve insanı anlatırken özgürüm. Oturup politik bir roman yazacak olursam bu beni kısıtlar. Dahası hapse atarlar. Çünkü şu an bir şey de dokundunuz zaman insanları cezalandırıyorlar." Ülkede gelinen nokta budur. Henüz daha ülkenin dağılma, ovalarına, kentlerine, köylerine faşizmin ve diktatörlüğün geldiğini düşünmüyorum. Ama henüz... "Gelir mi?" diye soracak olursanız, yönetenlerin kafasındaki nihai hedefi bilmek mümkün değil, onların nerede bilmek istediği de... Diyorlar ki "Diktatör olsak yazamazsınız, konuşamazsınız." Doğru bir söz, "Diktatör biri tarafından yönetilsek bugün söylediklerimi söyleyemem, yazdıklarımı yazamazım," diye düşünüyorum. Onun için, "henüz" dedim. Ne var ki iktidarın uzantıları olarak görülen yalan haberi ikbal sayan gazeteci görünümündeki bazı tetikçiler, trol olarak

adlandırılıp üzerine sürülen yönlendirilmiş beyinler popüler olanın dışında bir şeyler dile getirdiğinizde sizi linç etmek adına eşikte bekliyorlar. İtibarsızlaştırmaya çalışarak, farklı bakış açısını vatan hainliği çizgisine taşımak görevleri.
Yada:
Söylediğiniz bir sözü keserek ve sonrasında çarpıtarak yalanı izleyicisine ve okuruna sunmak öncelikleri arasında. Ölü bedenlin üzerine üşüşen ağzı ve bedeni kanlı akbabalar olarak görüyorum onları. Acınacak haldeler. Kendileri mi bu karalamla kararlarını alıyorlar? Yoksa arkalarında yönlendiren bir akıl var mı? Güçlü iktidar tarafından destek görüyorlar

görüntüler hızla yayıldı. Gerçek ortaya çıktı. Pus dağıldı, kurtlar kayboluverdi. Aydınlaştıktan sonra geride kalan, gerçek cümlelerimdi.

Benzer saldırılara yıllardır muhatap oluyorum. Temelsiz olduğu için hiçbirini üzerine yapışmıyor. Çoğu zaman dikkate almıyorum; ne ekrandan ne de sosyal medya hesaplarımdan cevap veriyorum. Versem, isimlerini anarak karşımdakilere değer vermiş olacağım. Ne mi yapıyor? Önce değersizleştiriyorum, sonrası basit ve sade bir eylem şekli:

Hafta sonunu ipe çekiyorum. Çünkü çoğu haftamın sonunda mutlaka konuşacak, sohbet edecek bir dostumu bulabiliyorum etrafımda. Bunun dışında ne gazete okuyorum, ne televizyon seyrediyorum.

Ağırdan gelen, bağırıp çağırmayan müzikler kafamı dağıtıyor. Sakin caz ruhumu tazeliyor. Geçmişin protest şarkılarını keyifle dinliyorum; hele ki Ahmet Kaya'dan olunca...

Hem artık CD yapmaya gerek yok. İyi niyetle kullanılan teknoloji yine hizmetimizde. Bir de öylesine keyifli bir yerde yaşıyorum ki gündüzü ayrı, akşamı ayrı bir güzel. İçinde ki saf ve güzel varlıklar haftanın içinde yaşanmış tüm çirkinlikleri sıfırlıyor, kötülerini unutturuyor bana. Tavukları izlemek, yakın dostlarımızın güvencesi altında tur atmak, ağaçlarınla konuşmak, ağacından veya dalından koparıp tazecek meyve sebzeyi tadına bakmak, toprakta oturup temiz havayı içine çekmek, huzuru bedenimize işlemek... Farkında mısınız? Yakın çevremim bildiği, ama sizlerin bilemeyeceği sır olan bir durumumu paylaşayım şu anda. İşte benim rahatlatma veya kendimi yıpratmama formülüm: Hafta içi kötülükleri uzakta tutup, umursamamak. Hafta sonu geldiğinde gerçek dostlarla buluşup

öncesinde olan biten her şeyi çok kutusuna atmak. Yeni haftaya tazelenerek yeniden başlamak. Lütfen şu soruyu sorun bana: "Rahatlamış bir bedenle yeni hafta başlamak nasıl bir duygu?" Sormayın çok zor. Haftanın ilk gününün ilk saatlerinde aklınıza ilk düşünse, bakalım bu hafta neler yaşanacak, neler yaşatacaklar bana? Olsun varsın, hiç önemsemiyorum çünkü formülüm aklımda... Ve diyorum ki: Benim gerçek dostlarımsa varsa korkmayın. Her birine candan bir selam gönderin.

Selam olsun benim gerçek dostlarıma...

**"Felsefen nedir?"
diye sorarsanız,
cevabım şudur:
Canlıyı, canlı
olduğu için
sevmek.**

mi? Son yıllarda benzer soruları daha fazla sormaya başladım. Düşüncem şu: Böyle tipler güçlü iktidara yaslanmaktan keyif alıyorlar. Yaşadığım son örneği anlatacağım sizlere: Dokuz şehit haberinin geldiği günün akşamında, kötülükten beslenen bu insanların sözünün tamamını kullanmaktansa istedikleri bölümü almış ve internet ortamında paylaşmışlardı. Sunulduğu şekilde izlendiğinde beni eleştirmek mümkün değil di, ama bir de arkasından gelen cümleler vardı; anlatılmak isteneni anlatan, berrak sözler. Gerçek dostlardan biri o puslu havayı dağıtan ilk isim oldu. Sonra bir başkası beliriverdi; karanlığın içinde cirit atan kurtların hızını kesti. Onu bir başka dost izledi. Sosyal medyada konuşmanın tümünü içeren

İLHAN İREM

Silifut-Tilisyum

"İrresel Makale"(!)

Yüzü baykuşa benzeyen görkemli bir uzay canlısıdır.

Daha yavruyken, kanatlarını açtığında yaklaşık iki bin dört yüz eli üç metre yüksekliğinde ve üç tepeden oluşan bir dağın boyutlarına ulaşır.

Gelişkin olanları için kesin bir büyüklük ölçüsü vermek zordur... Ancak, daha çok kara delikler, Quasarlar ve Pulsarlar konularındaki araştırmalarıyla tanınan Astrofizik profesörü Dennis Sciama'nın 1969 senesinde Cambridge'de Stephen Hawking'in danışmanlığını yaptığı yıllarda yayımladığı bilimsel makalelerinden, en çok ve en paradoksal tartışmalar yaratan olan "Karanlı Durum, Görecelik ve Radyo Yıldızları" başlıklı iki ciltlik raporunda Silifut-Tilisyum kuşlarından söz edilmektedir:

"Hiçbir yıldız sonuza dek yaşamaz, bir noktada yıldızlar mutlaka güçlerini tüketirler. Birçoğu beyaz cüceye dönüşür. Bunlar, birkaç bin millik yarıçapı ve her kübik inç'te 100 tonluk yoğunluğu olan durağan, küçük yıldızlardır. Bazı yıldızlar, sadece on millik bir yarıçapı ve her kübik inç için yüz milyonlarca tonluk yoğunluğu olan, beyaz cücelerden daha ufak nötron yıldızlara dönüşene kadar çıkmaya devam ederler. Varsayalım görece belli bir ölçünün üstündeki yıldızlar kara deliklere dönüşürler. Kara delik, olay ufku denen bir küre ile çevrilidir. Olay ufku tek yönlü bir zardır. Dışarıdan olay ufkunu geçip kara deliğe girmek mümkün olsa da, ışık dahil hiçbir şey ters yönde ilerleyemez. Olay ufkunun içinde, kara deliğin merkezinde, çekim alanının sonsuz derecede güçlü olduğu bir tekillik vardır. Olay ufkundan geçen her şey tekillik noktasına çarpıp ve korkunç sonuçlar ortaya çıkar." Ağustos 1969'da, New York City Amsterdam Avenue'deki Uzak Fizik Enstitüsü toplantısında, varlığına yürekten inanıp, projeksiyon kanıtlarımla birlikte ilk kez söz ettiğim, Jüpiter'in yerküreninden yaklaşık on yedi kat daha büyük olan üçüncü uydusu "Europa" boyutlarındaki devasa metalik uzay yaratıklarının büyük patlama ile büyük çatırtı arasında yaşanan bu sonsuz çöküntünün henüz keşfedilmemiş görece kaçış koridorları kara deliklerin devinimleriyle manyetik ve -şimdilik- mistik bir bağlantı var!

Meslektaşım John Wheeler bu yaratıklara "Silifut-Tilisyum Kuşları" diyor."

Her biri, bir dolunay gecesinde mehtabın görünen yüzü büyüklüğündeki milyonlarca baklavadan oluşan kabuğu, mikroskobik bir bakişla, ortaçağ sövalyelerinin aksamüstü ışığıyla kızılta çalan zırhları gibi yekpare vücutlarını sarmalayıp, pencerelerini üstünden boşluklara doğru uçurlar... Silifut-Tilisyum kuşlarının başında, ekvator halkasının açılış uzunluğundan beş kat daha yüksek, henüz çözülmemiş tuhaf dalgalar halinde elektrik hâleleri saçan mor ibikleri vardır. Gözlerindeki parlak ışıklı kamalarla, gaga deliklerinden fışkıran alevli dumanlar kör edicidir...

Ama en korkuncu, bütün desibel ölçütlerinin ötesindeki sesidir! Bir ışık yılında sadece bir kez ve bir tane yumurta bırakır sonsuzluğa...

İşte, yalnızca bu ikincisi sırasında çıkardığı o görkemli çığlığın dünyadaki bütün lisansları oluşturan kelimelerle anlatımı olanaksızdır...

Uzay boşluğunun fiziksel örgüsü nedeniyle duyumsayamadığımız o ses, yalnızca tanrısal kulaklarda çınlıyor...

Silifut dünyada bilinmeyen bir maden. Sıvı alüminyum diyebiliriz... Tilisyum ise bir çeşit amyant...

Silifut-Tilisyum, sıvı alüminyum ve amyant karışımı dev bir kuş.

Metal alaşımları Hubble'ın geçen yıl gönderdiği ayrıntılı verilerle kesin olarak çözümlenen Silifut-Tilisyum'lar hakkındaki destansı anlatımlara kutsal metinlerde ve mitolojide de rastlıyoruz.

"Güneşte, ayda ve yıldızlarda belirtiler olacak; yeryüzünde, denizin ve dalgaların uğultusundan dehşete düşen ulusları sıkıntı kaplayacaktır. İnsanlar, dünyanın başına gelen felaketlerden ürkerek, dehşetten düşüp bayılacaklardır; Çünkü gökteki kudretler sarsılacaktır. O zaman İnsan-Oğul'un büyük bir kudret ve büyük bir ihtisamlı, bir bulut içinde geldiğini göreceklidir.

Bunlar olmaya başladığı zaman doğrulun ve başınızı kaldırın çünkü kurtuluşunuz yakındır. Alemlerin işaretini taşıyan o kutsanmış demirden kuşları seyredin" (İncil/Luka "İnsan-Oğul'un Gelışı" S.229)

Zebur'da uçan taşlarla beslenip, gök kapısını bekleyen yedi demir kuştan söz edilir...

Maya efsanelerinde, nurdan kanatlarla açılıp kapanan sonsuz mavi bir perdenin arkasındaki, bütün evreni yaratan enerjinin odağı olduğuna inanılan silifut madeni yatakları çok net bir anlatımla yer alır...

Peru'da, gizemi yüzyıllardır çözülemeyen Machu Picchu kalıntılarının yakınındaki mağaralarda bulunan resimler çok ilginçtir!

Günümüz astronot ya da maden işçilerine çok benzeyen giysileriyle, başı ışıklı insanlar/yaratıklar(!) giderek parlak dev kuşlara ve gezegenlere dönüşmektedir. Yunan mitolojisinde Pleiadlar vardır.

"Gökte yedi yıldız çeviren yedi kız kardeş. Yunanlıların 'Pleiades' dedikleri bu yedi yıldızlı burç, yedi kandilli süreye, yani Ülker burcudur. Efsaneye göre, Pleiadlar, Atlas'la Pleione'nin kızlarıymış. Adlarında şu: Alkyone, Merope, Kelaine, Elektra, Sterope, Taygete, Maia. Bu kızların dördü Zeus, ikisi Poseidon, biri Ares'le evlenmiş. Yalnız Merope ölümlü bir erkeğe, Sisyphos'a eş olur. Onun için de Merope Ülker burcunun en sonuk yıldızıymış derler. Hesiodos İşler ve Günler'de şöyle söz eder Pleiadlardan:

"Ekini biç, görünce gökte

Şiirlerin şarkılarını

Pleiad yıldızlarını, Atlas'ın kızlarını.
Görünmez oldukları zaman da
ek toprağını.
O yıldızlar kaybolur kırk gün, kırk gece."

Bir efsaneye göre, yedi kız kardeş anaları
Pleione ile birlikte Boiotia'da gezinirken,
avcı Orion'a rastlamışlar. Orion tutulmuş
onlara, beş yıl kovalamış Pleiadları,
sonunda kızlar birer güvercin olup
uçmuşlar. Zeus da hallerine acıyarak
göğe almış onları. Değişimlerinin nedeni
başka türlü de açıklanır; Zeus babaları
Atlas'a gökkubbeyi yükleyince, ya da kız
kardeşleri Hyadlarla birlikte kardeşleri
Hyas'ın bir yılın tarafından sokulup
öldürülmesine fazlaça üzülmüşler de
ondan dönüşmüşler.

Bir anlatıma göre, Troya düştüğü zaman,
Dardanos soyunun atası Elektra aşırı
bir üzüntüde kapılıp kız kardeşlerinden
ayrılmış ve gökte gezegen oluvermiş,
(Mitoloji Sözlüğü/Azra Erhat S.270)

Senfonik-Rock trilyo "Pencere...Köprü...
Ve Ötesi"nde yer verdiğimiz, Mustafa
Ertuğrul Kaan'ın "Ruh ve Ölüm Ötesi"
başlıklı dosyasının "Miraç/Yükselmiş"
bölümünde, ahir zaman peygamberini
nurdan kanatlarını çırpa çırpa Tanrı'ya
götüren "Burak" anlatımını okurken,
uzaktan uzağa Silifut-Tilisyum kuşlarını
duyumsadım!

(...)
Cebrail'in getirdiği kemeri belime
bağladım
ve tacı da başıma koydum.
Burak'ın üzerine bindim.
Burak, nurdan kanatlarını çırpa çırpa
ve kainatı nura gark ederek uçuyordu...

Kainatta olacak şeylerin hepsini
seyrettim!(...)
Arşa birçok nurdan perdelerden
geçtikten sonra vardım!(...)
Orada yer, gök, zaman ve mekan yoktur.

Binyıllardır anlaşılmasız bir gizleme
efsanesine dönüşen, Tanrı'nın düşsel
kuşlarından dem vururken asıl söylemek
istediğim galiba şunlar;
başının üzerinde mor-mavi ışıklar saçan
bir baykuş görüseniz korkmayın...
O bir Silifut-Tilisyum yavrusudur. Ve
gözünüze güvercin, karga, kelebek ya
da daha önce hiç görmediğiniz bir canlı
türü olarak görüneceksiniz. Sahiptir.
Ona zarar vermeme düşüncesine
erdiginiz birkaç saniyeden sonra, sizi
içinde bulunduğunuz algi sınırlarının çok
ötesine taşıyor...
Benliğinizin kutsanmış bir ruhun
huzuruyla kainatlara yayıldığını
hissedersiniz.

Işık ve sevgiyle

UMAY UMA Y

Kimse görmedi onu kendi de dahil.
Oturup çözdü bilemediyi. Fakat niye
çözdüğünü hiç bilemedi. Sadece
şışkındı, ışığı bıraktı sokak lambasına. Sanki
tek hedyesi buymuş gibi. Onu tanıyorum.
Onu yazmaya devam edeceğim. Benziyoruz
çünkü.

Herkes kendini yanlış anladı. Ayağını basıp
kırtdığı cam şışeye yuvalanabilir. Ocağın
üstüne de kapaklanabilir. Doğalgaz doğall
bir patlamayla bitirebilirli anlamsızlığını.
Sonra bu absürd komediye ilahi anlamlar
yüklenemeyeceği için körtalihten, sabırsız
tutkudan falan bahsedilirdi. Onun suçlu
oldurdu. Tebeşirle adı yazılmıştı nasılsa kara
tahtaya. Her daim suçluydu. Gidişi de öyle
olurdu.

Onu kimse sevmeydi, kendi de dahil. Ama
istedi en ateşli yerinden övülmeyi. Aileden
mirası vardı. Sevimlek de değildi derdi,
istediği gibi sevimlekti. Evdeki hesap
çarşıya uymadı. Alışveriş doğru
yapılmadı. Çünkü kişiyi vezir de
rezil de eden bu aklıktı.

Şimdi dörtlül Kumtel
marka ocağın başında
kırkpiklerini yakarak sigarasını
tutuşturuyor. Yanlış döşenmiş
aşk boruları ha patlayacak
ha patlıyor. Haa... Anlamı da
kalmadı zaten simdi. Patlasa ne ki.
Efkârın zaten haddi sınırlı çok.

Omurluk "s" şeklinde kıvrılmış yatıyor ikili
kanepede. Çift kişilik yataktaymış gibi
geriniyor. Yazacağı bir iki şiirdi. Ortalığı
pisledi. Sanatta aşk kurşun geçirmiş ceketti...
Ama vuruldu hesapsız yerinden, yamuldu
kaldu. Ölmek zahmetli iş. Her parçan orada
burada, köşelerde. Toplamak gerekli.
Sözleri toplamak da teker teker.

Taksidi toplu mesaj attı rehberdeki herkese.
İstedi dönsünler ona hepsi. Sonra dedi,
"İnşallah kimse dönmez." İlk ve son aşkı o
an aramalıydı. Geri çekilmiş manyaklar, s.ktırıp
gitsinler, uzak dursunlar diye fısıldadı.
Uzak ne yaparlarsa yapsınlar. Aramasınlar,
dokunmasınlar. Nefesi hızlanmıştı, "yavaş,
yavaş, yavaş," dedi taksinin camına bakıp.

Onu kimse affetmedi, kendi de dahil. Suçu
mazor görüldü. Yaptığı kendini iştahsız bir
ölümle sınırlamak. Bu kadar açık varken,
doymusuz cehaletler ülkesinde, suyun
algısı yankıdır yüzünü bulan aynada. Ne
görkemli bu boşluk... Açı çekiyor sırtüstü.
Mazor görüldüyör gri soluyan mekanik
adamlar. Adamlar var, onlar var. Onunla
olan sabahlarda onusuz akşamlar da var.
Adamları düşündü saatlerce. Akşamlarla
adamları birbirine kırk durdu. Açtı
masanın üstüne, dedi, ben mi
yalnızım hıh. Uyukusu gelse

**Onu kimse
sevmeydi, kendi de
dahil. Ama istedi
en ateşli yerinden
övülmeyi.**

bir... Kendiyle ne yapabilir?
Bu kutulardaki kalınlarla?
Arkaya saklanan
fotoğraflarla? Yüzü de
soluk hastalıklan yeni
çıkışmış gibi. Kendinin de
kayıp olduğu yerde ne
bulabilir? Kazıyor anıları
nereye ne biriktirdiye işte.

Biraz ondan biraz bundan.
Biraz şekilli, biraz şekilsiz. Az çocuk,
biraz kadın, biraz geç, biraz az, biraz çok...
Sınırsız ve çok...

Toparlanana kadar akşam oldu. Yetişmesi
gerek bir toplantı yok. Onu beklemekten
sıkılacak bir sevgilisi yok. Kaybedecek veya
kazanacak hiçbir şey yok. Kıymetli zaman
yanında çoğalıyor. Kum küresinin içine sıkışıp
kalmış gibi, bir aşağı bir yukarı. Muadillerine
sesleniyor yüksek sesle, hazırlanlar. Dışarıya
adım atacak kadar cesur oldum bugün. Ve
bugün de giydim en güzel elbisemi. Şişt
çocuk, beni düşünene kadar bekle kapıda. Her
gölge ben değilim. Ama işte düpedüz bir
gölgemim. Unutma yazdığım şiirleri. Şiirlerin
şarkılarını. Torbama da unuttu, dışardan
peynir aldım. Acım yoksa bütün gece peynir
yeriz.

Fotoğraf: Umay Umay

Rize'ye kızıl bayrak çekildiği gün

Salarha'nın bir dağ köyünden Hacı Seyfullah, yetmişine basarken, biricik yol arkadaşı olan eşini Azrail'in kollarına teslim etti. Kırkıncı yıl mevliüdünü okuttuktan sonra çaylıklar içerisindeki mezarın başına çökerek, "Kusura bakmayasun karı," dedi, "Ben evleneceğim."

Çaylığın bölünmesinden endişe eden oğulları ve kızları karşı geldi. Nuh dedi, peygamber demedi Seyfullah. Ardından köylülerin diline düştü. "Anderi elunde kalmış, koyacak yer arayı" diye ayıpladılar. Kimseyi umursamadı Seyfullah; biliyordu ki bu yaştan sonra yalnız kalınan tek yatak olsa olsa bir kuru mezardı.

Köydeki hiçbir dul Seyfullah'la evlenmeye yanaşmadı. Çevre köylerdeki dulların "He," diyesi olduysa da, Seyfullah'ın oğulları araya girdi. Seyfullah'ın imdadına akılabası Sofi İsmail yetişti. İsmail, genç yaşta bir tarıkata bağlandığı, şalvarını ve cübbesini bir gün olsun üzerinden çıkarmadığı için, köylünün gözünde evliyadan sonra geliyordu. Kara sakalı göğsüne uzanan bu kekeme adama göre, Rize Kalesi'ne "komenislerin" astığı kızıl bayrağı, silah sıkı sıkı direğe tırmanıp aşağıya indiren kahraman, Sofi İsmail'in ta kendisiydi. Rize'de hikâyeyi hatırlayan biri olmasa da, Sofi İsmail nihayetinde Allah'ın adamıydı. Onu yalancı çıkarmak, Allah'ı küstürmekti.

Bir yatsı namazından sonra evlilik konusunu açan Seyfullah'a "Evlenmek sunnettir," dedi Sofi İsmail. Evellallah, Seyfullah o işi olmuş bilirdi. Bu cümleyi kurması, kekeme Sofi için, kederli bir sabah ezanı kadar uzun sürdü. Kuran okuduğu ve camide kamet getirdiği vakitler hariç, hiçbir cümleyi tamama erdiremiyordu.

Seyfullah, o andan itibaren Allah'tan sonra İsmail'e iman etti. Sofi İsmail söz vermişti, mutlaka bir eş bulacaktı. Nitekim, buldular da... Seyfullah, Vanlı bir dolu nikahına aldı. Oğullarına aldırmanın çaylığın gelirini başlığa yatırdı. Şahidi Sofi İsmail'di.

Kadının Türkçesi, Seyfullah'ın Kürtçesi kadersa da, yatak odası ile gusül için yaptığı banyo arasında geçen bir ayda, konuşmanın pek bir önemi yoktu. Seyfullah hasret kaldığı halvetten memnun ve yataktaki sıcaklıktan hoşnuttu. Ta ki...

Karısının 1995 yılındaki bir seçimin arifesinde evin avlusuna Kürt partisinin flamasını astığı gün Seyfullah, dünya gözüyle Sırat Köprüsü'nden kor alevlerin koynuna düştüğünü gördü. Kırk yıllık Demirelciliydi Seyfullah, karısını bir daha bağışlamadı. Bu kahrından mütevellit çok yaşamadı. Seyfullah'ı ilk karısının yanına gömen köylüler, Vanlıyı cenazeden sonra Salarha'dan kovdular.

*Biliyordu ki bu
yaştan sonra
yalnız kalınan tek
yatak olsa olsa bir
kuru mezardı.*

Sofi İsmail sürgüne sevinse de, Seyfullah'a içten içe hayranlık besliyordu. Çünkü o da baba olamadığı için genç bir kuma getirmenin hayalini kuruyordu. Hiç değilse, Rize Kalesi'ne çekilen kızıl bayrağı indirildiği günü övünerek anlatacağı bir oğlu olmalıydı. Nihayet bir gün, eşinin ağlayışlarını umursamadan kuma getirmek için yollara düştü. Kumayı, tarikat ehli sofilerin yardımıyla Erzurum'da buldu.

Varını yoğununa başlık parasına yatırıp imam nikahını bastı İsmail. Rize'ye geldikleri gün, gerdeğe değil, mehir diye söz verdiği beşbirbirde ve bilezikleri almak için Kuyumcular Sokağı'na girdiler. Bu alışverişten sonra Sofi İsmail köy minibüslerinin kalktığı durağa gururla yürürken, karısının Rize Otagan'ndan kalkan ilk otobüse Erzurum'a kaçtığını fark edemedi bile.

Sofi İsmail dolandırıldıktan sonra evlenip çocuk sahibi olmaktan vazgeçti. Zikre, rabıta ve camiye adandı. O günden beri bir huyunu hiç terk etmedi: Şimdilerde sırf Hanife için izlediği evlilik programından kalan vakitte, caminin avlusunda, Seyfullah'ın karısının köye kızıl bayrak çektiği ve kendisinin silah sıkı sıkı çatıya tırmanıp bayrağı indirdiği günü anlatıyor.

ARALIK 2017

7 ARALIK PERSEMBE 20.30

CAMERATA SALZBURG

PINCHAS ZUKERMAN

yöneten/keman

11 ARALIK PAZARTESİ 20.30

AŞK VE HÜZÜNDÜR İSTANBUL

Şiir Dinletisi

17 ARALIK PAZAR 15.00

FANTASTİK HİKÂYELER

MAKİNESİ

18 ARALIK PAZARTESİ 20.30

MİLLÎ REASÜRANS'TA

PARLAYAN YILDIZLAR

TARIK KAAAN ALKAN piyano

EMİR İLGEN piyano

21 ARALIK PERSEMBE 20.30

BUİKA

Para mı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

biletix
Türkiye

Bilet için: biletix.com | (0216) 556 98 00 | Biletix satış noktaları
Bilgi için: issanat.com.tr | (0212) 316 10 83

[f](https://www.facebook.com/issanat) [i](https://www.instagram.com/issanat) [y](https://www.youtube.com/issanat) /issanat

Kanın acılı ketçap gibi aktığı yıllar

Kesici, delici bir aletin kurbanın bedenine ardı ardına girip çıktığı, inip kalktığı ve parçalanan cesetlerle dolu filmlere 'slasher' dendiğini büyükelimizden öğrendik. Türk Korku Sineması bu alanda zayıf, cılız; hafif sükiet bile değil. Ama final sahnesine bu tür bir aksiyon montajı yapılan, 'kaba çıplaklıkta öne çekilen kadınları bol bol boğmalı' bir filmi es geçmemeliyiz. 1988 yılında video olarak çekilen filmi Bülent Petit yönetmiş. Adı Polikopat. Ancak insanımız yine şakaçı yanını göstererek ikinci bir ad daha koymuş jeneriçe: Op Beni Neriman. Biraz arandıgında filme internet ortamında kolayca ulaşılıyor. Yine de önermiyorum.

Kutu Kutu Pençe

kuçuk İSKENDER

Ali okula git

Dayak ye

Ezberle

Bozuk süt iç

Timarhane Fışları

Hâlâ var mı bilmiyorum, ilkokulda okuma yazma öğrenirken kolay, tek bir cümle sınıfta 'fı' olarak dağıtıldı öğrencilere. Galiba artık 'kitapçık'lara dönüşmüşler. Yeni fışları heyecanla, masum bir telaşla beklediğimizi hatırlıyorum; hemen ezberler, kenarları dirsek dayandığı için sürekli kıvrılan defterlere bin sayfa yazar, aktarırlar bellerdik. Şimdi, timarhane fışları revaçta:

- Suna Altı bur
- Ali Topu Pattat
- Erel Belediyeye Başkanlığından İstifa Et
- Ayşe Şort Giyme

Pejmurde kelimesini kullanan kimse kalmadı

Maksadın aşan aşk, kendine göre mühim, etrafa sorulsa sıkıntılı şahsiyetleri dedektör köpeklerle, dedektör orospulara çevirir. Osuruktan nem kapılarının dışarı salınan o bir miktar gazla yüksek basınç alanı oluşturun ortanın hararetini yükseltmesini kaçınılmazdır. Yazdığım, sizin de tenezzül edip okuduğunuz şu birkaç cümlemin ortak fikri 'kibirlili sevgilinin inatta tutkunun bekunu çıkartması kanserojen'dir diyebilirim. Hiçbir halta yaramadığından intihara kalkışanların hazırlandıktan kılıfın üzerinde 'made in my heart' damgası bulunması da bu egonun daniskasıdır.

Müfredata yardımcı olmak lazım

Cumhuriyet Dönemi Türk Şiiri, Türk Romanı gibi tarihsel ayrımlar yapıyor ya, şunu düzeltelim: "Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı (1923-2002)." Bitiş tarihini ben koymadım, seçmen olarak halkın çoğunluğu koydu. Kendilerini en 'değışan' duygularıyla kutuluyorum. Bir de şu "Türk Dili ve Edebiyatı" çemberinden çıkmak lazım: tüm dünyanın edebiyatını ayrıntısıyla öğrenmeyi, bilmeyi hak edenler çoğunlukla. Türk Kimyası, Türk Fiziki gibi derslere yeşil ışık yakmanın anlamı yok. Millî olmayı sporculara ve cinsiyetçi ergen oğlanlara bırakalım.

AVM'nin herkesten gizlenen açılımı

AVM'lerde merdiven ve balkon demirliği aralıktanndan süzülüp hızla düşerek mermer zemine kaçılan çocuklar kapitalizmi hep özetler. Erken ölen bu potansiyel tüketicilerin cenazelerinde marş olarak da o yaz beach'leri sallayan pop parçaları çalacak, taziye için eve gelen konuklara suşi ikram edilecektir.

Kutsal geyiğin ölümlerine öldürdüğü şey

Yorgos Lanthimos'un The Lobster 'la başlayan İngilizce sinema kariyeri birçok seyirciyi zevkle sürüttü. Defalarca seyredince defalarca hararetle konuşulacak uzantıları, kalcal elastitleri olan bir film çekmişti yönetmen. İkinci global filmi Kutsal Geyiğin Ölümü de öyle. Tüm sinirimi aldı, uçarak çıktım sinemadan. Gevezeliği bir kenara koyarsak iki tema önde: Cerrah bir adam ve hastadan bulaşan lanet. 2005 civarında Taksim Gümsüyünde yaşadığım bodrum katında 'cerrah bir adam, kansü, çocuğu, Anadolu kökenli hastası ve oradan doğan lanet' üzerine kurgulamaya başladığım 'Şey' adındaki film / dizi ile bu görsel şov iç içe geçmiş durumda. Yeni bir sinavla karşılaştım: Projemden vazgeçmeyeceğime göre ortadaki materyalleri alıntı / çalmış ekseninden dışarı kaydırmak ve sil baştan hayal etmek. Sabır iyi diye dayatılır ya, hayır, her durum için geçerli değil! Sabır. Keşke sılailece yazıp hayata geçirmeye çalışsaydım senaryoyu. Lanthimos'ta imrene imrene seyretseydik. Üstelik o soğuk güzelliğinin aşıldığı gerilimi kaybetmeye başlayan Nicole Kidman The Others ve Bird's den

Çengelköy: Ayazmada panayır

Çengelköy vapur iskelesinden çıkıp, dosdoğru yürüyerek ana yolun karşısındaki benzincinin köşesinden yukarı doğru çıkan yokuşa gireseniz, o yol sizi Aya Pandeilemon Ayazması'na götürür. Eskiden, yazları kiraya gittiğimizde, bizim her gün kullandığımız o yol, oturduğumuz Vahdettin'in Köşkü'ne kadar giderdi. Sonradan, köşkerin önündeki çilek tarlaları müteahhitlere satıldı ve köşklere çıkan o yol kapatılarak oralara villalar yapıldı. Köşklere de arka kapıdan ulaşım sağlandı.

Ayazma, yukarı çıkarken, yolun sağ tarafında, köşklere yakın bir yerdedi. İçinde kutsal olduğu söylenen bir su akardı. Biz her gün, aşağıya denize giderken ve denizden dönerken en az iki kez önünden geçtiğimiz Ayazma'nın içine pek girmedik. Genellikle çevresinde yer alan, ceviz, Erik ve at kestanesi ağaçlarıyla bezenmiş olan bahçelerde oynardık.

Hayal meyal, bir kez anne babamla birlikte bir ziyaret için içeri girdiğimizi anımsıyorum ama ne vesileyle gittik, orada kimle karşılaşmıştık hatırlamıyorum.

Benim çocukluk yıllarımda Ramazan ayı ve Şeker Bayramı yaz aylarına rastlardı. Bunu çok net anımsıyorum, çünkü benim de zaman zaman katıldığım teravih namazları, birinci köşkün üst katında, Zehranım TeYZe'nin oturduğu dairenin hasır kaplı büyük salonunda kılınırdı.

İftar olup olmadığını anlamak için, camilerin minarelerindeki şerefelere bakmak için Parmaklık dedikimiz, İstanbul'u cepheden gören ön bahçeye çıktığım ve şerefelerdeki ışıklar yanar yanmaz "Kandiller yandı" diye bağırarak anememe haber vermek için eve koşardım.

Bazı bayramlarda da, Ayazma'ya gelmeden, yokuşun sol tarafındaki meydanlık yerde panayır kurulurdu. İp cambazını ilk kez orada görmüştüm: İki direk arasında gerili bir ipin üzerinde, elinde uzun bir denge sopası, dikkatle yürüyör, arada bir, benim çocuk gözümle bile fark ettiğim sahte ayak kaymalarıyla düşer gibi yaparak insanları heyecanlandırıyor ve sonra devam ediyordu.

Cösteri bittikten sonra, arkadaşı, bir kasket doğaştırarak para topluyordu. Bu arada "Bul karayı al parayı" diye bağırarak ilisi kırmızı biri siyah olan üç iskambil kağıdı ile saf çocukları söğüşleyen üç kağıtçıları da ilk kez orada tanıdım, ama ağabeyim

daha önce uyardığı için onlara para kaptırmamıştım.

Hiç unutamadığım bir panayır anısı, çocuklara parayla oyun oynatan bir adam tarafından dolandırıldığını gören ağabeyimin, kaybettiği parayı zorla geri alıyordu:

1950'lerin başıydı; 9-10 yaşlarında bir çocuktum.

Panayırdaki çeşitli gösteri ve eğlencelerden biri de bir adamın çevirdiği, üzerine çiviler çakılmış ve farklı renklerle boyanmış olan ilkel bir aşıp çarkla oynanan oyundu. Yaklaşık 1.5 metre çapında bir aşıp dairenin üzeri farklı açılarla değişik renklerle boyanmıştı. (Günümüzdeki seçim anketlerinin sonuçlarını pasta biçiminde anlatan görsel gibi.)

Bu çark, bir eksenin üzerine yere paralel olarak yerleştirilmişti ve yanında, kenarında çakılı olan uzun çivilere değen gevşek bir yay vardı.

Çark döndürüldüğünde, çivileri tarayan bu yay, madeni bir ses çıkarır ve bu ses, sona doğru yavaşlayan ve nihayet duran temposuyla oyuncuları heyecanını artırırdı. Oyunun kuralları çok basitti:

Çark durduğunda yay hangi renkle boyanmış bölüme kalıyorsa, orası kazanıyordu. En geniş bölüm (en çok oyalan partinin rengine boyanmış olan pasta parçası olarak düşünün) oyunu oynatanındı; yani yay o bölüme çivilerin arasında kalırsa

koyduğunuz parayı kaybediyordunuz. Ondan sonra daha küçük ve değişik açılarla boyanmış bölümler, farklı oranlarda kazandırılıyordu. Yan yana çakılmış iki çivinin arasındaki 3-5 derecelik en dar bölüm ise en çok parayı kazandırdı.

Ben de her zamanki gibi özgür ama ağabeyimin uzaktan korumasında, tek başıma dolaşıyordum.

Bir ar bu "rulet" oyununa katılarak bir renk üstüne 25 kuruş koydum. Çark, yay tam benim para koyduğum rengi belirleyen çiviler arasında duracakken, oyunu oynatan adam, benim bile görebildiğim bir biçimde aşağıdan dokunup, çarkı, yay bir öteki renge gelecek biçimde itirdi. Ben, "Ama aşağıdan ittiniz," dedim adama. Aldığım yanıt "Hadi oradan bacaksız," biçiminde bir azardı.

Ne yapacağımı düşünürken birdenbire arkamdan ağabeyimin sesini işittim: "Ver çocuğun parasını," diye bağırıyordu adama. Adam, bağırmanın benim ağabeyim olduğunu anlamamış, izleyiciler müdahale ediyor sanmış ve korkmuştu.

"Tamam, tamam al parayı defol buradan," diye 25 kuruşumu geri verdi. Böylece sadece "Bul karayı al parayı" diye bağırın üç kağıtçıları değil, o zamanlar adına "Rulet" dediğimiz bu ilkel oyunu oynatan sahtekarları da tanıdım oldum. Doğramacı ile tanışmam çok sonralara rastlar!

"Köşkerin önündeki çilek tarlaları müteahhitlere satıldı ve köşklere çıkan o yol kapatılarak oralara villalar yapıldı."

ŞÜKRÜ ERBAŞ

Dört bilinmeyenli denklem

Zaman... yazarken ve yaşarken... nasıl tanımlanır, nasıl ayırt edilir, herkesi içine alan bir süresi, bir ölçüsü var mıdır... bir çınlama, bir an, sonsuzluk, üç zamandan oluşan bir dördüncü zaman, beşinci mevsim, sekizinci gün...belki de bir yetinme ruhu, gizli bir geçicilik bilinci...

İçimizden dışımızdan geçer ve anında dönüşü olmayan bir geçmişe dönüştür. Geçmiş... ne tuhaf, hem acı hem arzu, hem hayal hem hatıra, hem unutuş hem kırbaçlı bir bellek. Bir sonsuz bugün. Bir sonsuz gelecek. Kalbimize kederini düşürmemiş, bedenimizden geçmemiş zaman olur mu hiç? Yaşamamıştır. Özlenmez. Üzüntü vermez. "Acı, insan sonradan verilmiş yaşama gücüdür," diyordu Melih Cevdet. Biz de, "zaman, insana önceden verilmiş yaşama gücüdür" dersek, bilmem ki ne söylemiş oluruz.

Nesnelerden, insanlardan geçmemişse zaman, bu onu nasıl duyabiliriz? Nasıl yazarız, nasıl yaşarız? Ey içindeki, sokaktaki, uzaktaki, yakındaki her şey; eşyalar, ağaçlar, kuşlar, dağ başları, lambalar, ay ışığı, ırmaklar, sesler, parmaklar, çocuklar, kirpikler... bütün zamanların şimdiki zaman kılığında canımızda menevişlenmesi değilse nedir peki?

Zaman hüzdür. Avcularımızdan çıkmış

her şey, bize dünyaları bağışlamış olsa da, bir oylum acıdır. Varoluşumuzda boşluklar bırakmıştır. Sürseydi yeni heveslerimiz, kederlerimiz olacaktı. Gelecek, bir hayaldir henüz, bir kuşkudur, endişeli bir bekleyiştir. Varlığımıza ulaşmamıştır. Bize rengini, kokusunu, sevincini, acısını vermemiştir. Umutsuzluktan ağır bir umuttur. Gizli bir ölüm korkusu belki de. Şunu da eklemeli: karamsar, umutlu, öfkeli... insanın varlığını duyacağı, kendisini seveceği biricik zaman, dünyanın harf harf gövdesinde çiçek açtığı zamandır.

Her şeyin bir telifi yolu, onarma imkânı vardır, ancak Tanrı bile olsak, zamanın bir saniyesinin yerine bir şey koyamayız.

Bir denklem kuralım:

Zaman=Kalabalık=Yalnızlık=Yaşam. Bu denklemde can alıcı nokta kalabalıktır. O olmadan ne yalnızlık olabilir ne zaman ne yaşam... biz, başka hayatlara değmeden, katılmadan, onlarla sevinip onlardan bunalmadan, ne yalnızlığı bilebiliriz ne zamanı duyabiliriz ne de yaşadığımızı fark ederiz.

Son bir söz: Şiirde ya da şiir dışında, zaman denildiğinde, kendimiz için ve başkaları için, çizgili defterimize düşeceğimiz ilk cümle şu olmalı: her şeyin bir telifi yolu, onarma imkânı vardır, ancak Tanrı bile olsak, zamanın bir saniyesinin yerine bir şey koyamayız. Bu bilgi bizi çok daha özgür kılacak ama aynı zamanda canımızı acıtacak büyüklü bir hayat bilgisidir.

Mehmet Günsür ile Martıların Efendisi'ne dair:

İçinde aşk olan her şey kazanıştır

Rol aldığı her projede oyunculuğuyla dikkatleri üzerine çeken Mehmet Günsür ile İtalya'daki yaşamını ve yakında vizyona girecek olan Martıların Efendisi filmi konuştuk.

İtalya'daki yaşamınız nasıl gidiyor?

Üç çocuklu tatlı bir kaos. Yaşam genelde dolu dolu akmaya devam ediyor. Bazen geriye yaslanıp sen onu seyrediyorsun bazen o seni... Sade ve tatlı hayatı seviyorum. Yoğunluğun içinden "an" avlıyorum.

Türkiye ve İtalya arasındaki git-gel durumu yorucu olmuyor mu?

Seyahatler kendimle kaldığım özel zamanlar benim için. Bir tür meditasyon... Vücut için yorucu tabii ama artık alıştım galiba... Şu dönemde çok sık uçuyorum. Bazen uçakta nereye gittiğimi unutuyorum. Hoşuma gidiyor.

Sizi genel olarak benzer karakterlerle izliyoruz. Tercih etme şansınız olsa fark yaratacak nasıl bir karakter seçerdiniz? Benzer olduklarını düşünmüyorum. Demek istediğin "Neden size genelde aynı rolleri öneriyorlar?" ise şöyle söyleyebilirim: Genelde bir proje için insanların aklına geldiğinde, sen olduğun için geliyorsun ve genelde seni, sen olduğun için istiyorlar. Yani riske girmek istemiyorlar veya yapabileceklerini hayal edemiyorlar. Bütün dünyada böyle bu.

Ben galiba karakter değil, hikâye seçiyorum... Ve içinde yeni bir şey bulmadığım hikâyeler.

beni heyecanlandırmıyor. Oysa güzel yazılmış cesur ve dardını iyi anlatan bir hikâye her zaman ilham verir ve heyecanlandırır.

Yurtdışı deneyimlerinizden sonra Türk sinemasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Artık Türkiye'deki sinema endüstrisindeki herkes bu işin yurtdışında nasıl yapıldığını biliyor. Hepsı yabancı ekiplerle çalıştı ve çalışmaya devam ediyor dolayısıyla eksiklerimizi hızlı kapatabiliyoruz. Sinemada çalışma şartlarımız, televizyonda çalışma şartlarımızdan çok daha iyi.

Martıların Efendisi ile ilk ne zaman karşılaştınız ve ne düşündünüz bu 'tuhaf' adam hakkında?

İlk olarak, Mehmet(Ada Öztekin) tanışmamızda bana anlattı hikâyeyi. Anında nabızım yükseldi. Hikâyesinin derdi, karakterler, Mef ve bu hikâyesinin içinde yapabileceğim seçimler beni çok heyecanlandırdı.

Bu kadar zor bir rolü oynamak sizi korkutmadı mı? Role ruhsal ve fizikl olarak nasıl hazırlandınız?

Korkmak, benim için harika bir ilk işaretir. Bir karakter ne kadar çok korkutuyorsa o kadar gebedir. Sadece marjinal karakterler anlaşılmasını, genelde en tekdüze/normal/sıkıcı gibi görünen karakterler en zorlayıcı karakter olabilir.

Mehmet'le uzun bir ön çalışma yaptık, o dönemde ikimiz de farklı şehirlerde çalıştığımızdan akşamları Skype'la bağlanıp uzun uzun konuşuyorduk. Ben de boş zamanlarımı sadece bu karaktere ayırıyordum, çok fiziksel seçimler yaptım o yüzden vücudumla çok çalışmam gerekiyordu.

Korkmak, benim için harika bir ilk işaretir. Bir karakter ne kadar çok korkutuyorsa o kadar gebedir.

Siz bu rolde Martıların Efendisi'ne ne kattınız? Martıların Efendisi size ne kattı?

Mef benim için bir doğum gibiydi. Ama bilmiyorum ben mi onu doğurdum? Yoksa o mu beni? Belki de ikisi birden(muhtemelen

Mehmet de aynı şeyi söyleyecektir)... Benim, Mef gibi olağanüstü bir alter-egom ve bana bu olağanüstü macerayı yaşatan harika bir ailem var artık. Ve şuna eminim ki Mef, izleyen herkesin de kalbine dokunacak. Herkese biraz lazım ondan.

Sizce de aşk her zaman kaybetmek midir? Asla... İçinde aşk olan her şey kazançtır.

İnançlarımız bizleri esir mi eder yoksa özgürleştirir mi?

Neye inandığına bağlı.

Herkesin mutlu ve özgür olduğu bir ülke sizce var mıdır?

Tabii ki var... Düşündüğün her şey vardır.

NEVŞİN MENGÜ

Başganlı yıllar

Melih Başkan'a dair pek çok anım, Ankara'da büyüyen benim yaşlarımda herkes gibi çocukluğuma, ilk gençliğime dayanır. Benim yaşım 35, Ankara'da Gökçek öncesi benim için flu ve sanki hiç olmamış gibi...

Bilinen hikâye işte. Sol iki ayak çıkardı, Gökçek oyları tekrar saydırdı, sandıktan bir şekilde çıktı. Sene 1994'tü, 2002'ye daha çok vardı. O dönemde Gökçek'in zaferi, bizim mahallede, yaklaşan gerici yeni rejimin ilk ayak sesleri sayılmış, fazlası önem verilmişti.

İlk önce kentin sağında solunda Ankara Keçişi heykelleri belirdi, yeni başkan diktiymişti. Ben süper sevdim bulmuştum, okulda da Ankara'ya dair öğrendiğimiz ilk şeydi. Ankara'nın bir kedisi bir de keçişi meşhurdur. Kedisini sağda solda gördük de keçiler hiç etrafta yoktu. Mesele keçiyle sınırlı kalmadı pek tabii, Altınpark'taki Periler Ülkesi heykelerini, o unutulmaz sözü, "Böyle sanatın içine tükürürüm!" sözyle kaldırttı. Hiç unutmuyorum o heykel kaldırıldığında en çok annem kızmıştı, kadıncağızın sinirden beti benzi atmıştı, çocuk aklımla Gökçek'in iyi bir şeyler yapıp yapıp tahmin ediyordum ama annemin abarttığını düşünüyordum. İnsan halbuki annesini asıl otuzundan sonra anlıyormuş azızim.

Sonra otobüs meselemiz peyda oldu. Melih Başkanşimdi bile eski, dökülen, habire anızlanan, yollarda kalan otobüsler demek benim için. Ankara'nın Çayyolu tarafına ilk taşınanlardandık biz. O zamanlar arazi bol, fiyatlar uygundu. Bizim koskocasitede bir rahmetli Ahmet Taner Kışlalı'nın bir de bizim ev vardı. O zamanlar Çayyolu dünyanın bir ucuydu. Karayalçın'lı yılları hayal meyal hatırlıyorum, tablaları bizim mahallenin sevilen siyasetçisiydi. Hatta Kışlalı'nın o zamanki eşi, Fransız asıllı Nilgün Tezye, Murat Karayalçın'ın basın işlerine bakıyordu. Velhasıl Karayalçın bizdenli ya da biz ondandık...

Kışlalı gitti bizim otobüsler de bitti. O zamanlar bir-bir buçuk saat süren otobüs yolculuğu için bizim oraya Melih Başkan üç beş otobüs layık görmüştü. Onlar da eski mi eskiydi. Çayyolu'ndan Melih Başkan'a oy çıkmadığı için Başkan'ın bizim oraya otobüs vermesi... "Çi konuşulurdu Çayyolu ahalisi arasında

Elektrik ve su kesintileri meşhurdur bizim oranın. Yeni bir semtli ama altyapısı eksikti. Bizim evde her zaman koli koli mum vardı elektrikli her an gidebilir diye. Kah trafo patlardı, kah hatlar kopardı. Elektriksiz yıllar "cehapeli" yıllar değildi ve de azızim, kentin başında Melih Başkan vardı.

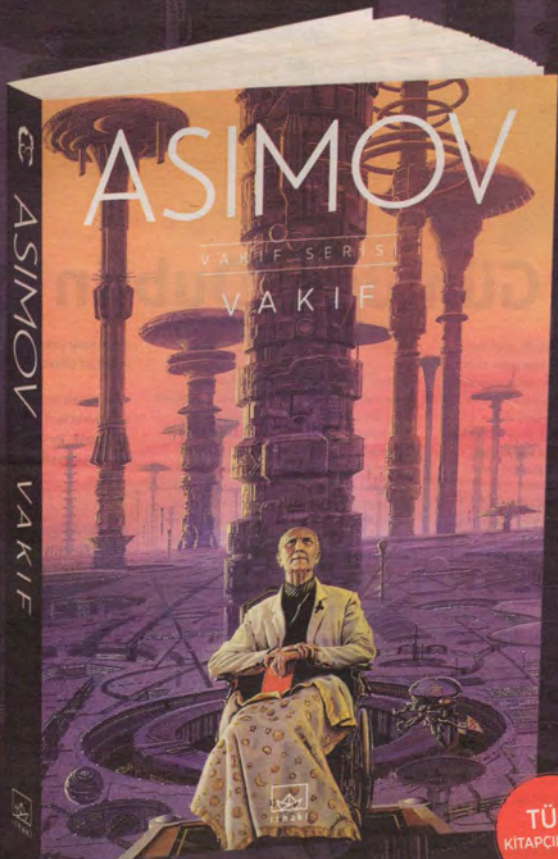
**Elektriksiz yıllar
"cehapeli" yıllar
değildi ve de
azızim, kentin
başında Melih
Başkan vardı.**

Bizim oralar hem şehre hem de Başkan'a uzak olduğu için çok çekti. Çayyolu, yeri geldi Yenimahalle'ye bağlandı, yeri geldi Çankaya'ya. Zaman içinde işler değişti. Yeni burjuvaziden bizim orada yaşamayı tercih edenler çoğaldı. Arazi bol ve görece ucuz olduğu için, bahçesi duvarlarla çevrili, mahremi yoğun korumalı evler yapmak mümkündü, belki de yeni burjuvazi Çayyolu'na çeken bir faktör de buydu.

Bu yeni burjuvaziden ilk gelen Hacıbabalara olmuştuk. Annem yine gözlerini fal taşı gibi açıp evin hanımının komşuları davet edip "sobetler" düzenlediğini anlatırdı. Annem neye bu kadar endişeleniyor o zamanlar anlamazdım, işte dedim ya insan annesini aslında otuzundan sonra anlıyor.

Gel zaman git zaman AKP'li bakanlar vekiller taşınır oldu bizim Çayyolu'na. İşler değişti. Çayyolu değişti, Ankara değişti, daha allı güllü, oyuncaklı bir kent oldu olmasına ama ben seni hep burada otobüslerle anacağım Melih Başkan.

TÜM ZAMANLARIN EN İYİ SERİSİ

TÜM
KİTAPÇILARDA

@ithakiyayinlari
@ithakiyayinlari
@ithakiyayinlari

ASIMOV
KİTAPÇILARDA

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

İletişim: 0312 222 22 22
www.ithaki.com.tr

Genel Dağıtım: PUNT

NEJAT İŞLER

Gezi Günlüğü: Dublin

Açılar turizm sayesinde gelir kapısı oldu. Belfast'ta otele girip, check-in yaptıktan sonra, resepsiyondaki broşürleri karıştırmaya başladım. Şehir turları, gezilip görülecek yerler falan. En havalısı, "Game of Thrones Tour". Dört kişi 300 pound verince, dizinin Belfast'taki lokasyonlarını görebiliyorsun. Bir nevi "Aşmalı Konak" gezisi.

"Hiç birine takılmıcam. Belfast zaten küçük şehir, yürüyerek takılırım kafama göre. Hem zaten ben şehrin politik geçmişiyle ilgileniyorum," derken, "Game of Thrones" broşürünün arkasını çevirdim ve donup kaldım. "Dünyaca ünlü kara taksi turları." Kelle başı 15 Pound verisen, ortalığın karışık olduğu günlerde, cumhuriyetçi Katolik (bağımsız İrlandacı) Falls Road ve kralçı protestan (İngiltere bağımlısı) Shankill Roads arasında çalışan orijinal (!) taksi şoförlerinden, o günlerde yaşadıklarını, bizzat yaşadıkları yerlerde dinleyip görebiliyorsun.

Önce bir utanma duygusu kapladı içimi, sonra şarkılar geldi kulağıma, filmler geldi gözümün önüne. Üstüne Coşkun Aral'ın Belfast gezisi geldi mi aklıma. Aynen böyle bir taksiye binip dolaşımtı fırtınanın koptuğu yerleri. Soğudum daha görmediğim kentten. Hastayım zaten, soğuk iyi gelmiyor. Yarın iyi hissedersen deniz kenarı turu var. Etliye-

sütlüye karışmam daha iyi...

Belfast'ta kaldığım otel Protestanların tarafında. "Barış Duvarı" buradan görünür. Dün buranın İngiliz muhabibi "Alperen Ocakları'nın, 1699'daki Derry kuşatması ve direnişi konulu yürüyüşü vardı. Davulları duvarın öte tarafındakilere duyurmak için çaba sarf ediyorlardı. Tabii zırlı polis arabaları eşliğinde. Bir kilometre ilerideki tepenin üzerinde ise, "Free T. Taylor" yazısı duruyor ve şehrin hemen her yerinden gözüktüyor. 48 yaşındaki cumhuriyetçi aktivist, 18 yaşından beri İngilizlerin elinde rehin. Arada sırada çıkarıyorlarmış dışarı. En son geçen sene alışırlar tekrar. Neyse son olay üç sene önce dün olmuş, bugün turistler ve polisler dışında pek kimse yoktu sokakta. Yarın Dublin...

Dublin güzel. 15 gündür ilk defa gömlekle dolaştım. Bodrum barlar sokağı kadar bir temple bar bölgesi var, Paris ve Londra'dan sonra en çok turist alan şehirmiş burası. Barların hemen hepsinde "Akdeniz akşamları" niyetine, gitar-vokal U2 söyleyen gençler var. Bazıları gerçekten iyi ve repertuvarları geniş. Malum, yazarların başkenti burası. Her köşeyi döndüğünde Finneganlı bir şeyle karşılaşyorsun. Epeydir kendi kendime konuşuyordum, nihayet bugün girdiğim bir t-shirt dükkânında, rahmetli Apacı Ayhan'a çok benzeyen bir abiyle, eski gruplardan konuştuk. Dükkânda

yazar kasa yok, kart geçmiyor, şahane müzikler çalıyor ve abi ufaktan demleniyor...

Yarın sabah feribotla Liverpool. Ertesi gün becerebilirim Everton- Hajduk Split maçına gideceğim. Bu arada Liverpool havalimanının adı John Lennon Airport. Manalı değil mi?

Sabahın erken saatlerinde Dublin'e veda edildi. Bindığım feribotun adı "Ulysses", mürettebat Rus. Akıma Angelopoulos'un *Ulis'in Bakışı* filmindeki tekneyle taşınan Lenin heykeli geldi. Bir Galler kenti olan Holyhead'e doğru ilerliyoruz. Ada ülkelerini tamamlamış oldum. Liverpool'a varınca ilk iş Everton maçı biletimi aldım. Açıyıp bir yer burası. Anlatamayacağım büyüklükte bir "çarşı"sı var. Yön duygum iyidir ancak girdiğim yeri bulamadım resmen, labirentte kayboldum. Üç cüce gördüm bugün. Chester tren istasyonunda gördüğüm, Tyrion Lannister'a açıyıp benziyordu. Kenara çekilip izledim biraz. Adam, meşhurlara özgü "çok sıkılıyorum buralarda" tavrıyla dolaşıyor, herkes kısa bir an bakıp önüne dönüyor. Garipti. Liverpool spor kulübünün mağazasına girdim. İstanbul'daki efsane Milan maçı için yapılmış formanın takım tarafından imzalanmış var. Camekânda sergiliyorlar, 150 pound. Eski mesleğim girdi devreye; "Etmeyiz," dedim, "kim bilir kaç tane var bundan..."

Acılar turizm sayesinde gelir kapısı oldu.

MELTEM YILMAZKAYA

Kaldığımız yerden değil, başladığımız yerden... Hadi!

Telaşa ordan oraya koşturmaktan fırsatımıtlı olmadı "Ben nerede ipin ucunu kaçırdım?" diye sormaya. Me zaman ki yorgunluktan kalbimiz, aklımız, ruhumuz sinyali veremeye başladı o zaman bir durup düşünmeye başladık. Değişmeye başlayan büyük şehirlerle "Biz eskiden burada..."lar da çoğalmaya başladı üstelik artık anılarımızın olduğu yerlerde ruhsuz yollar, kaldırımlar, binalar vardı. İnsanlar çoğaldı, trafik çoğaldı, kalabalıkta omuz atan, arabayla kendisini solladı diye levayla arabadan inen, tahammülsüzce her cümlesine küfürle başlayıp karşındakini dinlemeyen çoğaldı. Her bir de köprü altlarında hayata tutunmaya çalışan, bütün gün kağıt toplayıp karını doyurmaya çalışanlar çoğaldı, sokak aralarında onların taşıdığı yükü umursamayıp yoluna devam etmek için onlara deli gibi korna çalan, karşıya geçmeye çalışan hayvanı umursamayıp üstüne süren, çarpıda basıp gidenler çoğaldı... İçiniz kararı değil mi? Benimki de kararı. Bunlar hepimizin her gün gördüğü bazen de hayata tahammül edebilmek için de görmezden gelmeye çalıştığımız şeyler. Çoğaldı da çoğaldı!

Yaşadığımız hayat bizi bencilleştiriyor yavaş yavaş, karşısında durduğumuz şeylerin içinde durmaya başlıyoruz bazen farkında olmadan. Her şey kendimize yetecek kadar. Bir gün yine bunları düşünürken dedim ki "Şikayet ettiğin yerden başla değişime o zaman Meltem, belki biraz su serpilir sancılı yerlerine." Düşündüm ve uzun zamandır içime dert olan konulardan biryle ilgili bir çalışma yapmaya karar verdim. Daha önce de Güneydoğu'da bir yıl aşkın bir süre yaratıcı drama atölyesi yapmışım, o bölgeyi iyi tanıyorum, şu anda da orada müteccillerle ilgili bazı çalışmalar olduğunu biliyordum. Derken bağlantı kurdum ve o kadınların sosyal hayata katılması üzerine gönüllü bir çalışma yapmaya karar verdim. Yine yıl zamanı! "Yol uzun gittiğince, yola ömür yettiğince, içindeki aşk bittiğince sen yollara düşersin..."

Mardin... Dört günlük bir atölyenin ilk günü, Sedat aldı beni, oradaki taksidi bir kardeşimiz. Devlet hastanesinde güvenlik görevlisim, kalp krizi geçirmiş dört ay önce, işe geri almamışlar, çok çocuğu var Sedat'ın çalışmak zorunda, o da taksidilik yapmaya karar veriyor.

Bir yerlere başlamış ama hala ses yok, o çorba da kaynakca mecbur. Dünya efendisi bir çocuk, o alıp o bırakacak her gün beni Kızıltepe'ye, yol boyunca Urfa türkülerini dinliyoruz, çok seviyor, arada da dertleşiyoruz, "Ah," diyor, "hocam hep cahillik, bak biz hanımca çocukluk aşkıyız, kız sınıf öğretmenliği kazandı, der otaokul terkimi diye izin vermedim okumasına, kıskandım, şimdiki 32 yaşındayım kalbim tekiyor bana bir şey olsaydı aç kalacaklardı, keşke izin verseydim, keşke..." Varyoruz derneğin binasına, Lider Kadın Derneği diye bir dernekte yapacağım çalışmayı, yereldeki kadınların ve mütecciler kadınların her türlü ihtiyacıyla ilgilenen bir dernek bu. İlk ders, otuz kadın karışıldı beni. Birçoğu Türkçe öğrenmeye başlamış ama yine bir çevirmen yardımı alıyoruz çünkü Arapça ve Kürtçe konuşan çok daha fazla. Kadınların hepsinin bir hikayesi var, ilk günün aşkını benim için epey zorlu geçti. İnsan tuhaf varlık, bu acı karşılaştırmak değil de, Meltem dedim nelere canını sıkıyorsun, bu kadınlar bunca şey yaşıyor. Öyle okuyarak, duyarak, üzülüp beş dakika sonra telefonda cirit atarak geçiriyoruz bunca insan geçişini. Dürüst olalım kendimize. İki yıldır çocuğunu göremeyen de var, kaçmaya çalışırken deviren bittan son anda kurtulan da...

Bir resim eğzersizi yaptırıp onlara, kalbica sonunda da o resimleri karıştırıp, birbirlerine dağıttım ve resme isim vermelerini istedim. Birbirinden ağlamaya başladı, ne yapacağımı bilemedim bir anda. Baktım ki olacak gibi değil ara verdim derse, öğrendim ki Afaf, deviren

bir bittan son anda kurtulanlardan. Değil deniz görmek, deniz resmini bile görmeye cesareti yok henüz, bir buçuk ay düş alamamış korkmuş sudan. Acı ama bunlar gerçek. Ve bunlara sebep olan her kim ise, biliyorum ki aynısını yaşamadan ölmeyecek, en azından diliyorum. Bir iki yıldır çocuğundan haber alamıyor. Diyor ki "Umutla beklemek zor, çok zor. Öldü mü, yaşıyor mu en azından onu bilsem." Hepsi, herkes ayrı hikaye.

Afaf, Cihan, Nadra, Rojbin, Sidar, Nurmihat... Ve dahası onlar bu dünyanın savaş görmüş kadınları. Ağzından çıkan her cümleyi dört gün boyunca dikkatle dinliyorum, söylediklerim her şeyi eksiksiz yaptırıp, hiç beklemediğim kadar amacima ulaştım duygusıyla ağırlıydı yanlarından, artık onlar benim 'iki ki' lerim...

Son gün biri geldi yanıma çevirmenle, deres bittmiş eşyalarını topluyorum ben, dedi ki; "Hocam bu sabah çok erken kalktım çocukları anıma bıraktım, sen dedin ya, kendiniz için arada bir şeyler yapın, ilk kez bir çocuk parkına gidip hiçbir şey düşünmeden on beş dakika öylece durdum, onları izledim, hayatımız her açığı, tokluğu, isinmayı düşünmekle geçiyor bu ara, öyle iyi geldi ki, sağ ol bize kendimizi hatırlattığın için, yine gel hocam."

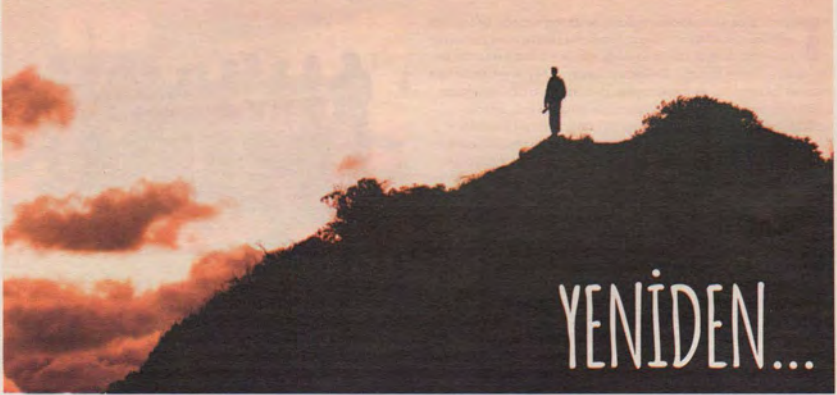
Bindim taksici yine Urfa türkülerini çalıyor, bu sefer de "Kınır bedrenk olur, aşka düşen deng olur," gözlerim sağ taraftaki yakılan tarlaları izliyor, beni büyük mühasibedeyim hayata karşı. Birden Sedat dedi, "Hocam ayıp olmasın da, bu Güldür Güldür'den iyi kazanıyorsunuz değil? Çok adaletsiz hayat be hocam bak sen orda eğlenceli iş yapıyorsun, iyi para kazanıyorsun, Türk filmlerinde yıllarca dayak yiyen adamlar yokluk içinde ölüyor, o da değil cenazeleri de hep boş be hocam, haksız mıyım, değil?" Şimdi ben Sedat'a ne cevap versem o yine düşündüğünü düşünmeye devam edecek, "Haklısın Sedat," dedim, "Hayat adaletsiz, biz iyi hoş olmaya çalışalım kardeşim yine de."

Geçen cuma mektup geldi oradaki kadınların birinden, Nadra göndermiş. Boncuktan da bir bileklik yapmış bana. Yeni öğrenmeye çalıştığım Türkçeyle yazmış, mektuba besmeleyle başlamış, sonunda da beni Allah'a emanet etmiş. Savaşta babasını ve abisini kaybetmiş Nadra, inancından bir şey kaybetmemiş ama. Ben dokunabildiğim bütün yüreklerin huzuruyla onların yanına yeniden gideceğim günü bekliyorum. Hayatta her şey zincirleme, iyilik de kötülük de, iyisi mi biz kendimize inançla başlayalım her şey... Hepimizin her canlı için yapacağı bir şey var elbet. Hayat kaldığımız yerden değil, başladığımız yerden. Kaybetmeyeceğimiz vicdanımız, karartmayacağımız kalplerimiz, sanlaacağımız umutlarımız olsun hep. Tekrar görüşmek üzere.

...Hasretini çektiğime sözlerim çok, dilim dönmöz.

NECATİ TOSUNER

YENİDEN...

Yakınlaşmalısın kendinle.

Kendinle uzun sürmüş o onulmaz geçimsizliği hiç unutamasan da, şöyle bir yana bırakmayı başarıp iyice yakınlaşmalısın kendinle.

Kendinin kendin için benzersiz varlığını sıcak soğuk, uzak yakın demeden, ürkmeden, üşenmeden geceden sabaha -yetmedi- sabahdan geceye, her şey pek de açıkça ortadaymış gibi, ama her şey öyle pek de açıkça ortadaymışken bile nasıl da öylesine gizliymiş gibi gizliden, yanıma payını -sözde- unutup- görmezden gelerek; dahası, yok sayarak, ısrarla örtetek üstünü yanıma payının, yakınlaşmalısın kendinle.

Basamak basamak gönül indirerek kendi gerçeklerine, kendi değişmez gerçeklerine anlayışlı bir hoşgörüyle gönül indirerek yakınlaşmalısın kendinle.

Günden güne düşe kalka içten dıştan giyinerek kuşanarak taşımayı öğrendiğin yalnızlıkla. Yalnızlıktan ısıyan bir övünçle.

Onur duyduğun geçmişin ve değer verdiğin geleceğin saygınlığı için. Çaresiz kalmışlıktan değil, bilinçten! Üç gün yaşayacaksan ona değer katmayı seçmiş olarak. Üç gün yaşayacaksan bir değer daha.. Buna önem vermiş ve bunu bilinçle seçmiş olarak. Elbette, yılmadan. Yılmak nedir hiç bilmeden. Soluğunu tutarak. Sessizliği korumaya özen göstererek. Ama asla gizliden değil. Kendini kandırmacayla değil asla. Gözüm gözüm bilerek. Dahası, iyiden iyie efelenerek kendine, yakınlaşmak kendinle.

Tümüyle umut bağlamadan, tümüyle umut bağlamış olmaksızın yaklaşarak, ama

hani o bellek oyununa pek güvenerek...

Bellek oyunu şu: Unuttum. Unuttum. Unutamadım.

Ah, küçük bir çocuksun daha!
Oruç tutmaya özeniyorsun. Dayanamayıp -sözde- unutuyorsun ve çiğnemenen yutuyorsun. Yutar yutmaz unutuyorsun hemen nasıl da yuttuğunu ve orucu tutmayı sürdürüyorsun. Günler geçiyor, unutamıyorsun.
Nereden bileceksin kendinle yaklaşmanın yıpratın, aşındıran derdini?..
Bilemezsin, küçük bir çocuksun...

Gelirsin gelirsin ve öğrenirsin işte. En başından en sonuna...

Boşa gitti kendinle yaklaşma çabası.

Çünkü kendin kaçırıyorsun kendinden. Boşa çıktı anlayışlı olmalar. Öyle kendine hiç acımadan. Kendine acımak nedir, hiç bilmeden. Körleşerek. Görmekte ve duymakta tümüyle körleşerek. Ve ayrımında olarak her şeyin. Boşa giden her şeyin, -üstelik.

Kaldı sana geçmişin ulaştığı dinginlikte, kendiliğinden iniltiler..

Dert bitmiyordu.

Ne yana dönüp baksan, baktığın yerde göz alabildiğine uzanıp gidiyordu kötülük.

Her yerde dert vardı. Her yerde kötülük vardı. Kötülüğün olmasıydı dert. Kötülük, kendisini özendir

özendire yayıldıkça yayılıyordu ve baktıkça insanın kötülük yapısı geliyordu.

Yaşanılan kötülük, kötülük olarak sanki yetersiz bulunuyor, hemen kötülüğün daha kötüsü hızla değer kazanıyordu.

İnsanlar dört bir yandan dört bir yana, suça ve günaha iteleniyordu.

Duman dağılıp gidiyor, ardından kül savruluyordu. Kan tutmuştu herkesi, dualar kan saçıyordu. Birden, bilinen bilinmeyen bir yerde o sırada ayrıksı ve tekil bir ses, kalabalığın uğultusu arasından sanki bir çınlama gibi yükseldi ve uğultuyu bastırdı: **"Yitirmeyin umudunuzu!"**

Yaşanılmış yıkıntılar üstüne bir çatı çatma çabası olarak, neydi bu?.. Bir tilsim mı gerekiyordu?.. İyilik için. Öyleydi elbet. Bir tilsim olsa iyi olurdu. Gelecek için. Şimdi bir umut...

Beklenilen bir umut şimdi! Sanki bir bebek gülcüğünden yansıyan küçücük bir umut... Öylesine düşselmiş gibi insana sevinç veren, ama öylesine de tümüyle gerçek, -insandan insana coşku taşıyan.

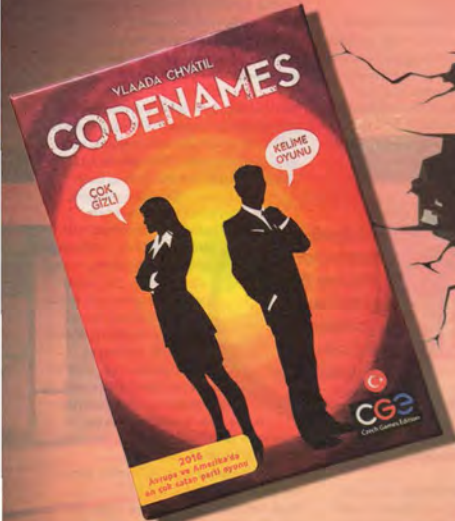
İşte, gelecek! Ve boşa gitmek ne varsa, yine gelecek. Yeniden kazanılacak yitirilmiş olan. Yeniden biçimlendirilecek, yitirilmiş bir gelecek. Yeniden biçimlendirilecek...

Bellek oyunu şu: Unuttum. Unuttum. Unutamadım.

ARTIK TÜM D&R'LARDA

HAYVANLAR
KONUŞABİLİYOR
OLSAYDI EN
KÜFÜRBAZ HAYVAN
HANGİSİ OLURDU?

TABULARINIZI
YIKIN!

"Bir kere yola çıkanın bir daha kapanmaz bavulu"

İCLAL AYDIN

Hikâye bazen beni dinlemez. Uzun yürüyüşlerimde tasarladığım hikâyeyi yazmaya oturduğumda düşünürken hiç karşılaşmadığım

biri gelir, kelimelerin içine yerleşir. Kendini yazdırır. Ona teslim olurum. Sonra bir gün, bir yerde biri çıkar karşıma. Sanki aylar, yıllar önce kulağıma fısıldayan o sesin sahibi karşımda durmaktadır...

Geçen yıl bir televizyon dizisi olarak tasarladığım bir öykü vardı. Sonra televizyon için yazmaktan vazgeçtim. Hikâyeyi değiştirdim. Önce mekânlr, sonra kişilerin isimleri, karakterleri değişti. Kalabalık hikâyelerimin içinden geçen karakterlerin bir-iki tanesini nedense bir farklı severim. Sevdirim işte kendini. Bu kez büyümeyi 16 yaşında bırakan Mesut yaptı bunu. Bir sabah yakıverdi paraları. Mesut'un paraları yaktığı evi, bahçeyi, sokakları, onu çok seven Sadık Amca'yı, sonra Reyhan'ı çok sevdim... Derken haftalar geçti.

Yeni kitabın teslim tarihi yaklaştıkça, beni bitirip tüketen bir telaş başlıyor. O telaşla

beraber endişelerim de büyüyor. Günlük yaşamımdan uzaklaşabilirsem eğer bu telaş ve endişe yerini başka bir duyguya bırakıyor. Buna ailem de yürekten katılıyor. Sanırım kendi huzurları açısından da bakıyorlar meseleye. Bu yüzden başlarken ve bitirirken, olanaklarım el verirse birkaç hafta uzaklara gidiyorum. Bu kez her şey denk geldi. Kasım başı bir sabah, gün doğmadan atladım arabaya Cunda'ya gittim. Hem kitabı toparlayacak mekânlrı, zamanları yeniden elden geçirecektim. Sonbahar da yüzüme güldü. Güneşli gökyüzü ve boş sokaklar, karşıladı beni. Sabahları Cunda'nın kedileriyle yürüyüşler yaparken, akşamüstleri traktörün ardına yüklenmiş çuvalların üzerinde oturarak eve dönen yorgun zeytincilere el sallarken, onlar çocuklar gibi gülerken, güneş akşamları gökyüzünü ateş vericesine batarken ciğerlerim mis gibi hayat doldu yeniden.

Ama hepsi bir yana yazdığım ne varsa, kimen varsa mucize gibi karşıma çıkıyordu. Bazen seviniyor bazen ürperiyordum. Her akşam

eşime, editörüme "İnanmayacaksınız ama bugün ne oldu biliyor musun?" diye başlayan hikâyeler anlatıp durdum. Bana yazılar yazdırın o fısıltıların sahipleri hemen her gün bir yerde karşıma çıkıyordu sanki.

Bir sabah kapısının önünde denize bakarak oturan yaşlı bir amcaya "Günaydın," dedim. "Kimse selam vermez oldu birbirine, ne de güzel günaydın dedin. Günaydın be kızım. Günaydın," dedi. Belediye Çavuşu Ömer Amcaymış meğer selam verdiğim.

Başladık tatlı tatlı sohbet. "Buranın eski adı Moskonozi yani Kokulu Ada... Mübâdiller gelince Cunda olmuş. Kunda da derlermiş. Çok zengin ada imiş eskiden çok. Korsan adasıymış burası. Burada kunduracı komünist Ahmet Usta vardı. Buranın en kültürlü adamı o idi. Girit'in en yüksek tahsilli adamıymış. İyi adamı yaşıatmazlar. Buradayken hapse girdi. Siyasetten. Bir şey söyleyecek misin?" diye sordular. "Var olsun komünizm?" diye. Haydaaa..." Biz sohbet ederken açık pencereden eşinin sesi geldi. "Ayak üstü lafa tuttu kız, içeri çağır, bir kahve için. Ben de göreyim onu," diye

Hikâyeleri biz yazmıyoruz, bizden önce gidenler bize bırakıyor, fısıltıları anımsatıyor.

NEVZAT CAN ÜNSAL

University of Dirilish

Yaklaşık 3-4 ay önce, üniversite tanıtım günleri zamanında, YouTube üzerinden "Diriliş Üniversitesi" isimli parodi bir video yayınlamıştık. Fakülte binalarının bir bölümüne sosyal alan olarak AVM'ler inşa edilen, öğrenciler spor yapabilsin diye kampüsüne belediye parkları yapılan bu parodi okulda askerlik tecilini uzatabilmeniz için mezun olmanız bile öğrenci kaydınız silinmiyor.

Geçtiğimiz hafta, üniversite öğrencisi bir arkadaştan mail aldık. Yurt arkadaşı üniversite tercih kataloğunda Diriliş Üniversitesi'ni epey aramız. Merak ettiği için mi aradı, bulsa tercih formunda yer verecek miydi bilmez tabii. Bir başka videomuzda TEOG yerine gelecek sistemi "Survivor" yarışmasına benzetmiştik. Yeni sistemi kamuoyuna duyuran "uzman" ciddi bir tonlamayla ödül oyunlarından, zorlayıcı fiziksel yarışmalardan bahsederken sınavı kazanan öğrencilerin SMS yoluyla belirleneceğini açıklıyordu. Bu videoya onlarca öğrenciden "sinavdaki spor oyunlarının kendilerini zorlayacağına" yönelik tepki yorumları aldık. Yeni sistemi beğenen de yok değildi.

Daha az şaşırtsa da, "eski" başkan Gökçek de bu kurmaca videolarımızdan birini gerçek zannedip Twitter üzerinden paylaşmıştı birkaç yıl önce. Mizahi amaçla üretilen bir videonun ya da yazının gerçek sanılması, hatta gündem yaratması, işin ne kadar ustaca ve "inceyi" görerek" yapıldığı anlamına geliyor bu ülkede. Sıradanlaşan, daha da kötüsü alışılan birçok tuhafıktan sadece biri olarak görülüyor. Şaşırma hissinin yok ediyor bu; çünkü şaşırarak için bir gerçeklik evrenine ihtiyaç var. Bu evrenin yok olması, gerçekle kurgu arasındaki farkın yitip gitmesi "hayrete düşme" hissimizi de beraberinde götürüyor.

İroni ya da bu anlamıyla mizah, olması gerekirken olan arasındaki uçurumdan beslenir. Sistemin çarpıklıklarına, saçmalıklarına başka bir saçmalklıkla karşı çıkarak ondan öğ alma, onunla beraber kalma hissinin pekiştirir.

Öte yandan, neyin gerçek neyin şaka olduğunun anlaşılamaması, bir yanıyla mizaha geniş bir alan yaratırken diğer yanıyla bilinci bulanıklaştırıp ironik olani belirsleştiriyor.

Bir günde çıkarılan yasayla 15 bin akademisyenin kadro hakkı elinden alınıyor "yok canım" diymiyoruz.

Ekşi Sözlük'te, daha önce yazılmamış bir başlık aradığınızda "böyle bir şey yok ama olabilir de" ibaresiyle karşılıyorsunuz. Memleketteki çoğu şey gibi University of Dirilish de "Survivor"lu TEOG'da böyle; yok ama olabilir. Olursa şaşırmayız, şaşıramayız. İki kelam etse, ilse okuduğuna zor inanacağımız hocalar profesör ya da rektör oluveriyor, şaşırıyoruz. Sadece basit bir Türkçe-Matematik sınavı(ALES) ve lisans ortalamaları baz alınarak 15 bin kişiye -henüz fakültesi bile inşa edilmemiş üniversitelerde- akademik kadro veriliyor yine şaşırıyoruz. Bir günde çıkarılan yasayla bu 15 bin akademisyenin kadro hakkı elinden alınıyor "yok canım" diymiyoruz. Bir ay içinde birkaç kere sınav sistemi ve müfredat sil baştan değiştiriliyor, hayret edemiyoruz.

Rasyonel olanla bağların koparıldığı bu coğrafyada University of Dirilish de öğrenci adaylarının hayallerini süsleyecek bir gerçekle dönüştürüyor. Diriliş Üniversitesi, Şahlanış Ana Okulu, Tatil Beldesi Keçiören, Payitaht Abdülhamid Waffle vs. liste böyle uzağıp gider. Şaşıracağımız pek bir şey kalmayan bu memlekette böyle bir şey yoktur ama olabilir de.

seslendi. Dizlerinden ameliyat olmuş, yatırmış. İkisi de tanıyıyordu beni aslında. Sadece yoldan geçerken günyaydın dinen birine ikramda bulunmak istediler. Gelinleri geldi bir koşu. Lor tatlısı, su, kahve... Serpil Teyze Giritliymiş, Ömer Amca Midilli göçmeni "O yüzden vermediler, ben de kaçırdım Serpil Teyze", diye anlatmaya başladı Ömer Amca... Girit ve Midilli göçmenleri arasındaki geçişlilikten söz etti biraz.

"Küçükük ada. Hep böyledir. Her yerde böyledir. Ada büyük olsun, küçük olsun. Elbet biri diğerini beğenmeyerek kendini daha iyi bulur."

Gömüleri, kazıları, rantçıları, eskileri, tarihçileri... Sonra Dersim'den getirilen beş aileyi anlattı. Serpil Teyze tül fabrikasında çalışmış senelerce. "Mal mülk vardı ama çalıştık elbette. Çalışmadın olmaz," dedi. Sohbet güzel. Serpil Teyze güzel. Ömer Amca vitrinde Serpil Teyze'nin bir fotoğrafı vardı, onu gösterdi.

"Bak," dedi. "Bak, teyzenin çocukluğu burada."

"Güzel olan her şey fotoğraflarda kaldı be yavrum," dedi Serpil Teyze. İzin istedin. Kalktım.

Limana doğru inerken Serpil Teyze ve Ömer Amca'nın benim hikâyedeki karışıklıklarına gülüşüyordum. Neyse ki Ömer amca Serpil Teyze'yi kaçırmış, sevdiğine kavuşmuştu.

Öğleden sonra da adanın en yaşlısı Hasan Amca'yla çay içtik. Grip olmuştu azıcık. Ama yine de tatlı tatlı anlattı. Annesini, babasını, adanın eski günlerini... Hep yıllarda geçmiş ömrü. Altmıya'da çalışmış. Uzun uzun sohbet ettik... Her giden geri döndü" dedi. "Bir kere yola çıkanın bir daha kapanmaz bavulu"

"Ahhh Hasan Amca... Ne Yaptın!" dedim "Ne oldu?" dedi.

"Ben bir roman yazıyorum. Romanda geçen bir şiir var. Şiir benim değil bir Yunan şairin. 'Bu şehir arkanın gelecektir' diyor. Üç kız kardeşin burada başlayan hikâyelerini anlatıyorum. Çocuklukları, gençlikleri Ayvalık'ta, sonra İstanbul'a gidiyorları. Bu şiiri çok seviyor içlerinden bir tanesi. İnanın bana Cunda'ya geldiğimden beri yazdığım her şeyin gerçekliğiyle karşılaşacağım. İlahi bir şey var sanki. Mutlu mu olsam, korksam mı bilmiyorum. Şimdi siz de böyle söyleyince... Yani kızlar burada büyüyor ama..."

Hasan Amca mavi buğulu gözlerini sildi gülerek.

"Sonra hepsi buraya geri geliyor değil mi? Sen de ben yazdım sanıyorsun. Şaşırıyorsun. Şaşırma kızım. Çünkü hayat yolundan şaşmıyor..."

Öyle değil mi? Her insan başladığı yere dönüyor.

Hikâyeleri bir yazmıyoruz, bizden önce gidenler bize bırakıyor, fısıltıları anımsatıyor...

YASEMİN SAKALIOĞLU

Evvel anıların Z raporu

Kendi imkanınız/imkansızlığınızdan korktuğumuz anlar.

Birinin elini tutmadan önceki süreye neler sığar?

Kaç değer zannettiğimiz değersizlikler?

Ölçe birimini ne için kullanıyoruz biz?

Kimin daha çok sevdiğini hesaplamak varken...

Sahi neyi çözemiyoruz?

"Babam böyle pasta yapmayı nereden öğrendi?" sorusundaki masumiyeti zorluyoruz.

Bak, inan bunları aynı merakla soruyoruz.

Ölçe gündemi, sosyolojik denge, kim kimin psikolojisini bozmasın bunların hiçbirini derdün değilken bir yer var orada hep takılıyorum.

Akışa bahsettigimi zannettiğim eksik anlıyorsun demektir bilmeni isterim.

Ben birinin gözünde hangi birimlere güvenerek sevgi hak edeceğimi sorguluyorum.

Çünkü ben bir tek içi hesaplıyorum. Her ağıdıkayken evvel anıların Z raporunu alıyorum.

Açık var şu an kapatamıyorum...

İnsanın bir derdi olduğunda, sebebini hemen başkasında aramaya başlar.

Bodrum katların esmer çocukları

İnsanın bir derdi olduğunda, sebebini hemen başkasında aramaya başlar. Başkası değiştiğinde, yabancılar tanışıklaşıyor yeni yabancılar eklendiğinde sebepler de değişir. O yabancılar henüz daha yaşıyor diye kaydolmadan düşman olur. Artık bombok hayatlarına bir bahane bulan bir kesim insan ise rahatlar, yeni düşmanını bulana kadar bu kayıt dışı bahanelere sığınır.

Dünyada kayıt dışı çalışan oranında ülke rekor kırıyor olabiliriz. Komşularımızda yaşanan savaştan ve karışıklıktan dolayı özellikle son yıllarda ülkemiz inanılmaz göç aldı. Buraya gelenlerin "şanslı" olmaları botlara binerek Avrupa'ya kaçtı, şansız olanları Ege sularında can verdi. Geriye kalanlar ise sayımızda ölümden beter çalışma koşullarında yaşamaya mahkûm edildi. Hükümetin ağzını açıp mülteci sorunu ile alakalı bir kelimememesinin çok önemli bir nedeni var. Çünkü bizler, savaş yüzünden ülkesini terk edenleri alıp bodrum katlarında son derece zor koşullarda çalışmaya mecbur ettik.

Bugün hizmet sektörünün görünmeyen kısmında (mutfak, temizlik vs) yabancı dostlarımız çalışıyor. Kadıköy, Beşiktaş, Taksim veya Üsküdar gibi hizmet sektörünün yoğun olduğu yerlerde yemek yemeye gittiyse en ısırdığın hamburger büyük ihtimal Suriyeli bir usta tarafından hazırlanmıştır. Önündeki masayı silen çocuk Türkmen, buluşğını yıkayan kişinin ise Afgan olması çok yüksek ihtimaldir. Eğer Afgan çocuklar inşaat sektörüne el atması olmasaydı belki de şu an birçok inşaat durma noktasına gelmişti. Bunu bizim kadar hükümet yetkilileri de bildiği için bu güvensiz ucuz işçi ordusuna karşı herhangi bir yaptırım uygulamıyor. Bu insanlar sınır dışı edildiği gün Türkiye

işletme kepenk kapatır. İnşaat sektörü patates toplatıcak ırgat bulamaz. Bu oranlar size abartı geliyor olabilir ama gittiğiniz lokantanın buluşkışının adını sorduğunuzda ne demek istediğini anlayacaksınız.

Doksanlı yıllarda göçe zorlanan Kürtler hayatta kalmak için İstanbul kent koşullarının en kötü şartlarında çalışmaya başladı. Bir zamanlar sokaktaki en "yabancı" katman olan Kürtler, artık işveren olmaya başladı. Çünkü onlardan daha çaresiz insanlar geldi mahallelerine. Sıra sıya Suriyeliler, Türkmenler, Moğollar, Afrika ülkelerinden gelenler ve en sonunda da Afganlar en kötü koşullarda çalışmayı göze alıyorlar. Çünkü başka çareleri yok. Yazıyı yanlış anlamamızı istemem, ben bu insanların çalışmalarından rahatsızsı biri değilim. Ama bu şartlarda çalışmalarının her insanı rahatsız etmesi gerekiyor. En temel işçi hakları bu insanlara sağlanmalı. Hiçbir mülteci işçinin sigortası dahi yok. Sigorta yaptırmak isteyen işletmelerin önünde ise devlet engeli var. Hiçbir kaydı olmayan insana sigorta yapılamıyor.

Eğer aklınızın bir yerlerinde bu insanların bir zaman çıkıp ülkelerine gidecek ve yine biz bize kalacağız diye bir fikir varsa bence böyle bir hayal kurmayın. Bir ülkenin inşaatında çok çivikan, mutfağında buluşkışık yıkayan, tarlasından hasadını toplayan insan artık o ülkenin insanıdır. Nasıl ki Avrupa'ya giden gurbetçiler üç kuşaktır geri dönmüyorsa bu insanlar da geri dönmeyecek. Hayatın her alanını paylaştığımız bu dostlarımızla ortak mücadele alanları arayıp insani çalışma koşulları için uğraşmalıyız.

ÖNDER ABAY

Belki de yüzünü bile görmek istemeyeceğin tek insan kendinsindir.

Gözümü açıp tavana dikeli kaç dakika olmuştu bilmiyorum. Bir şey yapmam gerekiyordu. Tavana bakmayı kesmeliydim en azından. Yapacak bir şey bulamayıp paniklemeyeyim diye, tavana bakıyor olmaya sığınmazdım. Tavana bakmak bir iş olamazdı. Mesaisi belirsizdi. Maaşı yoktu. Kendimi daha fazla kandıramazdım. Gerçek bir iş yapmalıyım.

Kalkıp evdeki çöpleri toplayıp poşetledim. Daha da ileri gidip çöpleri konteynıra atma kararı aldım.

Sonra en olmayacak şey oldu. Dışarı çıktım. Yatarken giydiğim tişörtlerin yakası kesiktir. Şortların da delik. Seviyorum o hallerini. Öyle çıktım.

Çöpü atarken elim pislendi. "Yürü" dedim.

"Sakin ol. Nefes al." Bir anlamı olmalıydı. Hepsini alt alta koyduğumda bütün huzursuzluğun bir anlamı olmalıydı. Ya da huzur için anlamı bulmak zorundaydım.

Ya da henüz hiçbirini aklıma gelmemişti. Sadece bir sebebi olmalı diye düşündüm.

Eve döndüğümde gözlerimi yine bir yere dikmiş bakıyordum. Bu kez monitöre... Yazmaya başlamıştım.

Kerem Fırtına
EN YAKIN ARKADAŞIM BİR DELİ

Doğa şehir yaşamından daha vahşi, teknolojiden daha karmaşık ve kalabalıklardan daha tehlikeli değil...

"Doğadaki İnsan" ve "Doğada Tek Başına" belgesellerinin yaratıcısı Serdar Kılıç'ın Bolu'da bir dağda geçirdiği 7 ayın öyküsünü kaleme aldığı *Doğaya Dönüş*, hayatta kalma teknikleriyle dolu gerçek bir doğa rehberi...

Serdar Kılıç'ın iki yavru kangal köpeğiyle birlikte dağda yaşadığı aylar boyunca ağaç evini inşa edişinden yemek bulma serüvenine, kurtları bekleyerek geçirdiği uykusuz gecelerinden vücuduna aldığı yaraların ilacını doğadan temin ettiği günlerine kadar her anını içtenlikle kaleme aldığı bir günlük...

Doğada, sadece bir bıçakla bile hayatta kalmak mümkün. Bir bıçakla ateş yakmak ve yiyecek bulmak...

Vahşi hayvanların ardında bıraktığı her iz, bir hikâye...

Her ağaç, bir işaret.

Her bitki, yaklaşımda olan mevsimlerden yeni bir haber...

Doğanın diline tercümanlık eden Serdar Kılıç, hayatta kalmanın incelikleri kadar, kullanılmadığı için körelmeye terk edilmiş yeteneklerin ortaya çıkışına da ışık tutuyor.

Serdar Kılıç
DOĞAYA DÖNÜŞ

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ENGİN TÜRKGELDİ

Delia Kuşatması'nın 847. günü

Kalk borusu yaşlı bir horoz gibi ötüyor. Kesik kesik, güçsüz ama görevinin bilincinde. Gözlerimi açıyorum. Çadırımın köşesindeki yırtıktan bir parça ışık sürünerek içeri giriyor. Kalkıyorum. Hava serin. Kışın kapıda olduğunu düşünüyorum. Yaverimin kuyudan çekip getirdiği suyla yüzümü yıkıyorum. Ellerime, yüzüme iğneler batıyor. Acele etmeden üniformamı giyiyorum. Kılıcı bir silah olarak değil, alışkanlık olarak takıyorum belime.

Çadırımdan çıkıyorum. Gökyüzü gri, kapalı. Toprak, akşamki yağmurdan çamurlaşmış. Askerler, vıcık vıcık adımlarla toplanma alanına gidiyorlar. Kimisinin pelerinine çamur bulaşıyor. Telaşlı değil. Daha çok bıkınlık seziyor hareketlerinde. Birazdan sayım yapılacak. Acaba dün gece kaç asker kuşatmayı bırakıp kaçtı diye düşünüyorum. Kaç asker yıld, yoruldu, vazgeçti?

"Üç," diyor emir erim, "üç askerin frır ettiğini tespit ettik kumandanım."

"On kişilik ekip kurup arayın. Bulundukları yerde idam edilsinler." Bulunamayacaklarını benim kadar emir erim de biliyor ama hızlı

adımlarla yanımdan ayrılıyor.

Karargâh çadırına giriyorum. İçerisi sıcak, köşedeki mangal yakmışlar. Is kokuyor. Artık işaretlenmekten delik deşik olmuş parşömen harita, bir ceset gibi yatıyor masanın üzerinde. Diğer kumandanlarla sessizce selamlıyorum.

Kuşatmayı gözlemek için kurduğumuz iskelenin merdivenlerini tırmanıyorum. Askerlerin ağır adımlarla, çorba kazanlarının önünde sıraya girmelerini izliyorum, ellerinde bakır kapları. Küçük, kırmızı kancaları andırırlar. Sabah çorbaları bitince hepsi bölüklerine dağılacaklar. Günbegün yaptıkları görevlerine dönecekler. Hamaklar toplanacak, çadırlar temizlenecek, miğferler parlatılacak, aylardır kullanılmamış kılıçlar sırf bilemiş olmak için bilecek, erzak ve silah sayımları tekrarlanacak, hayvanlar yemlenecek ve tımar edilecek, öğle yemeği hazırlıklarına girişilecek, siperlerle hendekler kontrol edilecek, devriyeler görev yerlerine gidecek, gözçüler seyyar kulelerine. Haberciler, sırtlarındaki muhafazalarda kuşatmada bir günün daha bittiğini ve hiçbir şeyin değişmediğini yazan narsömenlerle gerekirse bir aceleyle gerişin

geriye, başkentimize doğru yola çıkacaklar. Ardından vardiya değişecek, gözçüler gözlerini kırpmadan ufuktaki kuşatılmış kenti izlemeyi sürdürecektir, devriyeler kamp alanını defalarca tavaf edecek, akşam yemeği faslı başlayacak, hayvanlar tekrar yemlenecek, meşaleler yakılacak, yeniden vardiya değişecek, hamaklar serilecek, mumlar ve meşaleler söndürülecek ve kamp alanı nöbetçiler dışında herkesin uyuduğu karanlık bir mezara dönüşecek.

Tam 847 gün, istisnasız her gün, aynı hareketlerin ve olayların tekrarlanmasıyla geçti. İlk başlarda bu tekdüzelığın, rutinlik katlanılmaz bir şey olduğunu sanıyordum. Fakat artık bu koca ordunun aklını başında tutabilmesinin ancak böyle mümkün olduğuna eminim. Her günü aynılaştırarak, tekdüzeleştirerek zaman denen şeyi sonsuz, değişmeyen, muğlak bir sise dönüştürüyor bu rutinler.

Bakışlarımı kamp alanından kaldırıp ileriye, Delia'ya bakıyorum. Kuşattığımız ama bir türlü ele geçiremediğimiz, karanlık, yüksek surların içinde saklanan o efsanevi kente. Tapınaklarının altın çatıları bu gri, boğuk havada bile göz alıcı. Evlerin kırmızı kiremit

çatılarına kondurulan bacalardan dumanlar yükseliyor. Gözlemevinin kubbesi yuvarlak ve davetkâr. Saat kulesi ise dimdik, yıkılmaz bir gücün simgesi sanki. Dünyevi ve ruhani her şeyin bir arada bulunduğu kent. Delia.

Kuzeydeki bütün kentleri tek tek, kolayca fethettikten sonra, tüm bu savaşı başlatmamızın nedeni olan Delia'ya gelmişti sıra. Başkumandanın emirlerine kadar hepimizin bu kentten almak istediği bir şey vardı. Çok az kayıp vermiştik, sayı, mühimmat ve erzak olarak katbekat üstündük. Kısa sürede Delia'nın da teslim olacağını düşünüyorduk. İnancımız tam, isteğimiz güçlüydü. Zafer anı meselesi olmalydı. Neyi yanlış, neyi eksik yapmıştık da 2 yıl 3 ay ve 25 gündür hala bu surların dışındaydık, kentin o kırmızı kapısından içeri girememişti?

Tepeden bakınca, bir yılın gibi sarıdığımızı görüyordum Delia'yı. Çember şeklinde bir zincir gibi. Sonra, çemberin ne başı ne sonu olan bir şekil olduğunu hatırlıyorum. Koca, sonsuz bir çember bu kuşatma.

Göğsümün ortasına bir taş oturuyor. Düşüncelerimi dağıtmak için dolaşmak istediğimi söylüyorum. Yavem hangi atının hazırlanmasını istediğimi soruyor.

"Gözcü kulelerini mi teftiş edeceksiniz yoksa şehrin etrafındaki hendeklerimizi?"

"Hiçbirini," diyorum. "Yürüyeceğim biraz."

Sırtına pelerini geçiriyorum. Kuşatma hattı boyunca, Delia'nın çevresinde yürümeye başlıyorum. Her nefesimde buhar çıkıyor ağzımdan. Ellerim üşüyor. Zihnimin içinde değil etrafıma bakmaya çalışıyorum.

Güneşte ve yağmurda yıllardır dalgalanan sancakları görüyorum. Renkleri atmış, yaldızları gitmiş. Solgun, ölü bir kırmızıya dönmüşler. Yanından geçen askerlerin üniformaları da farklı değil. Yıkanmaktan epirmiş, çıkmayan lekelerle bezeliler. Zırhlar parlaklığını yitirmiş. İçlerindeki askerlerin yüzleri soluk, bakışları donuk, hareketleri ağır. Eski çevikliklerinden eser yok.

Sonra aslanın olduğu yere varıyorum. Başkumandanı Gümüş Dağ Zaferi sonrası hükümdarı hediye etmişti bu hayvanı. O günden beri başkumandan, uğuru olarak her sefere aslanını da getirmişti. İlk başta tuhaf bulunup yadırganan bu hareket, zamanla bir geleneğe dönüştü. Kafesinin içinde, üzerinde

uyumusu için bir saman yığını var. Bakıcısının sürekli dolu tutmakla yükümlü olduğu bir su kovası köşede duruyor. Yerde birkaç kemik parçası. Kan kokusu duyuyorum. Aslan, kafesin içinde dolaşıyor. Capcanlı, tehditkâr bakışları var. Gücü, yürüyüşünde bile fark ediliyor. Kasları bir yay gibi kurulmuş. Yelesi gür ve parlak. Beni görünce kükrüyor. Kafesten uzaklaşıyorum. Aslan bakıcısı kafesin bana uzak olan tarafında. Gözlerinin altı mor, zayıf bir adam. Saçları yer yer dökülmüş, omuzları çökük. Ayakta duruyor. Besleme saatini bekliyor olmalı. Ovanın daha çok var. Yine de kafesin başından ayrılmıyor. Görevi bu. Orada olma nedeni. Uzaklaşıyorum. Arkama baktığımda, o da parmaklıkların arkasındaymış gibi görünüyor.

Yürümeyi sürdürüyorum. Birkaç asker, kırık bir mancınığı onarmaya çalışıyor.

"Delia'nın altında bir tünel ağı varmış," diyor ufak tefek olanı. "Ovanın diğer ucuna açılıyorlarmış. Oradan sürekli erzak ve silah tedarik ediliyorlarmış. Eğer öyleyse bu kuşatma sonsuza kadar sürebilirmiş."

"Belki de öyle bir tünel vardır ve herkes tek tek kaçıyor, biz de boş bir kenti kuşatıyoruzuzdur," diyor karşındakı. Ufak tefek olan küçümser bir bakış atıyor ona. Kolundaki Ouroboros dövmesini o an fark ediyorum.

Başkumandanın geçen akşamki sözleri geliyor aklıma.

"Zafer yakın," diyordu başkumandan elindeki kadehi başına diktikten sonra, "Düşmanın morali yerlerde, gücü tükenmiş, kaynakları kurumuş, sınırlı erzakları bitiyor, yakında ayakta kalabilen tabanlarını yiyecek hale gelecekler. Teslim olmaları, yani zaferimiz an meselesi. Tüm o hazineler, şan şöret, kadınlar ve meşhur şaraplar bizim."

Zafer o kadar yakın ki bırakıp gidemiyoruz burayı diye düşünüyorum. Aylardır, yıllardır bu çemberde kısıp kaldık. Zaten düşüremeyecek kadar kısa, dönüp gidemeyecek kadar uzun süredir buradayız. Delia ile birbirimizi tutsak ettik.

Güneşin alçaldığını görüyorum. Ayaz bastıracağı yakında, karargâha dönmek iyi olur diye düşünüyorum. Etrafıma bakınıyorum, kafam karışıyor. Çemberin neresindeyim? Başladığım noktayı geçtim mi yoksa daha var mı? Artık bunun önemli olmadığını fark ediyorum ve çamurlu yolda yürümeye devam ediyorum.

MEHMET ERDEM

Teşekkürler Zülfü Abi

Sekir yaşıyordum. Yeni yeni bağlama çalmaya başlamıştım. Birkaç türkü öğrenip onları çalmaya çalışıyordum. Kan çiçekleri çıktığında ne kadar heyecanlandığımı hatırlıyorum. Sonra farkettim ki bizim dönemimizde de türküler üretilirdi.

Livaneli şarkıları bu toprakların sesini tüm dünyaya duyurdu. Hagalotı değiştiren şarkı, Hakim Bey onunla ses bulmuştu. Hagalot birçok gerinde gamımızda yer aldı.

Romanlar ağır bir derya oraya girersek çıkamazdı herhalde. Seneler sonra 56. yıl albümünde Mektup şarkısını söylemek hissettim oldu, çok mutlu oldum.

Zülfü Abi bize çok şey düşündürdü, hissettirdi. Aynı şeyleri düşünen ve hissedilen çok fazla insan olduğunu gösterdi.

Teşekkürler Zülfü Abi.

SELİN KALKAN

Umudun sesi Zülfü Livaneli: İnsanı insan olarak görün

Müziğini toplumla paylaşmaya başladığı andan itibaren her kuşağa hitap eden, dokunan bir sanatçı, bir müzisyen, bir usta Zülfü Livaneli. Bugün onun yazdıklarıyla, söyledikleriyle, albümleriyle büyüyen bir genç olarak Zülfü Livaneli'nin karşısında heyecanımı ve mutluluğumu saklayamadan başlıyoruz sohbetimize. Çocukluğundan başlayarak edebiyat ve müzikle nasıl tanıştığını, albümlerin devamlılığını nasıl sağladığını,

ülke gündemine dair düşüncelerini ve daha pek çok şeyi heyecan ve merakla dinliyorum karşısında. Bir de yeni bir kitapla üzerinde çalıştığına dair bir müjde alıyorum. Her kelimesinde bir kez daha hayran oluyorum kendisine.

Nasıl bir çocukluk geçirdiniz? Çocukluk yıllarınıza ait unutamadığınız anılarınız neler?

Bir memur çocuğu olduğum için devamlı tayinler ve oradan oraya dolaşmakla geçti çocukluğum. Zaten bizim gibi insanların "Nerelisin?" sorusuna vereceği tek bir cevap yok. Ailenin bir kısmı oradan bir kısmı buradan. Ama asıl büyük dedeler Artvin Livane'den çıkmış. Eski adı Livane Kalesi. O yüzden soyadımız Livaneli. Büyük dedem Osmanlı subayı, onun oğlu hâkim, babam savcı.

Hiçbir oyuncak hatırlamam çocukluğuma dair. Hatta sevgili Sunay Akin hep sorar "Hocam hangi oyuncakçı çok severdin?" diye. Bildiğiniz gibi onun için oyuncaklar önemli. Ama ben çocukluğuma dair oyuncak değil de kitap hatırlıyorum. Amasya'da babam savcıyken ilkokuldaydım. O zamanlar beni üç dergiye abone yapmıştı. Okuma yazmayı öğrenirken daha kendi adıma üç dergi geliyordu: Pekos Bili, Çocuk Dünyası ve Köroğlu. Bu bana çok gurur veriyordu. Daha sonra da hayatım böyle kitaplarla iç içe geçti.

Türkiye'nin modernleşmesinin sancılarını 1950'lerde çocuk olarak gözledim. Evlerde iki

büyük kavga vardı o zamanlar. Bir tanesi Zeki Müren, bir diğeri de Vita yağı. Babanneler anneanneler daha geleneksel olduğu için Münir Nurettinleri, gazetehaneleri dinlerlerdi. Ama gelinler, gençler, genç kızlar da Zeki Müreni hayranıydı. Onlara da Zeki Müren daha modern gelirdi ve onu dinlerlerdi. Babaannem mesela hep yavan sesli derdi Zeki Müren'e.

Bir de Vita yağı konusu var. O zamanlar yemekler tereyağıyla yapılırdı tabii. Vita yağı ciciili bicili ambalajlarla çıkınca gençlerin hoşuna gitti. En büyük kavga buradan koptu. Babanne ve anneanneler dediler ki bu bizim evimize giremez. Ama ilginç bir şekilde babannem çok aydın bir kadındı. Zeki Müren'e yavan sesli demesine rağmen bir gün beni aldı ve Ankara Büyük Sinema'da bir konsere götürdü. O konsere gittiğimde baktım papyonlu, gözlüklü, ince bir adam duruyor sahnede: Zeki Müren!

Şarkılarını dinlediğimiz sırada arkalardan biri bağırdı "Zekiye Abl!" diye. Ne demek olduğunu anlayamadım ben. Sonra Zeki Müren orkestrayı durdurdu ve "Beyefendi, seslenişinizden çok kibar bir zat olduğunuzu anlıyorum ama maalesef yüzünüzü göremiyorum," dedi. Herkes Zeki Müren'e hak vererek alkışlamaya başladı. Şimdi olsa tam tersi adama hak verilerdi diyedişiniyorum.

Aradan yıllar geçti ben İsveç'te besteler yaptım albümler çıktı falan, Zeki Müren de benim birkaç parçamı albüme kaydetti. Belalım ve Leylim Ley'i okudu. Şimdi düşünüyorum da, o zaman biri gelip "Sen büyüyüp bir besteci olacaksın, sahnedeki adam da senin şarkılarını söyleyecek," deseydi herhalde inanmam mümkün olmazdı. Daha sonra Zeki Müren ile tanıştığımızda ona bu anıyı anlattım. Bana çok kılat etti, "Bizim eski Türk musikimize benziyor müziğiniz," dedi.

Müzikle nasıl tanıştınız?

Belli bir dönemden sonra edebiyata müzik de katıldı. Babam bir saz hediye etti ve saz çalmaya başladım. Sonrasında da gitar. O zamanlar Ankara Koleji'nde okuyordum. Aslında Kur'an kursuna da gönderildim. Bunların hepsi bende bir bütün oluştu. Daha çocukken çeşitli kültürlerin beraber var olabileceğini öğrendim ve hâlâ hayret ederim, "Şuna karşıyız, şunun yanındayız," diyenlere. Türkiye'deki kültür kategorilerinin insanları arasına Çin Seddi çekmesini hiçbir zaman anlayamadım. Öyle yetişmedim çünkü.

Çocukluğunuzda

Türkiye'deki kategorilere ayırma tavrının izlerini gözlemlediniz mi?
Kolejdeyken bir yandan saz çalışıyorum. Ve o dönemde saz çalmak çok ayıp bir şeydi. "Kapıcılar çalar sazı" benzetmesiyle hem saz çalmayı hem de kapıcılığı aynı anda küçümsüyordu insanlar.

Nasıl bir etki varsa sokakta saz taşıyarak bir yerden bir yere gidemezdim. Ben de o yüzden saz çaldığımı saklardım arkadaşlarımdan. Okulda arkadaşlarıma gitarla Beatles şarkıları çaldım. Fakat eve geldiğimde saz çalmaya devam ederdim. Bir de onun dışında evde dedem bana din dersleri verirdi. Bütün Kur'an'ı okutur, ezberletirdi. Ercan Anıku'ya bunları anlattığım zaman "Senin şuofreninin

temellerini görebiliyorum," demişti. Bütün bu karmaşa bana tuhaf gelmedi aslında. Üzerimdeki en büyük etkiyi yaratan ise şu olay oldu...

Babam Adalet Bakanlığı'nda müfettişti. Yaz tatillerinde teftiş gittiği yerlere beni de götürüyordu. Bir gün Çorum'un Mecitözü diye bir ilçesine gittik. Babam çalışacağı için çevredekilere "Oğlum saz meraklısı, burada bir saz ustası varsa onu dinleyebilir mi?" diye sordu. Hemen başkâtinin oğlunu çağırdılar. Başkâtinin oğlu geldi, benim yaşlarımda bir çocuk. Adı da Burhan Felek, herhalde babası Burhan Felek hayıranıydı. Ondan sonra çocuk beni aldı bir kulübeye götürdü. İçerde bir adam, naif, sakallı... Ayaağa kalktı ve bana yöneldi, Burhan beni tanıttı. Sonra adam şöyle küçük bir cura çıkardı çalmaya başladı. O zamanlar ben radyo sazını biliyorum ve çalışıyorum, iyi de çalışıyorum fakat zevk almıyorum. Adamın çaldığı çok güzel geldi bana. Bambaşka bir şey ile tanışmış oldum o zaman. Daha önce bilmediğim, duymadığım deyişler, nefesler, ağıtlar söyledi ve benim dünyam değişti. Bu çok büyük bir müzikalite. Gitar da çaldığım için bunu daha müzikal buldum. Daha sonra anladım, o çocuk kafamla anlayamadığım o müzik pentatonik bir müzik. Aslında dünya müziklerinin çoğunda halk müziği pentatoniktir. Mesela İrlanda halk şarkıları,

Bob Dylan'ın bazı şarkıları da aynı şekilde pentatoniktir. Evrensellikle çok yakın bir kökten geldiğini anlamış olmak beni müthiş heyecanlandırdı.

Daha sonra cura çalmayı denediniz mi?

İlk önce orada elime aldım, baktım ve çalamadım. "Bu nedir Allah aşkına," dedim ve bunu kim yapar, nasıl öğrenirim diye biraz araştırdım. Ankara'ya döndükten sonra Hamamönü'nde bir Yusuf Usta varmış, onun yapabileceğini duyunca gidip onu buldum. Talaşlar içinde, tahta rendeleyen, hoş, yakışıklı bir adam. Yüzlerce saz asılı etrafında, yanına da çay bardağında rakı. Sabah sabah bir yandan rakı içiyor bir yandan saz yapıyor. Girdim içeri, "Ben saz yaptırmak istiyorum ama başka türlü bir saz," dedim ve sazı anlattım. Yusuf Usta, "Sen onu çalabilir misin ki? Çocuksun sen daha," dedi. "Çalabilirim," dedim. Nerede okuduğumu babamın kim olduğunu falan sordu. Adamın benden umudu yoktu pek, çekti bir saz verdi "Çal bakalım," dedi. Akort edip çaldım. Yusuf Usta şaşırdı, "Sen ciddi ciddi saz çalışıyorsun," dedi. Sonra, "Sana bu sazı yaparım, nasıl çalacağını da gösteririm," dedi. Bu saza Alevi sazı, dede perdesi, bağlama düzeni dendiğini anlattı. Üstüne hemen adımı sordu. Benim de iki adım var. Ömer, şehit olan subay dedemin adı. Zulfikar da öbür dedemin adı, Zulfü olarak vermişler bana. "Ömer..." dedim. Ben bunu der demez "Defol buradan!" dedi. Hiçbir şey bilmiyorum o zamanlar. Dışarı çıktım önce, çocuk güruruma dokundu böyle bir şey döndüm dolaştım dükkana geri gittim.

Daha çocukken çeşitli kültürlerin beraber var olabileceğini öğrendim.

"Neden kovuyorsun beni? Parasını verip saz yaptırmak istiyorum altı üstü," dedim. Adam da üzülür herhalde anlatmaya başladı. "Sen," dedi, "bizde Ömer'in yasak olduğunu bilmez misin? Biz Aleviyiz. Bizde Ömer, Bekir, Osman yasaktır," dedi. "Ama," dedim "benim bir ikinci adım da var Zülfü, Zülfükar..." Yusuf Usta hemen "Aa bak o çok güzel," dedi. Ali'nin kılıcının adı. "O zaman," dedi "bir şartım var, sazı yaparım sana da öğretirim ama arkadaşlar olduğu zaman burada asla Ömer demeyeceksin adın ne diye sorarlarsa Zülfü diyeceksin." Sonra Yusuf Usta bana dünyanın en güzel sazlarını yaptı. *Deniz Geziği'ne Ağıtlar* olan albüm dahil olmak üzere ilk albümlerimi hep bu sazlarla yaptım.

Ben müziğe edebiyatla bakıyorum

Edebiyat, müzik, sinema... Kendinizi birçok alanda var ettiniz. Bunların içinden sizi en çok besleyen alan hangisi?

Edebiyat. Çünkü çocukluk yıllarında müziğe ilğim vardı ama müziyeninlik hayalim yoktu. Her yazıyla uğraştım. 9 yaşında öğretmenime şiir yazıyordum, 14 yaşında Ernest Hemingway hayranı olduğum için onun etkisiyle Bir Boğa Güreşçisinin Hayatı diye çocukça bir roman yazdım. İngilizcesinden okuma şansım olduğu için bütün Amerikan yazarlarını o yaşlardan itibaren okumaya başladım. Edebiyat benim müziğe bakışımı tamamiyle etkileyen bir noktadır. Şiir bestelemek, şiir yazmak... Hayatım müzikle edebiyat arasında bir yerde duruyor. Kimi müzisyen müziğe salt müzik olarak bakar, ben hiçbir zaman öyle bakamadım. Ben müziğe edebiyatla bakıyorum.

70'li yılların gençlerine de müziğinizle ulaştınız. 80'lere de 90'lara da ve 2000'li yıllere de. Sizin kendinize en yakın gördüğünüz kuşak hangisi?

Her kuşak gençken iyi anlıyordun. Orta yaşlara doğru ertelidikçe yavaş yavaş kopuyor ya da anı haline geliyorum onlar için. Ben kendim de çok gençtim başladığımda. Yaptığım müzik yaşıtlarım tarafından da benden büyükler tarafından beğenildi. 12 Mart'a karşı devrimcilerin sesi oldu o ağıtlar. Benim müziğe devam etme kararım da aslında bir talebi karşıladığımı gördüğüm için oldu.

aranıyor, vuruluyor, kitaplar yakılıyor... Arkadaşlarımızın ölümü, ölümler, içkenceler... Korkunç acı çekiyoruz. Hatta Deniz(Geziği) asıldığı gün, Halit Çelenk'le beraber çalışan avukat Mükerrrem Erdoğan, idamdan çıktı ve bizim eve geldi. Hep beraber gözyaşları içinde Deniz'in son anlarını not aldık, hiçbir şey unutulmasın ve atlanmasın diye. Bu atmosfer içinde yaşayan bir insan olarak, benim bunları duyurmam lazım hissiyle bu ağıtları yaptım.

Üçüncü sefer cezaevine girdikten sonra tekrar aranmaya başlayınca Onat Kutlar yurtdışına çıkmamı sağladı. Oslo'ya gittim, Gençay Gürsoy'u buldum. Oslo Radyosu benimle bir program yaptı ve bu ağıtları söyledim. Sonra da albüm yapılması teklif edildi, Stockholm'de albüm olarak kaydettik. Brüksel'de Coodiff yayını olarak çıktı. Ama albüm hemen yasaklandı ve halen de yasak. Sanırım artık Guinness Rekorlar Kitabına başvurabilirim, 'en uzun süreli yasak kalan albüm' başlığı altında. Daha sonra o albüm kasetlerle kaçak olarak Türkiye'ye sokulmuş ve yayılmış. Ama benim bunlardan haberim yok, Stockholm'de oturuyorum ve kuyunun dibinde kalmış bir taş gibiyim. Haber alma şansımız da çok bugünkü gibi hızlı bir şekilde. Bir gün kardeşim Ferhat geldi Stockholm'e. ODTÜ'de okuyor o zamanlar "Abi, senin parçalarla gençler sokaklarda yürüyorlar," dedi. Ben buna inanmadım, "İmkânsız!" dedim. "On binlerce kişi senin şarkılarını söyleyerek yürüyor," dedi. Hayatımın en büyük şaşkınlığı

ve şokudur bu. Sonra benden bir tane daha, bir tane daha diyerek sürekli albüm istediler. Bir sürü albüm yaptık, artık kitaplarımızla ilgilenirim derken buraya kadar geldi olaylar.

Şu anda da gençler dinliyor beni. Benim içimdeki adaletsizliğe karşı, sömürüye karşı isyan duygusu bitmedi. Bunu içimde çok samimi olarak duyuyorum ve bunu da en iyi gençler hissediyor. Kurulu düzene başkaldırma, bu düzeni saygın görmeme... Devleti'ne da servetlerin karşımıza çıkardığı üniformaları, cübbeleri, holdingleri komik görmeduğusuy... İçimdeki anarşisti hissediyorlar. O yüzden gençlikle hiç bağım kopmadı. Eski kuşak müzikle geldi yeni kuşak beni daha çok yazar olarak tanıdı.

Kuşaktan kuşağa bu kadar çok seveninizin olması sizi bir noktada kısıtlıyor mu?

Hayır. Ben yazarken, üretirken, müzik yaparken üzerimde zaman hiçbir baskı hissetmedim. İçimden ne geliyorsa hep onu yaparım kendimi ifadeetmeye çalıştım. Kitaplarım 38 - 40 dile çevriliyor. Kitap yazdığım zaman en ufak şekilde aklıma gelmiyor ki, insanlar bunu nasıl çevirir, acaba bu yazdığım kelime anlamlı mı diye. Kendimi hep riske atma hayal var benim. Müzikte de öyle. Tek bağlamayla yaptığım albüm çok beğenilmişti mesela, ikinci albümde hemen yanına bir kontrbas ve flüt ekledim. İnsanlar "Ooo nasıl olur" dedi, bayağı bir tartışma oldu. Daha sonra Nazım Türküsü'ne gelince 78'de bayağı büyük orkestra kullandım, o zamana kadar olacak şeyler değildi bu yaptığım. İnsanlar tam ona alışmışken birden bire Ada albümü

Benim hayatım biraz şaşırtmakla geçti. Ama doğrusu da buymuş.

Ankara'da 12 Mart hapishanesindeyiz ve müthiş bir dehşet havası var. Arkadaşlarımız

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

Mehmet Ali & Akşemsiyazî

çıkiyor onda da saz yok bağlamayok, onu da önce yadırgadılar sonra benimsediler. Benim hayatım biraz şaşırtmakla geçti. Ama doğrusu buymuş.

Dünyanın en zori işi insanı insan olarak görmek

Türkiye'de kampaşma söz konusu. İnsanların birbirine karşı sevgisizliği artmış, sokakta kadına, hayvanlara karşı şiddet çok fazla. Böyle bir kötülük sarmalı içindeyken sizce buradan nasıl çıkabiliriz? Kutuplaşma çok kötü bir şey. 90'lı yıllardan itibaren bu kutuplaşmaya dikkat çekmeye çalışıyorum. O zamanlar Türkiye hep sağ ve sol olarak görülüyordu. Şimdi sağcılık ve solculuk tarif edemez bu toplumu. Toplum şu an da yüzde elli ve yüzde elli olarak iki kutba bölünmüş durumda değil. Üç kutuplu bir Türkiye var ve bu üç kutuptan ilki, laik duyarlılığı olan kentli kesim ki maalesef bu kesimin bir kısmı milliyetçiliğe kaydı.

İkinci kesim dini duyarlılığı yüksek olan kesim. Üçüncü de Kürtler. Bu üç kutbu görmezsek yine yanlış oluruz. Üç kutupluluğun sebebi, geçmiş dönemlerde yapılan yanlışlar ve özellikle de darbeler. Darbeler gelp geleneksel partileri kapattığı zaman bunların yerini etnik, dini ve milliyetçi partiler aldı. Oysa bütün dünyada demokrasi iki kanatlı bir kuş. Hatta 50'li yıllarda Yaşar Kemal Cumhuriyet gazetesi adına seçim izlerken inönü onu yanına çağırış ve "Tek kanatlı kuş uçar mı?" diye sormuş. Yaşar Kemal de "Uçmaz pašam, niye soruyorsunuz?" demiş. İnönü de "Biz tek kanatla uçurmaya kalktık maalesef," demiş. Yani sağ ve sol kanatları olması gerekiyor demokrasinin. Çünkü sağ ve sol, din, millet, etnisite gibi yüz yıllara, bin yıllara dayanan kökten kimlikler değil. Bunlar yıkılınca yerine milliyetçi parti, Kürt partisi, muhafazakâr parti geldi. Bu aidiyet duyguları insanlar için çok derin, çok hassas. Dinle, mezheple uğraşmaya başlandığı zaman başarısız olunuyor. Demokrasiyi yeniden kurmanın yolu, siyaseti bu etnik ve dini kimliklerden kurtarıp sağ ve sol olarak yeniden tanımlamaktan geçiyor.

Toplumdaki şiddet sarmalının artmasından söz edecek olursam; özellikle kadına ve zayıf karşı şiddeti üreten bir kültür var. Bizim medyamız ve ortamımız durmadan şiddet üretiyor. Buna karşı yıllarca mücadele etmiş olan bizler de umutsuzlukla seyrediyoruz. Bunun panzehiri kültür çalışmalarıdır. Çünkü sanat insanın yüreğini yumuşatan, insanların empati yapmasını sağlayan, insanı insan olarak gösteren bir daldır. Benim bütün kitaplarım ve müziğim bunu anlatmaya çalışıyor. Lütfen insana baktığın zaman bayrak, üniforma, futbol takımı, renk, kadın, erkek görme, insan gör. Dünyanın en zor işi insanı insan olarak görmek.

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://ranney.org>

Konya'nın ilgin ilçesinde dünyaya geldi.

20 HAZİRAN
1946

Ölker Tuncay'la evlendi ve iki yıl sonra kızları Aylin Livaneli dünyaya geldi.

1964

İlk albümü Chants Révolutionnaires Tuncay çıktı.

1973

1978

Kısa öykülerden oluşan ilk kitabı 'Arasaf'ta bir Çocuk çıktı.

1996

UNESCO tarafından büyükelçilik verildi.

19 MAYIS
1997

2002

Ankara Hipodrom Meydanı'nda verdiği konsere 500 bin kişinin katılması Türkiye'nin en kalabalık konserini gerçekleştirdi.

Genel seçimlerde Cumhuriyet Halk Partisi İstanbul milletvekili seçildi.

Politik duruşundan dolayı bir yıl kadar hapsede kaldıktan sonra Türkiye'yi terk etti ve Paris, Atina, New York ve Stockholm'de yaşadı. Bu dönemde Stockholm Üniversitesi'nde müzik ve felsefe öğremini gördü.

1972

Türkiye'ye döndü.

1984

Ekim
1986

Cengiz Aytmatov'un davetiyesi Yaşar Kemal, Arthur Miller gibi yazarların katıldığı İsyk-Kul Forumu'na katıldı.

İlk filmi Yer Demir Gök Bakır gösterime girdi. Bunu takip eden Sis (1988) filmiyle de uluslararası festivallerde ödülleri kazandı.

1987

Yerel seçimlerde Sosyal Demokrat Halkçı Parti'den İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı adayı oldu.

1994

Mikis Theodorakis ve Kanada'da yaşayan bilim adamı Apostolos Papanagiotou ile birlikte, antik dönem en önemli hekimlerinden biri olan Efesli Soranos adına verilen Soranos Dostluk ve Bilim Ödülü'nü aldı.

2005

2006

Yüzürlü kromanyla Barnes&Noble Büyük Yazar Ödülü'nü kazandı.

2006

Zülfü Livaneli:

Estetik yetkinlik, çoğulluk ve dolayimler-arasılık

Zülfü Livaneli edebiyatının öz yapısını belirleyen başlıca nitelikler, Bakhtin ve Lukacs'ın kuramlaştırdığı metinsel çokseslilik veya söylemsellik, yazınsal açıklamaya yetkinlik ve bunların yanı sıra, Kant'tan beri geliştirilen Aydınlanma ülküsü kapsamında eleştirel düşünme ve özgürleşme uğraşdır. Romanın dışında başka sanatsal dolayimlara da aktarılan 'Mutluluk'ta kadın kahramanın insanlaşma, özgür ve özerk bireye dönüşme savaşı, 'Serenad'da görece özgürleşmiş kadının özerk bireyliği koruma uğraşı, Aydınlanma ülküsünün başarıyla yazınsallaştırılmasına örnek gösterilebilir.

Livaneli, eleştirel bir tavırla, yapıtlar ürettiği bütün sanatlarda yalın ve güçsüz insanın, insanlığı onarma, insanlaşma ve uygarlaşma uğraşını bireysel ve toplumsal bağlam içinde estetikleştirir. Söz konusu sanatsallaştırmayı, Aristoteles'in 'Poetika' adlı yapıtında en yüksek sanat tarzı olarak serimlediği "trajik sanat" anlayışıyla gerçekleştirebilir. Bu nitelikten ötürü, Livaneli'nin farklı sanatlardaki yapıtları, insanı duygulandırmakla kalmaz; derin bir sarsıntıyaşamasını sağlayarak, kapsamlı iç hesaplaşmaya ve özleştiriyeye çağırır. Bu özellik hemen bütün romanlarında vardır; ancak 'Leyla'nın Evi', 'Kardeşimin Hikâyesi' ve 'Serenad' romanları, trajik sanat kavramı için birer simgedir. Livaneli, trajik sanat anlayışıyla, hemen her romanında "Bu topraklarda niçin hep ölüm ve acı yaşanır?" sorusunu yazınsallaştırmakla birlikte, "Huzursuzluk" romanı, bu sorun kapsamında derin açıklamalara çok elverişlidir.

Edebiyat, dilsel malzemenin biçimlendirilmesi, estetikleştirilmesi ile oluşur. Dili şiirleştirme veya anlatılaştırmada yetkinlik, Livaneli edebiyatının en belirgin özelliklerinden biridir. Söz konusu yetkinlik, bu sanatçının müzik, edebiyat ve film sanatlarını bir arada gerçekleştirmesiyle bağlantılı düşünülebilir. Roman sanatının belirleyici yönlerinden biri, karakter tasarımı başarıdır. Lukacs'ın önermesiyle, yazınsal figürlerin fiziksel yapılarıyla ahlaksal niteliklerinin uyumlaştırılmasıdır.

Livaneli'nin edebiyatın romanlaştırılmasını anlatıya kattığı "Serenad", özellikle de sanat kavramını, romanın başat izleği olarak

Muhafiz tutumu nedeniyle uzun süre yurtdışında yaşamasına karşın, Livaneli her zaman özel bir Anadolu lu olarak kalmıştır.

müziğine ve edebiyatına içindir. Anadolu'nun çokkültürlülüğünün sanatsallaştırımı, Livaneli müziğinin ve edebiyatının başat özelliğidir. Onun yapıtları, bu çoğulluğun estetik düzlemde etkileştiği ve birleştiği dolayımıdır. Livaneli büyük bir beğenile müziğinin sürekli dinlenmesinin, edebiyatının sürekli okunmasının başlıca nedeni, burada aranmalıdır.

Zülfü Livaneli'nin sanatsallaştırdığı başlıca mekân çokkültürlü İstanbul'dur. Livaneli başta "Serenad" ve "Konstantiniye Otel'i" olmak üzere, hemen bütün romanlarında derin insancıl duyarlılığıyla estetik-yazınsal yetkinliğini, tarihsellik, çokkültürlülük kavramlarında birleşimleyerek anlatılaştırmıştır. Böyle derin bir insancıl duyarlık ve estetik-yazınsal yetkinlik olmadan, "Konstantiniye Otel'i"nde tek bir mekânda beş altı saatlik bir zaman diliminde bir araya gelen insan öyküleri üzerinden geçmiş-şimdi bağlamında İstanbul'un çokkatmanlı kültür ve uygarlık birikimi yazınsallaştırılmaz.

anlatırdığı "Konstantiniye Otel'i", Thomas Mann'ın "Doktor Faustus" romanıyla karşılaştırılabilir. Livaneli, "Kardeşimin Hikâyesi"nde Brecht'in yabansallaştırım kuramını malzeme seçimi ve biçimselleştirmede sergilediği büyük bir estetik duyarlılık romana uyarlar. Böylece dünyada pek az sayıda yazarın yapıtlarında serimlendiği "söylemler ve dolayimler-arasılık" ve yazınsal niteliklerine ulaşmıştır.

Derin bir bilgi birikimi ve sanat duyarlılığı olmasına karşın, Livaneli sürekli araştırın, sorup sorgulayan bir yazardır. O "yazmak için okumak gerekir" ve "Yazar, edebiyatı yaşam ve ölüm kadar önemsemelidir" sözlerini ilke edinmiştir.

Muhafiz tavrı belirgin olmasına karşın, Livaneli sanatını politik propaganda indirgemekle özenle kaçınan bir sanatçıdır. O, aynı Thomas Mann gibi bir insanın değişimini anlatılaştırmak, uygarlık sanatçı olmayı yeğler. Muhafiz tutumu nedeniyle uzun süre yurtdışında yaşamasına karşın, Livaneli her zaman özel bir Anadolu lu olarak kalmıştır. Aynı anlatılaştırdığı Elia Kazan gibi, karmaşık Anadolu ruhunun simgesidir. Anadolu ruhu,

müziğine ve edebiyatına içindir. Anadolu'nun çokkültürlülüğünün sanatsallaştırımı, Livaneli müziğinin ve edebiyatının başat özelliğidir. Onun yapıtları, bu çoğulluğun estetik düzlemde etkileştiği ve birleştiği dolayımıdır. Livaneli büyük bir beğenile müziğinin sürekli dinlenmesinin, edebiyatının sürekli okunmasının başlıca nedeni, burada aranmalıdır.

Zülfü Livaneli'nin sanatsallaştırdığı başlıca mekân çokkültürlü İstanbul'dur. Livaneli başta "Serenad" ve "Konstantiniye Otel'i" olmak üzere, hemen bütün romanlarında derin insancıl duyarlılığıyla estetik-yazınsal yetkinliğini, tarihsellik, çokkültürlülük kavramlarında birleşimleyerek anlatılaştırmıştır. Böyle derin bir insancıl duyarlık ve estetik-yazınsal yetkinlik olmadan, "Konstantiniye Otel'i"nde tek bir mekânda beş altı saatlik bir zaman diliminde bir araya gelen insan öyküleri üzerinden geçmiş-şimdi bağlamında İstanbul'un çokkatmanlı kültür ve uygarlık birikimi yazınsallaştırılmaz.

* Zülfü Livaneli müziği ve edebiyatı ile ilgili ayrıntılar için: Onur Bilge Kula (2017): "Livaneli Kitabı", Doğan Yayınları, İstanbul

Bir son ozan

Siz varsınız
diye yol
daha kararlı

SILA GENÇOĞLU

Başka olanlar var, çok aza benzeyen, çoğunluğu anlagan. Cümlelerin hem ilk sözü hem ortası hem sonu. Düşüncede satır başı, durgularında satır sonu olunca sızlanmayan. Yol açan, yol gösteren, nazikçe yol veren.

Zülfâ Livaneli'yle ilk irtibatımız "Belalım." Yıllarca belâ olmuş belâli şarkı. Söylemez miyim, söylerim! İkinci selam telefonda. Sesti. Zarif, candan, güler güzlü. Ve sonra başka telefon konuşmaları. Hayata dair, başa gelenlere dair. Ve daha, ve daha...

Sonsuza kadar kalbime koydum denir ya, öyle bende. Tanıştıyım memnun olduğum bir beğendim, bir büyüğüm, ağabeyim. Siz varsınız diye yol daha kararlı ve umutlu.

Yıllarca, gemiyişi ağaçlara...

Yunus Emre, Karacaoğlu, Pir Sultan gibi sanatçılar, gündelik hayatındaki duygulara, hayallere, insanlık durumlarına karşılık gelen yapıtlarla kitleselleşiyordu. Başka bölgelerde ve sonraki kuşaklarda da geçerli kalacak derinliğe ulaşan sözleri halk dilden dile yayıyordu. Binlerce yıl süren sözlü iletişim döneminden sonra kitaplar-plaklar kolayca çoğaltılmaya başlandı. Artık yapıtlar halka doğrudan değil, yayıncı-aracılarla ulaşıyordu. Okuma alışkanlığı sayesinde, bir konuya odaklanabilmek ve inanmadan önce araştırmak gibi özellikler yaygınlaşacaktı. Ne var ki, okur nitelikleri birçok toplumda köklesmeden, çok etkili bir görsel kültür yayılmaya başladı. Televizyonla birlikte iktidarlar, kitle iletişim araçlarını kontrol altında tutarak toplumu manipüle etme şansı buldular.

Kültür sanat araçları da iktidarın bir bileşenine dönüştü. "Halk bunu istiyor" yalanıyla, yazışmanın hızla yayılmasına neden oldular. Artık en yaygın ürünler, halkın değil, onların onayından geçenlerdi. Popülerlik, niteliksizliğe karşılık geliyordu. Araçların vasat ve zararlı ölçütlerini kabul etmeyen birçok sanatçı da, "halk sanatçısı" tavrı yerine marjinal tavırları tercih etmeye başladı.

Medya çağında bir ozan

Halkın belirleyici olduğu son anda ortaya çıkan Livaneli, varlığını medya çağında sürdürmekte. Medya egemenliğindeki dünyanın içinde bir "Son Ozan" sembolü haline geldi. Sonuncu veya müzisyen anlamında değil, varlığı halk direnişine karşıt gelen bir sanatçı anlamında Son Ozan!

Bu nedenle Livaneli'nin hapis, sürgün, iftiralara geçen yılları sadece onunla ilgili bir mesele olarak görülemez. Sonuçta, aydınlık bir Türkiye umudunu yeşerten

insanlarla o türkülerin, o kitapların buluşması önlenemedi.

Çağın hakkını vermek

İnternet çağında, aracısız dönemlere benzer biçimde söz söyleme olanakları yaygınlaşıyor. Fakat bu hız ve enflasyon ortamında, yıllarca geçerli kalacak bir düşünce de birkaç saat ilgi gördükten sonra kaybolabiliyor.

Bu dönemde Livaneli, daha çok romancı olarak insanlara ulaşıyor. Koşullarına teslim olmayan mil yollarca insanın derin duygular, sisli düşünme, doğru odaklanma gibi beklentilerini karşılıyor. Böylece Livaneli, çağın hakkını vermenin, uyum sağlamaktan çok, direnmekle mümkün olduğunu bir kez daha kanıtıyor. Dönemin hızına kapılmayan insanlara güveniyor.

Yaratıcı bir inanç

Kuşaklar boyunca farklı dallarda sanat üreten Livaneli'nin belki en belirleyici özelliği, halka güvenmesi, insana inanmasıdır.

Konserlerine gelenlerin nazik tavırları, etrafı çöp bırakmamaları hep anlatılır.

Onların diğer kâim ve direnişçi kesimden olduğunu söylemek elbette doğrudur. Ama belki başka

yerde yere çöp atıyorlardı. Yönetici veya komşu olarak rahatsız edici tavırlarına rastlanıyordu. O iyi yönlerinin ortaya çıkması için, içlerindeki güzelliklere ve vicdanlarına hitap edilmesi gerekiyordu. Livaneli'nin en büyük yarattısı, insanların çoğunun içinde yaşadığı bu güzellikleri canlandırarak ortaya çıkarmasıdır. Düşüncelerimizin doğruluğuna ve güzelliğine duyduğumuz inancı üretiyor Livaneli.

Daha güzel bir dünya kurmak için muhtaç olduğumuz kudret bu inançta mevcuttur.

ZAFER KÖSE

Kolektif ruhun akorlarına dokun

Yorgo Papandreu

Nefret konuşmaları daha çok nefret, öfke ve korku yaratır. Livaneli'nin konuşmasına ve onun birleştirici diline her zamankinden daha fazla ihtiyaç var. Livaneli'nin müziği, yoksul, dışlanmış ve ezilen kimselerle, ister bir kadın, ister bir müteci, isterse farklı bir kütürden veya dinden kimseler olsunlar, bir duygudaşlık bağı kuruyor.

Ben ilerici ve sosyalist olmayı seçtim çünkü halkın dahi ve vatandaşların günlük politikasının ötesinde, daha adil bir dünya için irade or taya koyacak, duygularımızı harekete geçirecek, kalplerimize ilham verecek ve mücadeleimize katkıda bulunacak açık fikirli entelektüellerle ihtiyacımız var.

Fakat daha ileriye gündemine almayan günlük politikanın ötesinde, daha adil bir dünya için irade or taya koyacak, duygularımızı harekete geçirecek, kalplerimize ilham verecek ve mücadeleimize katkıda bulunacak açık fikirli entelektüellerle ihtiyacımız var.

Bizler, siyasi dünyada her vatandaşın haklarına, eşitliğine ve katılmasına saygı duyulacağına olan güveni geri kazanmalıyız. Aydınlar ve sanatçılar, değişimi mümkün kılan tutku dalgalarını harekete geçiren kolektif ruhun akorlarına dokunabilirler.

Zülfü Livaneli, bir besteci, bir yazar, tutkulu bir düşünür, eleştirel bir zihin, bir eylem adamı, prensip sahibi bir kimse ve anlaşmazlık çıkaran tweetler atılan alternatif gerçeklik dünyasına bir panzehir olarak, ihtiyaç duyduğumuz önemli bir rol modelidir.

Şarkılarımın en güzel abisi..

NEBİL ÖZGENTÜRK

Bilindiği gibi televizyon ya da moda tabiriyle "sihirli kutu" hayatımıza 60'lı yılların sonunda girdi. "Bizim" değil de kimi hayatlara desk daha doğru.. Öyle ya, emekçi babam televizyon aletini üç-dört yıl sonra ancak alabilmiş ve Schaub Lorenz salonumuzun baş köşesine ancak oturtuvermişti çünkü..

İlk başlarda hevesli ve acemi seyirci olarak(!) mahallenin televizyonlu evlerine gidiverirdim. Düşünün ki, şimdi, önümüze gelse iki dakika seyretmeye tahammül edemeyeceğimiz program(!) ya da iskratlık seyirlikleri izlemek için adeta can atıyordum (atıyorduk), diğer yaşıt arkadaşlarımla birlikte. Akşamın ilerleyen saatlerinde evlerimizde dönerken de dünyalar bizim oluyordu. Adı üstünde sihre kapılıp gitmiştik çünkü!

Zor yılların yanı sıra, yazlık sinemaların epeyi şenlikli, hafta sonlarının bahar bahçe olduğu zamanların da yaşadığı bu dönemin üstünden fay hattı geçiverdi birden, 12 Mart 1971...

İyi niyetli, güzel yürekli, hoyrat gülüslü, sert ve genç adamları tarumar ettiler, fidanlar koptu, hayatlar altüst oldu!!

Darbeden iki yıl sonraysa siyasi hayat, bir başka gezegene kaydı; hükümette Karaoğlan rüzgarı, TRT'de de İsmail Cem fırtınası esiyordu artık... (Siyah beyaz devlet televizyonu, kurulduğu günlere orankla tam bir dönüşe geçmiş, bizi çeken, ekrana mihlayan dizi ve haber programları yayınlamaya başlamıştı.)

Benim de ergensolcu ya da sol sosyal demokrat yıllarım başlayordu, liseliliğim in yanı sıra!..

Sola ve devrimcilğe kanının kaynaması, hem aileden hem abilerden hem mahallenin abilerinden, hem de şöretti ve sevdimliği abilerden mülhemi. Adana'nın has abisi Yılmaz Güney'in Arkadaşından mesela...

İşte, o Otobüs filminde oyuncululuğuyla zirveye çıkan Tuncel Kurtiz'in muazzam bakış ya da tükeniş sahnelerinin ardına yüklenen bir müzik vardı ki çarpılmış, titremiştim adeta!.. (Hala unutmam mümkün değil, ne zaman duysam kulum kesilirim.) Filmi de zaten gözlerim dolu dolu izlemiştim.

Sınır ötesine dair, hasret, gurbet ve umut yolculuğuna ilişkin ilk filmlerden biriydi Otobüs.

Hikâye de film de müzik de çok namuslu ve masumdu sahiden...

Zaten öyle günlerdi ki, öyle geçiyordu ki zaman!

Deyim yerindeyse, devr-i 70'lerin ülke sokaklarında masumiyet de vardı, cinayet de!

Hababam Sınıfı da vardı, bir sosyal sınıfın bir başka üst sosyal sınıfa karşı müdacesiyle donanmış gençler de...

Arzu Film ekolü de vardı, Arzu Okaylı filmlerde...

"Bir Gün Mutlaka" film afişleriyle "Mutlaka Öper Severim" tadında film afişleri yan yanadı duvarlarda, hatta kardeşçe geçiniyordu! Bu arada tüm bu afişler bir gece yarısı operasyonuyla "Halkın Kurtuluşu engellenemez" başlıklı afişlerle kapanıyordu, görünmez oluyordu!

Neyse, işte o günlerde oranca abim Ahmet, kapağında palalı, elinde sazlı, kafasında kasketli "aşık" kılıklı birinin görüldüğü bir kasetle çıkageldi. Bazen karpuz kavun da satan bir seyyar satıcıdan aldığını söylüyordu.

Koydu kaseti teybe, biz de ailece dinlemeye koyulduk. Ardi ardına bize yakın, kalbimizin ortasına ortasına düşen besteler geliyordu kulağımıza... Deniz Gezmislere ağıt da o kasetteydi, Ulaş'a yakılan ağıt da, Kozanoğlu da... "Eskiya'nın dünyaya hükümdar olamayacağını" haykırıyordu bariton sesli adam... (Çook sonraları öğrendim, bedeni İsveç'te, besteleri ve sesi Türkiye'de yayınlanmış bu müzik adamının fotoğrafı olmayınca, korsancılar kasetin üstüne uydurmuş bir fotoğraf ekleyip öyle satışa koymuştu meğer. Ama kocaman puntolarla Zülfü Livaneli yazıyordu üstünde)

İkimiz arasında paralellik var

Mikis Theodorakis

"Benim Yunan müziğinde yaptığımı, Livaneli Türk müziğinde yapıyor. İkimiz arasında bir paralellik var. Şöyle ki, Türk müziğinin ruhunu alıyor, ona kendi kişiliğini katıyor. Türk halk müziğinin, genel müziğin renklerini, tatlarnı alıp bunları armonik bir yapıda geliştiriyor. Türk ve Yunan müziğinin kökeninde çok ortak yanlar var. Zülfü bu kökleri, melodisiyle, çalgısıyla gani sazıyla, ritmiyle, tipik Türk olan bir biçimde, gani bizde olmayan Doğu gizemigle, Anadolu tadıyla, bizde eksik olan ağırbaşlılık ve sevinçliliğiyle yığuruyor. Bu bileşimde bir ulusun gelenegini ve o gelenegin kıvamını açıklıyor. Her yıl Pire'de Yunan müziğini etkilegen besteciler festivali yapılır. Ve bu festivale yalnız Yunanlı besteciler çağırılır. Bunu bildiğim halde bu festivale Zülfü'ye de çağırdım. Hepimiz onu "bizden" sayıyoruz."

Milliyet, 11 Aralık 1986, Zeynep Cral'in "Yarekleli Barın, Türküdeki Barın" dişinden.

önce izleyip, dinleyip ezber ettiğim Otobüs müziğine akrabaydı sanki... (Açıkçası, ilk gençlik yıllarımın amatör ruhuyla fark ettiğim buydu...)

Sonra evimizde şölen niyetine dinleyip de yüreğime işlenen o söz ve besteler, Adana sokaklarında koro halinde, marş niyetine söyleniverecekti, benim de aralarında olduğum 1 Mayıs kalabalıklarında, hayallerin bir nehir gibi akıverdiği toplantılarda özellikle.

Sonra 77'de Karaoğlan, bir kez daha iktidara geldi ve İsmail Cem bir kez daha TRT Müdürü oldu...

Ekran yine aklımızı başımızdan alıyordu, sinemalara gidilecek gibi değildi zaten; kirmizi noktalı filmler iyice sarıvermişti salonları...

Üniversiteye hazırlandığım seneydi. Testler, dershaneler, şunlar, bunlar derken, bir akşam Zülfü Livaneli altyazısıyla şarkılar geçidinin arasından görünürdü ilk şarkılarının abisi...

Hem bestesini ve sözünü dinliyordum hem yüzüne bakıyordum artık. Ne pala bıyığı vardı ne de kasketi... Gözlüklü, temiz yüzlü, devrimci, bıyıklı bir adam!.. Gerçek suretini ilk kez o gün gördüm, sesini de görüyordum artık! Hiç unutmadım...

İzmir'deki üniversiteme, Ege sokaklarına götürdüm, yaz akşamları takiliverdiğim fuar konserlerinden birinde izdihamı yapıp bir fotoğraf da çektiirverdim... (12 Eylül'ün hemen sonrasında gözetimde kaldığım sıra, o fotoğrafa el kondu ne yazık ki... Manevi

olarak paha biçilemezdi benim için!)

Evet ilk şarkılarının abisi, tüm şarkılarının en güzel abisi olacaktı...

O şarkılar, melodiden öteydi zaten benim için, hayatı, hayatta olup bitenleri anlatıyordu, onlarca, yüzlerce şarkı...

Bu arada yazdığı her romanı bir şarkı gibi okuyor, bestelediği her şarkıyı bir roman gibi dinliyordum...

Son şarkılarının da abisi oldu Zülfü Livaneli...

1992 yılıydı. Sabah gazetesi koridorlarında karşılaşıyorduk, selamlaşıyorduk sadece. İlk kitabım *Bir Yudum İnsan* çıktığında imzalayıp verdiğim sıra dostluğa ilk adımı attık. Bana göre maratona dönüştü o adımlar...

Geçen yıl musahip olduk. Kadim Alevi kül türünde kardeşlik demekti, sonsuzluk demekti musahiplik...

Zaten, seyyar satıcıdan alınan o kaset, bir Alevi evinde dönüp durmuştu! Baba evimde...

40 yıl sonra, seyyar satıcıdan alınan o kaseti evimize getiren ortanca ağabeyimin kurucuları arasında olduğu Adana'daki bir eğitim vakfının düzenlediği, bir Adana Alevi gecesinde onur ödülü alan Livaneli, bana bir sürpriz yaptı. "Nebil benim musahibimdir," dedi birdenbire... Bana da sürpriz olmuştu. Gözümünden yaşlar gelmişti... Gerisi mi? İyilik güzelliği...

SUNAY AKIN

Kentli bir halk ozanı

Zülfü Livaneli, ben çocukken, oyun oynadığım sokakta hep yanımdan geçermiş.

Benim çocukluğum 10 yaşına kadar Trabzon'da geçti. Çocukluğum boyunca Trabzon'da Cumhuriyet Meydanı'nı çıkan merdivenli sokakta geçirdim bütün günümü. Bu sokakın üstündeki mahallenin ismi Tekke Mahallesiydi. Zülfü Livaneli'nin adı 1970'lerde ön plana çıktığında, ilk kasetleri yasaktı. O dönemlerde Trabzon'a gitmiştim ve şunu öğrenmişim, çocukluk yıllarımda Zülfü Livaneli'nin bizim bir üst sokakta evi varmış. Ve evine gitmek için her gün benim oyun oynadığım sokaktan geçermiş. Onu da elindeki sazdan tanırlarmış. Bunu da bana o sokakta oturan kuzenlerim anlattı. Ve aynı dönemde Zülfü Livaneli Trabzon'dayken Atıl Behramoğlu da askerliğini orada yapıyormuş ve meydana sürekli buluşuyorlarmış. Yıllar sonra kuzenlerim, "Sunay, sen sokakta oynarken Zülfü Livaneli az geçmedi yanından," dediler. Bunu duyduğumda çok etkilendim.

Atilla İlhan ile buluştuğu nokta

İzmir Karşıyaka'da bir lise öğrencisi aşık olduğu kıza yazdığı mektuplara Nâzım'ın şiirlerini de ekliyor. Daha sonra okulda yapılan bir aramada mektuplarıyla yakalanıyor ve Nâzım Hikmet şiirleriyazdığı için bu öğrenci, hayatının en karanlık günlerini yaşıyor. Öyle ki babası bir hukukçu olduğu halde oğluna psikoloji bozuk raporu alabilmek için akıl

hastanesine yatırıyor ve bu olaylar yüzünden delikanlının hayatı kayıyor. Babası Konya'nın Ilgın köyüne atandığı sırada delikanlı, okul hayatından da geri kaldığı için babasıyla birlikte bu köyeye yerleşiyor. Ilgın'a yerleştikten sonra bir fotoğraf makinesi buluyor ve köyde fotoğraflar çekmeye başlıyor. Karşıyakalı bu çocuk: Atilla İlhan.

Atilla İlhan'ın bir dönem yaşayıp fotoğraflarını çektiği Ilgın'da yine bir hukukçu ailenin çocuğu dünyaya geliyor: Zülfü Livaneli. Atilla İlhan, sevdiği kıza yazdığı mektuplarda Nâzım Hikmet'in şiirlerine yer verdiğini için hayatı kararırken, onun sürgün döneminde Ilgın'da doğan Livaneli, Nâzım Hikmet'in şiirlerini en güzel şekilde besteleyen kişi oluyor. Zülfü Livaneli'nin hayatına baktığım zaman öncelikle kimsenin daha önce bir araya getirmediği bu öyküyü görüyorum ben. Ilgın Anadolu'da adı bile geçmeyen bir köy olmasına rağmen Atilla İlhan ve Zülfü Livaneli'yi bu öyküde buluşturuyor.

Zülfü Livaneli halkımıza güneş ışığı olmuştur

Zülfü Livaneli'nin çocukluğuna baktığımızda Ankara'da yaşayan sürekli kitap okuyan bir çocuk görüyoruz. Öyle ki annesi ve babası bir uyumadan sabahlara kadar kitap

okuduğu için kitap okumayı yasaklıyorlar. Geceleri odasının ışığını yandığını görürlerse kitaplarını elinden alacaklarını söylüyorlar Livaneli'ye. Bunun üzerine gece bakıyorlar ki Zülfü Livaneli'nin kapısı kapalı, ışıkları da yanmıyor, şaşırarak uyuduğunu düşünüyorlar. Oysaki Livaneli bir uzatma kablosu bulup, odasına ampul çekmiş ve yatağının altında kitap okuyor. Okudukları arasında en çok Ernest Hemingway'den etkileniyor. Tabii

bu kadar çok kitap okuyunca sene sonu yedi dersten zayıf not alıyor. Aynı gün, karnesini aldıktan sonra Ankaragücü'nün maçına gidiyor ve Ankaragücü de o gün karşıdaki yabancı takıma 7-0 yeniliyor. Zülfü Livaneli'nin halini bir düşünseniz hem karnesinde yedi zayıf var hem de gittiği maçta tuttuğu takım 7-0 yeniliyor. Evden kaçıyor bunun

üzerine. Hemingway hayranı olduğu için Gebze'nin Eskihişar köyüne geliyor. Orada balıkçılarla yaşıyor. Böyle bir hayalperest Livaneli. Kendisinin hayatı o kadar renkli ki bir gün film olması gerektiğini düşünüyorum.

Müzikle tanışması da şöyle oluyor, babası sınıfını geçerse ona bisiklet alacağını söylüyor. Sınıfını geçiyor ama aynı gün babası Ankara'da bisikletli iki tane çocuğa çarpıyor ve bunun korkusuyla bisiklet almaktan vazgeçerek, Livaneli'ye saz alıyor. Bu şekilde Zülfü Livaneli'nin hayatına müzik de dahil olmaya başlıyor.

Sig politikacıların örmüş olduğu nefreti, düşmanlığı sanatın gücü yok ediyor.

Livaneli müzik alanındaki ölümsüz besteleriyle 1980 yılı, darbe döneminde Ada alb m yle halkımıza gerçek anlamda bir g ne i i i olmuştur. O zamanlar kaybettiiimiz birlik, beraberlik, adalet ve demokrasi gibi değerlere onun  arkılarıyla yeniden tutunduk ve sarıldık.

Sanatın gücü

Bir gün Zülfü Livaneli'yle Almanya'ya, Essen'e gittik ve iki-   gün beraber kaldık. Essen Filarmoni Orkestrası ve orkestranın m th   bir binası vardı. Binanın yöneticiler ve orkestranın müzisyenleri Zülfü Livaneli'nin geldiğini duyunca onu binaya davet ettiler. Oysa Avrupa'da aylar öncesinden randevu almadan böyle yerlere gitmek mümkün değildir. Zülfü Livaneli g rd  m en kibar insanlardan biri olduğu için programı çok yoğun olduğu halde davetlerini geri çevirmedi ve beraber ziyaret ettik binayı. Gitti imizde Essen'deki sanatçılar, yazarlar, bilim insanları Zülfü Livaneli'yi kapıda karşıladı. O zaman düşündüm ki bu s y politikacıların  rm   olduğu nefreti, d  manlı ı sanatın gücü yok edemeyi.

Kentli bir halk ozanı: Zülfü Livaneli!

 stanbul Oyuncak Müzesi'ne çok büyük katkısı vardır. Yurtdi ında katıld  m etkinliklerde mutlaka bir oyuncak koleksiyoneri adresi alırım ve Zülfü Livaneli beraber katıld  mız hiçbir etkinlikte beni k rmanan benimle beraber geldi. Ve kendisinde nasıl bir  eytan tüyü varsa koleksiyonerin satmayı d   nmedi i çok değerli oyuncakları, çok uygun fiyatlarla Zülfü Livaneli' almayı başardı. İnanılmaz etkileyici biri olduğu için kar ınsındakini etkilemeyi çok iyi ba arıyor.

Hümanizma diye bir şey varsa o Zülfü Livaneli'dir. Kendisinin bugünlerde belediye tarafından heykellerinin dikiliyor olması, adına kültür merkezinin açılması bu yüzden çok mutlu ediyor beni. Bu tarz değerli insanlar hayatıyken onlara teşekkür edebiliyor olmalıyız, bu da teşekkür etmenin en güzel yollarından biri bence. Sonarım size hem edebiyat hem sinema hem müzik alanlarında birbirinden güzel ba ayıtlar veren kaç kişi tanıyor sunuz? Sadece bizim ülkemizde değil dünya da edebiyat, sinema ve müzikte en güzel ürünleri ortaya koyan kaç kişi sayabilirsiniz?   te ben bu soruya Zülfü Livaneli' cevabını veriyorum. Ne mutlu bana ki onun  ra ıyım, onunla aynı dönemde yaşıyorum, ondan çok şey  reniyorum ve ona yakınam. Bana çok fazla emeği, üzerimde çok büyük etkisi vardır. Ona her zaman minnettarım.

Son olarak size  unu söylemek istiyorum: Ben size Zülfü Livaneli'yi, kentli bir halk ozanını anlattım. Benim iki çocuğum var. O l mum ada Ozan, kızımın adı İlgin. Hayatımdaki Zülfü Livaneli tarihi bu olsa gerek.

Miladım Livaneli

HALUK LEVENT

Orta ul ve lise yıllarının geçtiği Adana'daki semtimizin sokaklarında arabesk müzik h kimdi. D kkanlardan, evlerin pencerelerinden, seyyar satıcı tezgahlarından sürekli arabesk müzik sesleri geliyor, insanlar kendilerini arabeskle ifade ediyorlardı. Ben de bu ortamda gitar çalmaya hevesli bir  ocuk olarak, el yordamıyla kendi müzik zevkimin ve a ılımlarımın peşinden savruluyordum, arabesk dışında kendimi ifade edebilece im müzikler arıyordum.

O sıralarda siyasi g r    nedeniyle yurtdi ında sürgün hayatı yaşayan Zülfü Livaneli'nin m zi iyle kuzenim vasıtasıyla tanıştım. Livaneli  arkılarının o güne dek duyduklarımın çok daha  zg n ve derin olduğunu d   nd  m  hatırlıyorum. Çok etkilenmi tim. O güne dek algılad  m müzik anlayı larından farklı bir çeşitlilik, sentezler, müzikal renkler ve tatlar içeriyordu. Anadolu  al ıları ve ezgilerini batının olanaklarıyla birleştirmek yaptığı  arkılarda, Nâzım Hikmet, Sabahattin Ali, Eluard gibi ölümsüz şairlerin dizelerini ustaca kullanıyor ve yeni filizlenmekte olan, toplumsal d   ncelerime, solculu uma su  aşıyan bir nehir gibi müzik zevkimin içine akmaya ba ladı.

Türkiye'ye döndükten sonra yaptığı albümlere çevremden "eski tadı yok" serzen ileri geliyordu. Oysa ben o  arkılarda da birçok yeni lezzetler ke fediyordum. Sonra zamanla o serzen ilerin sahipleri o şarkıları da tutkuyla sahiplenmeye ba ladılar. Sanatçının halkın beklentilerinden ziyade kendi içinden geleni yaptıkça arayışını sürdürüp, yepyeni tınılar ke fedebilece ini ve halkın be enisi üzerinde söz sahibi olabileceğini de bana o dönemler Livaneli üretmiştir.

Üniversite yıllarımda sırf bir Livaneli konseri seyredebilmek için, türlü maceraları, zorlukları göze alarak

otostopla Efes'e gittim. O Efes Antik Tiyatro konserindeki ortamdın,  arkılardan, seslerden, tüm seyrin yle bütünleşerek girdiğim ruh halinden böylesine b y lendim ki rahatlıkla o günün benim sanat hayatımın miladı olduğunu söyleyebilirim. Konserden  ıktı ımda şarkılar yazıp albüm yapmaya kesin kararlıydım.

 lk  arkılarımı  retti im günlerden bugüne müzikal hamurumda ne kadar Barış Manço, Cem Karaca varsa, o kadar da Zülfü Livaneli vardı.

Livaneli'nin büyük ozanların ölümsüz sözlerini kendi özel formülü ile harmanlad ı ı müziği, tüm dünyaya kalmış bir kültürel mirastır ve bu bir Livaneli güzellemesi değil, g rd  m ger ek i in aktarımdır.

Livaneli'nin büyük ozanların ölümsüz sözlerini kendi özel formülü ile harmanlad ı ı müziği, tüm dünyaya kalmış bir kültürel mirastır.

Âşık Mahzuni'nin bavulu

"Ele geniş olan
şu yalan
dünya/bilmem
ki ya neden dar bana/
bize hücum etti cahil
sürüsü/artık kesseler
de beni kar bana bana."
Âşık Mahzuni Şerif ya

da Maraş Afşin'e bağlı Berçenek köyü Şerif. Sanki yedi büyük Alevi ozanını ya da halk ve tasavvuf şiirinin güzel adamlarını buluşturmak için dünyaya gelmiş biri gibiydi. Aynı kültürden geldiği ve kendisinden dokuz yıl önce doğmuş, hemen hemen ikisinin de yedi kırkaltı ömrü sürdüğü, Cemal Süreya'nın şiirde yaptığını Âşık Mahzuni de halk şiirinde yaptı. Hatta onun yapmadığını, yapmadığını da yaptı. Cemal Süreya'nın şiirinde kurmadığı cemi, Mahzuni kurdu. Eşzamanlı olarak, yazdığı şiirler, Cemal Süreya'nın içinden geçirdiği, ama yazmaktan çekindiği şiirler de sayılır. Unutmamalı, Mülkiye'nin iki mahcubundan Sezai, İncan'ın şiirini baştan beri 'açıkça' yazmıştır, Cemal ise kimliğinin ve İncan'ın neredeyse üstünü örtmeye çalışmıştır. Bence asıl olarak kültürü karşısında 'mahcubiyet' göstermiştir.

Âşık Mahzuni, Cemal Süreya'nın eksik bıraktığını tamamlamıştır elbet. Üstü örtüleni aralamış, gözle inen perdeleri kaldırmış, İkinci Yeni şiirinin kıymetini bilen bir Birinci Yeni şiiri gibi davranmıştır. Mahzuni bir şiir haritası gibi köylere, kasabalara, şehirlere ayrılmış bir şiir gövdesidir. Küçük bir gövdedir fiziki coğrafya açısından, ama akıllı nehirleri, ateşli dağları, derin vadileriyle şiire büyük bir nefes üfleyen rüzgarlı bir ruhtur. Ve coğrafyanın dizerelilerinden dağlar, nehirler, vadiler, bulutlar ve yolların şiirdeki karşılıklarını, eş ya da benzer anlamıyla birer

duyuş ve deyiş haritasında buluşturmuştur. Seyyid Nesimi de olmuştur Pir Sultan Abdal da, Köroğlu gibi meydan okumuştur, Dadaloğlu gibi karşı da koymuştu, Karacaoğlu gibi sevdasını aleme de duyurmuştu. Bir Mahzuni çoğalmış çoğalmış, her şairle yeni bir Mahzuni olmuştur.

Cisminin küçüklüğü gibi sesi de azdır, Ulaş Özdemir'in dediği gibi: "Sesi devrin ozanlarına göre çok incedi. Sazına yumuşak vuruyor ama derdini güçlü ifadelerle, sözlerle anlatıyordu." (Senden Gayrı Âşık mı Yoktur, Kolektif, Kasım 2017, s.68). Küçük dev adam'dı benim için de.

Cemal Süreya gibi herkes tarafından sevilmek isteyen bir ozandı o da, Ahmet Kaya gibi de diyebiliriz. Üçü de isteklerine ulaştılar. Cemal Süreya'nın hayli sonradan olmuştur ama, özellikle Mahzuni de küçük dev adam olarak 'sevgi şampiyonluğu'nu kimseye bırakmamıştır. 12 Mart muhtıra darbesinin bittiği günleri hatırlıyorum. Liseyi yeni bitirmiştim, ODTÜ'de ve başka üniversitelerde okuyan dindar tanıdıklarım vardı, hayli yüksek mekamlarda bulundular sonraları, 'entelektüel İslamcılar' diyelim, Ankara'da Gençlik Parkı'ndaydılar sanırım, hep birlikte Mahzuni'nin konserine gitmiştik. Mahzuni darbe döneminde tutuklu ve yasaklıydı.

Suçu büyüktü çünkü, Deniz Gezmiş ziyaretine gelmişti. Denizlerin idamına,

tepki olarak ünlü türküyü çalıp söylemişti. Yüreği kendinden büyük, sazi yüreğinden büyük, sözü ise hepsinden büyüktü. O dönemde bu sözleri yazabilmek, bu türküyü söyleyebilmek sahiden de ölümlü göze almakla eşanlamlıydı: "Köşkün sarayın yıkılsın/Erime erim eriyisin /umudun suya dökülsün/erime erim eriyisin/çölden çöle sürünesin/.../Musa isen Turi Sinan/haktan gelmiş idi İnan/yesin seni yılan

**Mahzuni bir
şiir haritası
gibi köylere,
kasabalara,
şehirlere ayrılmış
bir şiir gövdesidir.**

Çayan/Erime erim eriyisin/ sürüm sürüm sürünesin/ Aslan pençesi vurulsun/ çayın denize kurlusun/ gözlerin yansın çürüsün/ erime erim eriyisin/sürüm sürüm sürünesin." Askerler, Nihat Erim'i başbakan yapmışlardı. "Erime erim eriyisin" dediği oydu, Sinan Cemgil, Hüseyin İnan, Mahir Çayan, Yusuf Aslan, Deniz Gezmiş'i de ustalıkla yerleştirmişti türküsünün içine. Sonrası gözaltı, uzun ve ağır işkenceler, mapushane, Yılmaz Güney'in ona bakması...

Mahzuni gerçeği söylence boyutundadır. Ona dair öyküler, yaşamını, ömrünü aşan, ama ona yakışan anlatılardır. Belki de bir âşığın düşleyebileceği yaşıntıları kısacası ömrüne sığdırmıştır. Adeta Pir Sultan söylencelerinin günümüzdeki tekrarı, uyarlaması, süreğidir. "Sözlümde "Ben Alevi olamam ki" türküsü onun Sünni olduğuna yorumlanmış, oysa Mahzuni Alevi olmanın anlamını daha iyi vurgulamak için yazmıştır o türküyü. Askları, evlilikleri de biraz Atilla İlhan ve Cemal Süreya'ya da yakıştırıldığı gibi pek çok aşk, aşk acısı, ayrılık yaşadığı düşüncesine yol açmış. Bu sebeple darbe dönemlerinde başına

Mehmet Ali & Akşamsefası

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://raney.org>

gelenler, hapisler, işkence ve türkülerinin yasaklanması da, tıpkı diğer sol aydınlar, yazarlar ve sanatçılar gibi onun efsanesini de büyüttü. Bence, efsanesinden de büyük bir adamdır Mahzuni.

Büyük bir şairdir. Bizim tasavvuf ve halk şiiri geleneğimizin en 'baba' yorumcusu, sürdürücüsü ve yenileyicisidir. Onun çağdaşı olan pek çok âşik da, unutulmaz yapıtlar vermişler, hepimizin gönül telini titretmişlerdir ama Mahzuni kadar hem derin hem yalın sözler yazan, hem kadim hem güncel gerçeklere dokunan, hem köye hem kente uzanan, hem duyuğu hem duyuruluğu taşıyan, hem güldüren hem ağlatan, hem trajik hem ironik şarkılara imza atan, hem klasik hem çağdaş şiirin öğelerini ustalıkla kullanan başka bir şair yoktur, bir büyük âşiktir, bir başka şairdir Mahzuni.

Babamın arkadaşaydı. Eskişehir'deki evimise konuk olurdu konsere geldiğinde. Ölümünden birkaç gün önce karşılaşmıştım, babamın hasta olduğunu söylemiştim, duygulanıp ağlayarak selam göndermişti, akşam babama ilettiğimi. Üç gün sonra da Mahzuni'yi yitirdiğimiz haberi geldi.

"İşte Gidiyorum..." şiiri, ona dairdir. Şiirin bir bölümü şöyledir: "Astsubay Okulu, mızıka, 'Mektepli'si Dustin Hoffman'ın/gibi küçük dev amca bir kalp ne kadar büyükse/ onun ince öğrenci sesi de öyleydi kalbimizin teneffüsünde/zil çalar bir türküde çırılçıklak bahçeye çıkardık/bir ilkokul gibi dağılan ikindiler de bizimle..."

Âşık Mahzuni'nin bavulu tahtadandır, evet, çok gurbet eskitmiş, ama eskimemiş bir bavul. İçinde hep yeni sözler, yeni deyişler, yeni buluşlar ve umutlar vardır. İçinde 20 bin şiir olduğu söylenir, türkülerinin sayısı içince rivayet muhtelif. Sıkı sıkıya kapalı bir bavul değildir ama, içi taşmıştır, içinden taşanlarsa yolumuza dökmüş aydınlıklar, ışıklardır. Bavulu herkese açık olduğu gibi, gönül de kimseye kapalı değildir. Alevi-Bektaşî geleneğinin iki farklı kanalından, yorumundan gelen Neşet Ertaş'la hem ayınlıklarını, hem ayrılıklarını bilir ve bunlara çok değer verir. Gönül bavuludur çünkü ve açıklar: "İnsan sevgisi, geleneksel gönül mevzuatı, tabiat varlıklarına düşkünlük, turapluk ve inancın birliği gibi ortak yanlarımız çoktur," der ve Almanya'dan Türkiye'ye 'kesin dönüş' yapan Neşet Ertaş için şü Türküyü yakar: "İnce ince gurbet yakar insanı/sıladan ayırlamam deridin hanı/güzlet toprağımın ey bülbül canı/gamlı gamlı yatan Neşet hoş geldin". Türküyü "Mahzuni Şerif'in gara gardaşı/bir doğup bir batan Neşet hoş geldin" diyerek bitirir.

Cemal Süreya 99 Yüz'de Âşık Mahzuni Şerifi de yazmış olsun isterdim. Niye yazmadığını merak ederim.

ONUR BEHRAMOĞLU

gözlerin için umulmadık şiir

asacaksanız siyah bayraklar asın
suriye bayrağı asın bir milyon insan öldü
ifade hürriyeti var bağırın bir ağızdan
çıkarkin beni burdaaaaa çıkarın beni burdaaaaa

zamanla tuhaf bir gece hayvanına dönüşür insan
öfkesi kederde boğulmuştur
odası mağaradır bakışları karanlık
söz bitmiş ses kısılmış heves büsbütün kırık

insana özgü o umutsuz yılgınlık
gitmek, kaçmak, ağlamak
oysa dünyada bir yerdedir küba
hem de tek başına... hem de tek başına

kalp yerinden sökülüp çarpılır suratlara
babalar çocuklara mahcup olmayacaktır artık
temize çıkaracaktır isyankâr sokakları
yıkık annelerin küçük yün yumakları

yıkık annelerin küçük yün yumakları
cumartesileri panzerlerin bozduğu
ülke bütün, millet tek, devlet derin
neyse ki yangın mavisini gözlerin var senin

MÜFİT CAN ŞAĞINTI

İlk görüşte edebiyat aşkına inanır mısınız?

Can Yücel

12 Eylül 1980'i beş geççe filan, Can Yücel bir imza günü düzenleniş. Biz öyle bir kuyruk olmuştuk ki Can Baba önumüzde bir kuyrukluk yıldız olmuş. Sıramı bekliyorum, bir elimde Can Baba'nın şiir kitabı, arasında bir kağıtta ise benim yazdığım ve adına şiir deme cüretini gösterdiğim kelimeler kümesi: Can Baba'ya sevgimi harf harf dizişim diye dize bir hal olmuşum... Yazmaya utanmamışım da altına imza atmaya utanmışım: Ben kim köpek, bir baba şaire utanmadan şiir yazmışım bir de altına utanmadan imza atacağım... Sıram geldi, Erzurum ayazında kalmış bir Egelü gibi titiriyorum heyecandan. Sıram gelince neredeyse hiç konuşmadan, tereddüt edersem vazgeçerim diye anı bir hamleyle uzattım yazdığım imzasız kağıdı... Can Baba bi kağıda baktı, bi bana baktı, tekrar kağıda baktı, okumaya başladı... Okudu bitirdi... Gözlerini bana diktı.

Öyle bir baktı ki: "Eyvah!" dedim içimden

-Eyvah, okkalı bir küfür geliyor, bu kadar insanın şahitliğinde küfürlü bir Can Yücel anı-kotodunun isimsiz kahramanı olacağım...

-Bunu sen mi yazdın, diye sordu Can Baba!

-Evet, dedim.

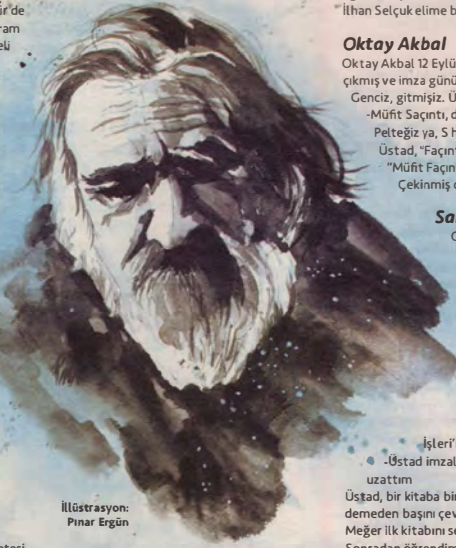
-İmzala o zaman çocuk dedi!.. Ve vecize gibi duvarlara asılmalık bir nasihatla devam etti "Yazıyorsan altına imzayı atacaksın, altına imzayı atamıyorsan yazmayacaksın!"

İlhan Selçuk

12 Eylül karanlığında Cumhuriyet gazetesini, gazete değil bambaşka bir şeydi... Nasıl anlatsam? Safını belli etmek isteyenler için saf bir kimlik kartıydı. O sebeple bazıları kimlik kartını taşır gibi, üçe katlayıp, logonun üç harfi görülecek şekilde ceketin dış cebinde taşırdı. Bunlarla cum'cular diye alay edenler olsa da alayına isyan edercesine taşınırdı ceplerde, ellerde... Havaya savrulmuş bir isyan yumruğu değilse de hocaya itiraz için söz isteyen genç parmağı gibi bi şeydi... Başyazarı, genel yönetmeni İlhan Selçuk insan değil insanüstü bir canlıken üstü kalsın deyip de insan olmuştu sanki, biz bir kısım gençlik için... 12 Mart işkencelerine direniş bir anıt isim... Bir canlı heykel... Böyle bir isimle karşılaşsa karşılaşsa nerde karşılaşmak ister bir insan? Belki sizin bir yanıtınız vardır

ama ben benim başıma geleni anlatacağım... Muğla Kültür Sanat Festivali düzenleniş, Kartal Sanat İşliği Tiyatrosu'yla biz de gelmişiz Muğla'ya... Kimler kimler yok ki... Yazarlar çizerler saatçılar bilim insanları... Kimler kimler...

Hangi ara bilmiyorum, bir ara sıkışmışım, sıkışıklığı özlemek üzere umumiyetle yaptığım gibi umumi helaya koşmuşum...

İllustrasyon: Pınar Ergün

İki elimle bir idrar organımı doğrultmuş pisuvar da rahatlarken, rahatsız edici bir gelişme oldu sol yanımdaki pisuvara bir geldi durdu, insani ihtiyacını gidermeye başladı. Pisuvar çağına gelen her Türk gencinin yaşadığı pisuvar tedirginliğini yaşamaya başladı. Dönüp bakmak tuhaf ama dönüp bakamadığım biriyile yan yana içmek daha da tuhaf olduğu için en tuhaf bir askıda kalıyor insan. Göz beğemi göz ucuca getirip, bakmaya çalıştım solumdaki pisuvar da baraj kuran futbolcu gibi elleri önde duran insana. Biyığını gördüm, başka yerini görmeme gerek kalmadan sak diye tanıdım İlhan Selçuk'u.

Biyığından diyorum biyığından... Ah bu ne sevgi bu ne hayranlık... Adam benim için bir efsane. Adamın yemek yediğine inanmıyorum ki işiğedine inanayım. Ne kadar sevinmişsem artık buna şaşırmaı unutmuşum. Ne diyeceğimi bilemedim:

"Ben sizin hayranınızım," dedim.

Demekle kalmayıp, bir de tuttuğum şeyi bırakıp uzattım elimi.

"İzininizle elinizi sıkamak istiyorum," dedim, öğrenilmiş bir kibarlıkla...

İlhan Selçuk elime baktı. Sıkmadı tabii.

Oktaay Akbal

Oktaay Akbal 12 Eylül zindanlarından yeni çıkmış ve imza günü düzenlenmişti.

Genciz, gitmişiz. Üstad adımızı sormuş:

-Müfit Şağıntı, dedim.

Pelteğiz ya, S harfi F diye anlaşılmış;

Üstad, "Façntı'ya", diye imzalamış:

"Müfit Façntı'ya bir anı..."

Çekimmiş düzeltmemişiz.

Salah Bırsel

Oktaay Akbal cezaevinden

yeni çıktığı için imza

gününe sadece

okurları değil

edebiyat dostları

da gelmişti.

İçlerinde Salah

Bırsel'i görünce

içimden ne gelse

beğenirsiniz? Dışarı

çıktım, sahafa koşup

ilk şiir kitabı Dünya

işleri'nı alıp geldim...

● Üstad imzalar mısınız? diye heyecanla

uzattım

Üstad, bir kitabı bir bana baktı. Hiçbir şey

demeden başını çevirdi!

Meğer ilk kitabını sevmemiş yok sayarımış.

Sonradan öğrendim.

Çetin Altan

İlk veya ikinci imza günü Çetin Altan'ındı.

Millet 12 Eylül karanlığında bir çift aydınlık

lafa aç. Katilim izdiham boyutunda olmuştu.

O dönem Yusu kitabı tepki almıştı. Onun

inadına mı nedir üstadmasaya büyük bir viski

şişesi koydu. Hem içiyor hem imzalıyordu.

Çetin Altan iki şişe viskiyi kesiniçti, üç de

olabilir. Kafayı buldu. İzdihamlı başlayan

imza günü fiyaskoya sonuçlandı. Herkes gitti

bir ben kaldım.Bana baktı.

-Bu kafayla yazı yazamam yarınki yazıyı sen

yaz, dedi.

-17 yaşındayım Çetin Altan'ın yerine

yazamam, dedim.

Eski yazı yayınlandı.

Giden yıla açık mektup: Yallah

AYŞEN AKSAKAL

işte gidiyor ömrümden bir yıl daha, dişlerimi takırdatarak, dudaklarımı çatlatarak, kulaklarımı çınlatarak, ayaklarımı sızlatarak. Verdi ayazını da gider ayak.

Selamette gözüm, sayende biraz daha büyüdüm.

Çok özlem bıraktın bilesin. Sayende hasretleri yarıştırmamayı öğrendim. Demir parmaklıklar ardında hikâyeler saçtın bıkmadan.

Bebeğinin süt kokusundan uzak ettiğin, onca yıl hayali kurulan meznüyet törenlerini kaçırın, hastalarından ayrı, yuvasından ayrı onca gazeteci ve aydının ailesi gün sayarken, seni de yıldan sayamamışlardır haliyle, gönül koyma.

6 yaşından küçük 668 çocuk varmış içeride, annesinin koynunda neyin cezasını çektilerini bilmeyen. Yıllar geçip de senin adını bir sövgü gibi anarlarsa kızma.

Çok canlar aldın, beni de Muzaffer İzgü ile bu sefer pis yaraladın.

Kahkahalarla güldüğüm, yüzlerce kere okumaktan lime lime olmuş Okkeş serime baka baka geçip giden çocukluğuma ağladım.

En çok da hastaneyi giderken dediği "Artık çok yoruldum çocuklar," lafı koydu.

Senin de payın var, nemrutluğun herkesi yordu.

Çok kadın aldın aramızdan, göstere göstere, kadınların ihbarlarına rağmen, başlarına geleceği bilimlerine rağmen, başka kimse ne olacağını tahmin etmiyormuş gibi, her seferinde çok haber etkisi. Bırak bu işleri.

Ben sende hayatta kalmayı öğrendim, tek bir kadın bile ne sana ne geleceğe ne şansa emanet edilir, bir arada durmayı öğrendim.

Geçen seferki terk ediliminde, yıl ellerimden akarken, umudu sana bağlamıştım. Yenisi geliyor demiştin. Her şey başka olacak. Unutturacak bize eskiyi, ben sende tek bir

günü bile ertelemeyi öğrendim. Umut sende değil bendedir. Kendime güvenmeyi öğrendim.

Ve bıraktım saymayı, ne seni ne geçmiştikini ne geleceği.

Yaşadıklarının seninki gibi bir adı, bir referans numarası olmasına gerek yok.

Tamamını içeride geçirenler var, nedeni bilinmeden, ispatı olmadan, parmaklıklar ardında yüzlerce günün sayısal bir kodu olsa ne olur, olmasa ne olur.

Yaşımı da umursamıyorum artık, ona yanıyorum sanıyorsan.

Yaşın gereğini toplamlar dayatır, bizim bu toplumla aramız bu aralar zaten limoni, mesafeli, sanki hiç tanışmıyormuşuz gibi, yabancı.

Sanıyorsan ki büyüdüm derken işlediğim anlamında kullandım, işte orada bir adım geri bas aslanım.

Büyüdüm ve korkularım azaldı, büyüdüm ve hızlandım, büyüdüm ve eskisinden beter hayalperestim çünkü hayallerim için kalan zaman sınırlı, sizlerden hayır yok, onu anladım.

Teker teker geliyorsunuz gerçi, bileğimin gücü buna yeter.

Nakış gibi işleyip koyuyorum kenara hepinizi, nasihatlar süzüyorum içinden, ruhunuz duymadan.

Yüzümde bıraktığınız çizgileri sinsi gibi sevinirken siz, aslında nasıl da yudum yudum içtim sizi bilemezsiniz.

Sen istiyorsun ki tarihe mih gibi çakılasın, haziranın ayrı anılsın kasımın ayrı. Oysa böyle hatırlamayacağım seni. Diyeceğim ki "Hiç unutmam, yine baktın bir seneydi, ama mutsuzluk sırayet etmesin diye biz uzun masalar kurardık dostlarla mevsimli mevsimsiz. Büyüdük hikâyeler anlatırdık, bazen kahkahadan, bazen özelemlen gözyaşı akıttırdık. Biz o zamanlar çok el verirdik birbirimize, kalabalık yaşırdık." Artık yaşanmaz buralarla" denilen semtlerin sokaklarında koşar, duvarlarını boyar, kaldırımlarını çınlatırdık. Günter elemle gelirdi, yine de gündür

Ucretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>

der ziyan etmezdi. Biz de bilirdik pikniklerde yere renkli örtüler serip, mangallar yakmayı ama hayat bize adıyla bahçelerinde koyu kaçak çay sundu diye onu da zehir bellemedik.

"Hiç yakışıyor mu?" derlerdi uluorta kahkahalarımıza ve de yüksek sesle atılan sloganlarımıza, çok yakıştıyordu aslında o yaşıma, duruşuma.

Çocukluğumuzun sokakta toz toprak içinde oynarken nasıl akıp gittiğine şaşırdığımız yaz tatillerine ve sayısını hiç aklımızda tutamadığımız, camdan bakıp şehri bembeyaz görüp kar tatili yaşıdığımız spontan günlerine nazaran, çok daha uzun sürerdi günler ve geceler.

Televizyonu unuttuğumuz, ana haber bültenlerinden koptuğumuz, çok satan gazeteleri hiç almadığımız, kendi gazetecilerimizle sokaklarda, adliyelerde, meydanlarda bulduğumuz, artık bize buyrulana hiç sallamadığımız, birbirimizi ise çok umursadığımız dönemdi, gün geçtikçe azalıyordu sayımız, azaldıkça güzelleşiyordu sohbet ortamımız.

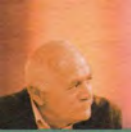
Sıki bir güreşe tutuşmuştu zamanla ve iktidarla, yoruluyor ama pes etmiyorduk. Göbeği güneş gören pes edecekti, bizse güneşi dimdik karşılamak istiyorduk.

Hangi yıl hatırlamıyorum ama o günü hatırlıyorum diyeceğim anılarımı anlatırken, aynı günde üç salonda üç dava vardı, 23., 27. ve 29. Ağır Ceza Mahkemelerinde. İkisinde gazeteciler, birinde çocukları öldürülen aileler yargılanıyor, adliye koridorları yazarlardan, gazetecilerden, milletvekillerinden, müdahil avukatlardan, aktivistlerden ve cesurlardan geçiliyordu. O gün tüm ülke karanlık olsa bile, koridorlar aydınlık diye bağırdı. Ailelerin davasından beraat, bir gazete davasından tahliye diğerinden tutukluğa devam kararı çıkmıştı. Hak, hukuk ve adalet diye inlerken adaletin sarayı, sizi sevirsiniz diye ayrıldı salondan tutuklular, biz de onları seviyorduk, onların dışındaki olduğu özgür dünyamızı özliyorduk.

Şimdi giderayak, senden son dileğim ey adını anmak bile istemediğim yıl, bize şu hatırayı bırak, diyebilelim ki ardından, "İşte o yıl bitmeden, tüm arkadaşlarımızı, tüm sevdiklerimize kavuşmuştu!" İnan bu kadın bile yeter.

Minnet eylemek adına değil, adın daha lekelemesin diye önerdim. Sevdiklerimizi bize ver, sonra da artık lütfen sessizce sıkıdır gidiver

Hadı yallah.

ORHAN AYDIN

Müsamere

Siz bir yargı mensubunun emir alarak iş yaptığını şöyle suratına bakarak anlayabilir misiniz?

Hadi olmadı, konuşmayabashladığının 'bu adam görevlendirilmiş' diyebilir misiniz? Hani öyle, giyim-kuşam-saç-bıyık kesimi gibi şekilci dışavurumdan filan söz etmiyorum. Ben artık anlıyorum.

Adliye gide gele işin sırrı çözüldüğünden değil, mesteki olarak edindiğim bazı sırlar çok işe yarıyor.

Adam savcı, avukatınla birlikte odasına giriyorsun, önünü iliklemişsin, şapkan elinde 'iyi günler' diyorsun, başını kaldırıp bakmıyor bile.

Bir dosya inceliyor, karşısında sakallı bir genç, onunda elinde dosyalar var, belli ki yazıcılardan bir memur, ancak ne kravatı var ne ceketi, karma karışık bir sakal, hrpani bir kıyafet, başka yerde görsen memur diyemezsin.

Savcı efendi, bir kaleme önündeki dosyanın orasını burasını çiziyor "Küfür değil, sinkaf yazacaksin kaç kez söyledim," diye yarı kıznın bir fırça çekiyor, sonra "Hadi al yeniden yaz," deyip notlarla dolu bir sayfa ile birlikte dosyayı memura atıyor.

Anlıyorsunuz ki bu kimli bir dava dosyası yazıcısı.

"Beni çağırtmışsınız," diyorom.

Avukatım Özgür dosya numaramızı söylüyor, halen yüzümüze bakmış değil, kalkıyor yerinden, eliyle koymuş gibi bulup getiriyor. Bakmıyor bile dosyaya, "Adınız neydi?" diyor söylüyorsunuz, "Sayın Cumhurbaşkanımıza hakaret etmişsiniz," diyor.

"Nerede etmişim?"

"Ne o meydanın adı, Galatasaray mı orda, arkanızda ayakkabı kutuları, içinde paralarla dolu bir maket, üstünde milyonları evlerinde zor tutuyoruz yazıyor."

Alıyor beni bir gülmeye.

"Bu şimdi Cumhurbaşkanına hakaret mi, diyelim ki size göre öyle, benimle ne ilgisi var, oradayım ama o maketin önünde duran ben değilim, bakın şu şapkalı olma benim, polisler beni oradan ayırmışmış şu köşede, yuvarlak içine alarak altına adımı yazmışlar."

Şaşıyor, ilk kez bir fotoğrafa bir baka

bakıyor, inanmıyor bir kez daha bakıyor.

"Bakın savcı bey, bu fotoğraflarını gösterdiğiniz eylem, İç Güvenlik Yasa Tasarısı denen faşist dayatmaya karşı meslek odalarının, sanatçıların, siyasi partilerin, milletvekillerinin, sendikaların katıldığı ortak bir basın açıklamasıdır, ben de oradaydım, destek verdim, bu tür tüm açıklamalarla, eylemler dünden bugüne destek verir, katılımcısı olur, gerekirse konuşur, sunum yaparım." Hemen araya giriyor "Basın açıklamasını siz mi yazdınız?"

Yine gülüyorum.

"Hayır, ben yazmadım, ama açıklamanın içeriğini katılıyorum, polislerin gece televizyonlarda benden film izliyor, gündüz bir eylemde filan görünce hemen olayla ilişkilendirmeye

çabalıyorlar, burada olduğu gibi. Bu açıklama, var olan yasaların tanıdığı o kısmi özgürlükler kapsamında gerçekleştirilmiştir, ama anladığım kadarıyla siz açıklamanın içeriği ile değil arkadaki ayakkabı kutuları, paralar ve yazıdan oluşan maketle ilgiliniyorsunuz, bunun Cumhurbaşkanına hakaret olduğunu düşünüyor beni ve oradaki insanları bununla suçluyorsunuz. Bu komik, sizce de öyle değil mi, sormak isterim gerçekten buradan bir sonuç alacağınızı düşünüyor musunuz?"

Başını yine kaldırmadı, "Mahkemenin takdiri, yorum yapamam."

"İyi de davayı siz açıyorsunuz, söylemiyor musunuz bu tutanağı tutan, şu resimleri çekip önünüze dosya olarak koyan polislerinize, bu ne buradan ne çıkar, demiyor musunuz?"

"Biz gereğini yaparız," diyor.

Cereğini yaparız!

Katip çağırıyor, yazdırıyor ifademi, yukarıda söylediklerimi tekrar ediyorum, bana polisler çektiği resimleri birinin işaret ederek gösteriyor, "Tanıymıyorum, bakın oradaki vekilleri, kurum temsilcilerini, sanatçıları

tanıyıyorum, hepsinin adlarını dosyalamışsınız zaten ama bu yurttaşını tanıymıyorum."

Kimlik bilgilerimi, açık adresimi, telefonumu kaydediyorlar.

"Bu kadar mı hepsi, beni bunun için mi ayağınıza çağırıyorsunuz, ben 46 yıldır bu ülkede sanat üretiyorum, böyle haber bile olamayacak bir seviyesizlik için mi buradayım, kim diyor sizlere açın bu davayı diye?"

Susuyor, yüzüme bakmamak için masanın üstüyle ilgileniyor, kâtipin yazdıklarını okuyorum, avukatım okuyor, gülüşüyoruz, imzalıyor çıkıyoruz.

Aradan günler akıp gitti, bu sabah mahkemeden çağrı geldi.

Savcı ifademi dikkate almamış davayı açmış.

Mahkeme çağrısının altında "Gelmezseniz tutularak getirileceksiniz," yazıyor. Şimdi bu yazının okuru sizler, "Eee ne bu?" diyeceksiniz biliyorum. Bugün yargının önemli bir bölümü, Cumhurbaşkanına hakaretten dava açmak için görevlendirilmiş sözde hukuk adamlarıyla dolu.

Ülke batırmış, yolsuzluk, hırsızlık, talan yaşamıyoruz, çocuklara tecavüz edenler, kadınları sokak ortalarında öldüren katiller içimizde dolayışmış umurlarında değil, tüm işleri 'RE'ye kim ne dedi? Ardından dava açıp, insanları yıldırmak, cezaları yağdırarak mağdur etmek, suskunluğu çoğaltıp talan ve yalan saltanatını sürdürmek. Hay böylesi hukuk kadar taş düşsün başınıza diyeceğim ama taşın altında biz varken onlara ödül yaşıyor.

Aklıma Uğur Mumcu'nun Sakıncalı Piyade adlı oyunu düşüyor.

Neredeyse replik replik anımsıyorum. Uğur ağabeyi yargıtayan askeri savcılardan birini ben oynamıştım.

Değişen hiçbir şey yok, ha faşist darbenin omuzları kalabalık askeri savcılar, ha AKP'nin üniformasız savcılarını.

Hay böylesi hukuk kadar taş düşsün başınıza diyeceğim ama taşın altında biz varken onlara ödül yaşıyor.

TERS KÖŞE

EVİRİM KURAN

Yurdum insanı kaçaya ayrılır?

Okul hayatınız boyunca yaptığınız en büyük haylazlık?

3. sınıf oyunculuk dersi finalimi kırıp Amsterdam'a tatile gitmem.

En zararlı alışkanlığınız nedir?

Hep daha iyisini yapmak adına kendimi fazla yoruyorum ve üzerime geliyorum.

Hangi kötü karakter olmak isterdiniz?

Hayatının eseri Shakespeare'in 3. Richard'ı.

Ne olduğunda/kimin karşısında heyecandan eliniz ayağınız birbirine doluşur?

Yalan söylemem gerektiğinde. Pek başarılı olamıyorum bu yüzden.

Bir suç işleyecek olsaydınız ne olurdu?

Savunmasız, masum varlıklara kötülük yapan herkesi, her şeyi yok etmek isterdim.

Hayatınızın en zor anı hangisiydi?

Kaybetme korkusu yaşadığım an. Detay vermemsem daha iyi.

Dalga geçtiğiniz bir özelliğiniz var mı?

Dalga geçecek çok şey yapıyorum, bazı zamanlar çok şımarabiliyorum...

Sizce bir insan ne zaman tehlikeli olur?

Merhametini yitirip, bencilce ve sadece kendi çıkarları doğrultusunda hareket ettiğinde.

Yılmak istediğiniz bir gelenek var mı?

Dünyada yıkılması gereken çok gelenek var, saymakla bitmez... Hayvanların katledildiği, özellikle çocukların ve kadınların zarar gördüğü her geleneği yok etmek isterim.

Hangi duygunuzu kaybetmekten korkarsınız?

Vicdanımı ve gururumu yitirmekten çok korkarım.

Tahammül sınırlarınız zorlandığında nasıl sakinleşirsiniz?

Denize açılırak.

Geçtiğimiz günlerde Konya Cihanbeyli'de patates hasadını tamamlayan mevsimlik işçilerin kovaları havaya atarak kutlama yaptıkları bir fotoğraf gözüme ilişti. Tıpkı üniversite öğrencilerinin kep atışı gibi, işçiler de kovalarını fırlatıyorlar ve paydos diyorlar. Biliyorsunuz, o kepler, hayatın yeni evresine geçiş kutlamak için atılmaz havaya; hele de Türkiye gibi genç işsizliğin çok yüksek olduğu ülkelerde bu fazlasıyla romantik bir gerekeç olur. Kepler, meşakkatli bir sürecin bitişini, kısa da olsa bir molayı kutlamak için atılır. Mevsimlik işçiler için de durum tam olarak böyle olmuş. Tüm patatesler toplanmış, memleketi dönme hazırlıkları başlamış. Ve emek yoğun bir süreçten sonra hakedilmiş bir paydos küçük bir mutluluk vesilesi olmuş...

Mevsimlik işçiler Türkiye'de toprağın adsız kahrmanları; çoğunlukla sosyal güvenceleri yok, kamyon kasalarına doldurulup, istiflenerek taşıyorlar, bu yüzden kayıtlı işçi istatistiklerine olmasa da trafik kazası istatistiklerine yansıyorlar.

Serdar Geyik'e ait bu fotoğraf ülkenin sosyal mecra sularına düştüğünde bir tartışmadır başladı. Hemen her konuda olduğu gibi bu konuda da yurdum insanı birkaç parçaya ayırdı. Aslında tam olarak beşe ayırdı.

Birinci grup mütemadi neşelilerdi. Yani her baktıklarını, her deneyimlediklerini illa ki sevimli bulanlar ve zinhar olumsuz duygulara yer veremeyenler. Bu gruptaki ortalama seyircinin gözünün görme gücü -Nietzsche'nin deyimiyle- belli bir sınırı ötesinde incip ufalmış olan kötülüğü göremez, orada iyiliğin alanının başladığını sanır. Göz ne denli zayıfsa, iyiliğin sahası da o denli büyük görünürdü. Birinci gruptakiler fotoğrafa baktılar ve neşelendiler.

İkinci grup sosyal aktivistlerdi. Bu fotoğrafı kitlelere duyurup, mevsimlik işçilerin gerçekleri hakkında halkın bilinçlenmesine sebep olarak tarihe yön verebilirlerdi. İkinci gruptakiler fotoğrafa baktılar ve klavyenin başına geçtiler.

Üçüncü grup evrenden mesaj alanlardı. Ekseriyetle beyaz yakalılardan oluşan bu grup, evrenin, karşımıza çıkan insanlar ya da semboller aracılığıyla mesaj yolladığını inanıyor fakat çok yoğun programları nedeniyle mesajlara yanıt veremiyorlardı.

Üçüncü gruptakiler fotoğrafa baktılar ve "Bir gün ben de akıllı telefonumu, bilgisayarı, tabletimi böyle havaya fırlatacağım," diye iç geçirdiler.

Dördüncü grup ölümüne septiklerdi. Fotoğraf, eleştirel düşüncüyü temel yaklaşım olarak benimseyen, ancak bunda sık sık doz aşımına giden bu grubu derhal harekete geçirdi. Havadaki kovaların sayısı incelendi. Bir ele kaç kova alınabileceği ve bu kadar hafif kovaların bu kadar yükseğe fırlatılıp fırlatılmayacağına hesapları yapılmaya başlandı. Halkımızın kandırılmasına gözyumamazlardı. Bu konuda o denli hassaslardı ki, bir kez daha ağaçlardan ormanı göremiyorlardı. Dördüncü gruptakiler fotoğrafa baktılar ve "Bu fotoğraf," dediler.

Beşinci grup bakar-körlerdi. Toplumun her sosyoekonomik segmentinde bu gruba rastlanabilirdi. Sayıları ziyadesiyle fazlaydı. Fotoğrafa türlü mecrada, defalarca kez karşılaştılar. Yanlarından fotoğrafa bakıp neşelenen birinci grup geçti, ikinci ve dördüncü gruptakilerin bu konudaki tartışmalarını duyduklar, üçüncü gruptan bir arkadaşları fotoğrafı whatsapp'tan yolladı. Beşinci gruptakiler fotoğrafa baktılar, baktılar ve görmediler.

Hayatı geldiği gibi aldığımız, baktığımızı gördüğümüzü, havalara fırlatılan kovaların coşkusunda yeni bir yıl dileğiyle...

SERHAN ONAT

Fotoğraf: Cem Talu

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantev.org>

Dans etmek mecburi değildir.*

ÜNSAL ÜNLÜ

İçeri girince masmavi bir duman tabakası ve sidikle karışık ter kokusu karşıladı onu her zamanki gibi. Yıllardır her akşam aynı kabusa açılan bir kapıydı pavyon. Yok yok, pavyon değil 'dükkân'. Öyle demişti patronu Seyit ilk geldiği gün.

"Burası senin ekmek teknen artık. Sağda solda 'pavyon' derler ama sen demeyeceksin. Senin için de benim için de 'dükkân' burası. Nasıl ki

mahalle bakkalı sabah kepenk kaldırıp ekmeğine bakar, biz de burada ekmeğimizi kovalarız. Gündüz değil akşamış, püskülüt değil içki satarmışız, ne fark eder?"

Bisküvi diyemeyen adamın koca göbeğine, vücuduna göre çok kısa kollarına ve o kolların uçlarına yapılandırılmış gibi duran ellerine takılmıştı gözleri. Özellikle de normal bir insanınkinden en az iki katı genişlikteki baskparmaklarına. Sonradan pavyona dükkân denildiği gibi Seyit'e de Parmak diye hitap edildiğini öğrenmiş, nedenini anlaması da hiç zor olmamıştı.

Hem kendisi bisküvi diyebiliyordu da ne oluyordu sanki?

Kasabalıydı. Oralarda böyle derler, yaşadıkları yerin adını

kullanmazlardı. Kasaba köyden büyüktü, o zaman onlar köylü değildi, yani köylülerden üstündü ve küçükçük hayatlarda bu hiç de azımsanmayacak bir farktı, yeterliydi.

İlkokulu bitirene kadar mutlu mesut yaşar giderlerdi ailesiyle.

Dededen kalma ufak bir toprağı ekip biçen babasının geliriyle kat

kanaat de olsa geçinir, iki erkek kardeşleriyle biraz okul biraz oyun

sürerdi hayat... Herkesin erkek çocuğa tapmış bu memleketle babası onu el üstünde tutar, ilk göz ağrısı kızına toz kondurmazdı hiç.

Sıcak bir öğleüstü okul dönüşü gördü kasaba meydanında yeni

açılan eczaneyi. Duymuştu aslında babasından "Ezzane

açılacakmış. E bize de bu yakışır zaten. Koskoca

kasabayız, olmasın mı bi ezzanemiz?"

Çocuk aktifliya sormuş, ilaçlarını almak için artık

şehre inmelerine gerek kalmayacağı yanıtını almıştı.

Sevinmişti neden sevindiğini bilmeden. Kasabalıydı

o, farklıydı, belki ondan...

Eczacı ya da ahalinin deyişle 'ezzacı' genç bir

adamdı. Yakışıklı sayılmazdı pek ama kasabada tekti,

okumuştı, meslek sahibiydi ve küçükçük hayatlarda bu

hiç de azımsanmayacak bir farktı, yeterliydi.

13 yaşındaydı daha, çoktu, her çocuk gibi dünyayı

anlamaya çalışan, meraklı, heyecanlı bir candı sadece.

Babasının dinmeyen baş ağrısı için ilaç sormaya gitti eczaneye bir gün.

Eczacı ilacı verirken adını sordu, söylemedi. Çoktu daha, utağca,

korkak... İlacı raftan alıp ona uzatırken elini tuttu birden adam.

Hepten korktu. Parayı vermeden kapıya doğru yönelmişti ki arından

seslendiğini duydu:

"Bu benden olusun, nasıl olsa daha çok görüreceğiz."

Görüştüler.

Eczacıya da, ter kokan bedenini de, hiç kapanmayan yılıkş ağzından

adamın salyaları da çok iyi tanıyacak kadar görüştüler. Geçen yıllara

rağmen kendine bile itiraf edemediği o 'ilk görüşme' iğrenç bir anı

olarak kaldı hep. Sonrakiler zaten mecburiyet...

Kasabada yavaş yavaş duyulur oldu sonra görüştükleri. Dedikodu

aldı yürüdü. Babası kaluğına gelenlerden dolayı öfkeden köpürüp

ilk tokadı attığında, can haviliyle "Evleneceğiz bizi!" diye bağırdı.

İkinciyi atmadı babası, durdu. Sonuçta kasabalıydı. Köylü gibi ırgata

vermeyecekti ya kızını! Elbette damadı da okumş yazmış biri

olacaktı, 'ezzacı' gibi...

Şağda sol da konuşanlara eczacının kızılı evleneceğini söyleyen

babası hem kendin hem de kızının namusunu kurtarmış görünüyordu.

Ancak rahat günler, eczanenin üstündeki iki göz odanın balkonuna bebek bezi asan bir kadının görünmesiyle bitti. Bir gün öncesine kadar o 'ezzacının müstakbel karısı' diye hassetle bakanlar, 'kasabanın orospusunu' anlatmaya başladılar bir anda. Öyle olacaktı tabii, kasabaydı orası, köylü gibi çift çubuk muhabbeti yapacak değillerdi ya! Dedikodusu bile kendine göre olmalıydı.

Şehirdeki dükkânı gece alemine düşkünüğünden batıran eczacı, sağdan soldan toplayabildikleriyle kaçıp kasabaya gelmiş, hamile karısını da bir süre sonra kendisini de aldıracağı sözleriyle ikna etmişti. Yeni hayatı, yeni bir hovardalık macerası yüzünden dağılmasa tutacak

bir yalandı aslında, olmadı...

O sabah kaçtılar eczacıyla. Karısını sevmediğini, onunla

evlenip mutlu olacağını söylüyordu adam sürekli. Bir

otobüse atlayıp Ankara'ya geldiler. Dışkapı'yı ilk

gördüğünde kasabadan büyük olduğuna şaşırdı,

gittikleri küçük otelin pislği hayallerini yıktı

bir de. Otel görevlisine kendisini 'yeğenim' diye

tanıtan eczacıya kızmadı hiç, ne de olsa yaşı küçükü

ve evlenene kadar bir şekilde idare etmek zorundalardı.

Avcuna sayılan banknotlarla ikna olan otelci bir anahtar

uzattı, odaya çıkılar. "Sen burada bekle, ben yiyecek bir

şeyler alı geleyim," diyerek çıktı eczacı.

Tam 13 yıl önce.

O odadan ne zaman çıktı? Yoksa çıkartıldı mı? Parmak'ın dükkânına

onu kim götürdü, orada geçen yıllar boyunca nasıl yaşadı... Hiçbirinin

kaydı yok şimdi hafızasında. Tek hatırladığı bedeninde eczacının

ter kokusunun yerine başkalarına ait ter kokularının yerleştiği.

Her akşam oturduğu sarhoş masalarında orasını burasını elleyen

tanımadığı erkekler oldu. Her biri iyice sarhoş olunca kendi

hikâyelerini anlattı ona. Ömrünün kalanı hikâyeye biriktirmekle geçti.

Hikâyelerin sahiplerini unuttu ama anlatılanları asla...

Kendi hikâyesini anlatmadı kimseye.

Sadece bir kez.

Kendisini pavyondan çıkartmak için ısrar eden, sonunda da ortalığı

birbirine kattığı için kapıdaki güvenlik görevlilerinden dayak yiyen bir

müşteriyee... Adam yerde burnundan sızan kanı temizlerken yanına

geldi. Herkes duysun diye bağırarak konuştu:

"Kolundan tutup kaçırabileceğin köylü mü sandın lan sen beni?

Kasabalım ben öğlüm, kasaba!!"

*Pavyonların duvarında, konsomatrislerin zorla dansa kaldırılmayacağını

belirtmek için yazır.

Gergedanlar için büyük talihsizlik

Yazacak ve yapacak çok şey var, oysa ben bir koltuğa oturmuş dünyaya bakıyorum. Ne melun bir yavaşlıkla döndüğüne, dönerken etrafa püskürttüğü atomlara bakıyorum.

O atomlar, ölen kişilerden geliyor olabilir mi? Çok sevilen kişilere duyulan sevgi olabilir mi? Bizi sonsuz boşlukta tutan, önlem olabilir mi?

Uzaya ne bırakıyor dünya bizden? Belki de gergedanların dünyasıdır bu veya fillerin... Ölümlerin boynuzlarıdır belki uzaya ahenkle serpilmiş. Ve biz bu hayvanların dünyasına tesadüfen dahil olmuşuzdur. Olamaz mı? Gergedanlar için büyük talihsizlik. Dünya onlara kalsa daha uzun yıllar boyunca, üzerinde iyi bir atmosferle dönerdi. Atmosfere yaptıklarımız hakkında yazacak ne çok şey var.

Ne ilginçtir severek toplu intihara koşmamız. Hak ettiğimizin bu olduğunu mu düşünüyoruz acaba? Haksız sayılmayız o halde. Pek iyi insanlar? Yani genelde iyi kalpli olanlar? Vehyancılar? Onlara ne olacak? Yani bu, bile bile topluca ölüme koşmayı, bile bile topluca ölüme sebep olmayı, bu toplu sosyopatıyı nasıl açıklayabiliriz? Sosyopatlar hakkında yazacak ne çok şey var...

Bir koltuğa oturmuş dünyaya bakıyorum. Yaptığımı, yaptığımı bir şey. Var olan ve var olmuş her şey. Var olmak konusunu irdeliyorum önce, aklım çok yetmiyor. Zekamı sayılarla ölçebiliyorum. Benimkisi 147'yi hiç geçmiyor. Yani 148'i anlamamın imkanı yok. En azından yakın zamanda...

Sonra bırakıyorum var olmayı, bu konuları kendi haline bırakıp, çoktan yaşamaya koymuş olanlara bakıyorum. Tüm o istekler, kaygılar, savaşlar, manipülasyonlar, kazançlar... Kafam şişti. Tamamından kafam şişti. Onların nasıl başı ağrıyıyor? Nasıl başkalarının acılarına duyarız kalabiliyorlar? Sonra kendimi görüyorum. İnsan bazen başkasına acı verdiğinin farkında bile olmuyor... Farkına varanlar yok mu?

Bir anlamı yok, eğer anlam arayan biriysem. Anlam aramayan biriysem, ne aradığını bulmak zorlaşıyor. İstekler, kaygılar, savaşlar, manipülasyonlar ve kazançlar başlıyor. En güçlüsünden en güçsüzüne, herkes güc peşinde koşuyor; kaldı ki bu, gücü ne olarak gördüğüne göre değişir. Genellikle en güçlüsü ile en güçsüzü aynı anda aynı şey olabilir. Schrödinger'in kedisi gibi. Belki de kutudaki siyanürü, o her iki halin kedisi, bir patı vuruşuyla devirip kırmıştır, kim bilir? Kediler hakkında yazacak ne çok şey var.

Bir büyük nefes almak için, bir hikâyeyi anlatmak için, şu an burada olmak için yazıyorum ben. Dünyadaki

iyi insanlara dönmek gibi iyi geliyor bana ırılı ufaklı cümleler kurmak. Herkes kendi reçetesini bulmalı hayatta. Benimki bir kaleme, bir kağıda, bir iki de melodiyi bakıyor.

Şarkı olsun, şiiir olsun, yazı olsun, yazacak çok şey var. Ne okunsun ne dinlensin diye... Ve hem okunsun hem de dinlensin diye. Ölümlü bir şekilde yemek için. Toplulukların ne düşündüğünden ziyade, o toplulukların arasından yağ gibi akıp giden insanların ne hissettiği hakkında bir fikirim olabileceğine inandığımdan... Kim olduklarına ya da nasıl birileri olduklarına değil, ne hissettiklerine dair bir fikir... Çünkü ben buradayım. Eğer bu göreceli evren sübjektif bir bakış açısında bile varsa, ben de varım ve buradayım. Çünkü oldukça derinden ve samimiyetle hissediyorum. Anlamayı hissediyorum, bilmeyi değil. Hayvan gibi ve hayvan olarak, tam olarak öyle hissediyorum mesela. Hissetmek hakkında yazacak...

Besin zincirindeki yerimizi mi arıyoruz? Çoktan bulmadık mı? Mesela ben, nereye ait hissettiğimi hep çok iyi anlayan bir yaratık oldum. Ait hissetmediğin yerlerde gezerken anlırsın, aslında nereye ait olduğunu... Ait olmadığımız vahşetlere yeterince sebebiyet vermedik mi bugüne kadar? Artık eve dönmenin vakti gelmedi mi?

Basitçe, önce var ve sonra yok olmaktan yola çıkarak, basitçe, sadece, yalnızca olduğum şeyi olarak yaşamak ve yaşamı yaşanabilecek en doğal haliyle yaşamak üzerine bir yazı bu. Varoluşumuzdan alabileceğimiz en büyük hediye bu. Bizler binlerce yıldır bu hediye için birbirimizle savaşıyoruz.

Bunun üzerine yazacak çok şey var.

"Kimseye borçlu kalamayacak kadar sade bir yaratık olmak" tan fazlasını hayal etmemek üzerine bu yazı. Çünkü daha fazlası yok. Burada, bu dünyada, bu fizik kanunlarında yok. Belki diğer fizik kanunlarını denersiniz. Ben burada iyiyim.

Kissadan hisse, yaşam hakkında ılla da yazmak gerekirse, yazılar geniş zamanlıdır, şarkılar "momentum."

Ben, nereye ait hissettiğimi hep çok iyi anlayan bir yaratık oldum. Ait hissetmediğin yerlerde gezerken anlırsın, aslında nereye ait olduğunu...

Sen de yaptın, sen de!

ASLI TOHUMCU

#BenDe

erkeklerin ağzından, benden "gerçek" hikayelerle
birkatki.

#BenDe süründüm belediye otobüsünde bir ilkokul öğrencisine. Altıparmak-Çekirge hattında. Okuldan evine gitmek dışında yaptığı, yapmak istediği bir şey yoktu. Siyah beyaz jilesinin altındaki pamuklu donunu hayal ederek yaşadım aletimi küçük kışına. O kalabalıkta kaçacak yeri yoktu. İlk kez geliyordu böyle bir şey başına ve yaşı da çok küçüktü, kalakaldı zaten. Çekirge'ye kadar baktım keyfime. Sağa sola, öne arkaya gidip gelirken boşaldım hatta. Herkes inerken o hâlâ kıpırdamadan duruyor, ağılıyordu. İnip aynı hatla döndüm, gittim gideceğim yere. Kızsa liseye kadar otobüse binemedi.

#BenDe laf attım sokaktan geçen bir kıza. Diz boyu karıyordu ve in çin top oynuyordu etrafta. Rahatlıkla bir erkekle karıştırılabilirdi. Kış günü kabını, kaşkolü, şapka ve eldivenleri altında sadece kahverengi gözleri görünüyordu. Onlar olmasa uçacak gibi duruyordu. "Hazinesi sende, anahtarı bende güzelim" diyerek yürüdüm üzerine hızla. Durdum tam karşısında. Birden tökezledi, koşarak kaçsa mı, yanımdan geçip devam mı etse yoluna bilemedi. Korktu. Korkması hoşuma gitti. Bir daha dedim, "Hazinesi sende, anahtarı bende güzelim, gel bir yere gidelim." Gözlerinde gördüm, buz kesti.

#BenDe aynı dergiye yazdığım, sevgilisi olduğunu bildiğim bir kıza öpmeye kalktım. Dergiye gide gele anıplık kurmuştuk. Dergi çıkışında üç-beş kişilikle de oturup edebiyat konuşuyorduk. Benimle konuşanlar da herkesle olduğu gibi göz teması kurduğu, gülümsediği, espiriler yaptığı, diyeceleri sıcak davranacağı için öpmeye kalktım onu. "Arkadaşız biz, napıyorsun sen?" diye reddedince beni, ağrıma gitti. "Orospu!" diye bağırıp ağız dolusu. "Madem öpmeyeciktin niye yüz verdin!" Bardaki herkes susup ona baktı. Oturduğu sandalyeden ağılayarak kalktı, sendeleyerek çıktı bardan dışarı. Bir daha dergiye ne geldi ne yazdı.

#BenDe sırf gece geç saatte İstiklal'de dolaşılıyor diye bir kıza sevişmek istedim. Elleri ceplerinde kendi halinde yürüyordu. Arka solundan yanaşıp birlikte olmayı teklif ettim. Bir an kalakaldı ama hemen ardından toparlanıp "Sen ne diyorsun ya, ne zannediyorsun kendini, defol git!" diye bağırınca, ben de İstiklal'i,

"Aranmaya çıkmadıysan, bu saatte burada işin ne orospu! Orospu, sikerim senil" diye inlettim. Yine cevap verince tartaklayacak oldum, civardan birileri koşup gelince kaçtım. Uzun süre gece İstiklal'e yanından bir erkek olmadan çıkmadım, banaylsa hava hoştu.

#BenDe bir kadını yazması, fikir üretmesi için işe aldığım halde, toplantılarda (ekipteki tek kadındı) "Hiç mi babanı, kocanı idare etmedin," diyerek diğerlerinin saygısız davranışlarına katlanmak zorunda bıraktım.

#BenDe bir kadını onu sevdiğim ve kocası olduğum gerekçesiyle hem psikolojik hem fiziksel açıdan yaraladım. Bir mekanda gözü bir erkeğe takılacak ya da bir erkekle konuşacak olsa ne orospuluğunu bıraktım ne namussuzluğunu. Yok mekandakiler duyacakmış, yok şuymuş buymuş umursamadım. Gözüni açarlar diye arkadaşlarıyla görüşmesini istemedim. Bu yüzden hepsini aşağılayarak, hepsine hakaret ederek bıktırdım onu. Aradıklarında suratlarına kapattım telefonu hatta. Sevişmek istemediğinde, hakkım olmadığı halde zorla yaztım. Direndiğinde boğazını sıkıttım. Onu kimsenin sevgisini hak edemeyecek kadar aptal, çirkin, yeteneksiz olduğuna, mutlu olmayı bilmediğine, attığım dayakları hak ettiğine inandırıcı ki terk edemesin beni. Yine de, bir vakitler mutlu olduğunu, mutlu olmayı bildiğini hatırladı ve ayrıldı benden. Ayrıldıktan sonra da yeni evinin önünde dolanarak taciz etmeyi sürdürdüm.

#BenDe taciz ettim bir kadını. Kitaplarımızı başağ yayınevinin yemeğinde tanıştık, tesadüf aynı masaya oturtulmuştuk. Sohbeti, sıcağın ılıtması hoşuma gitti, kendimi bir şey zannettim. Çıkışta bindiği taksiye izinsiz atladım. Benimle Boğaz turu yapmasında ısrar ettim. Taksinin arkakoltunda sıkıştırıp öpmeye çalıştım. Taksiyi durdurup kendini caddeye atarak kurtuldu elimden. Ertesi gün yayınevinden telefonunu istedim. Kullandığım ilaçlar var, alkol de almadım ondan oldu diye özer dileyecektim. Telefonunun verilmesini istemedi. Yayınevinden biri ağzıma sıçtı ama o sözleşmemimin iptal edilmesini bekliyordu. Ne de olsa kadın çalışanların ağırlıkta olduğu bir yerdi. Olmayınca üzülürdüm. Bir ay geçmeden bir edebiyat ödülü aldım. Daha da üzülürdüm.

#BenDe kadınların bulunduğu bir masada, hiçbirinin göğüs dekoltesi olmadığı için gece meme göremeyeceğime dair şakalar yaparak o kadınları taciz ettim.

SEDEF ORMAN

Daha neyim olsun?

Sahi, neyim var doktor?

En baba ağrı kesicilerin dindiremediği migrenim küçük kızımın inadı gibi tuttu mu tutuyor.
Bir tarafta korkunç bir baş ağrısı diğer tarafta sanki o benim velimim gibi elimi tutup beni doktora götüren küçük cadı...
Araya giren bir hatırı telefonu ile ancak randevu alınabilen ünlü nörologun tam karşısında buluverdim kendimi.
Ve işte o an...

Samimi bir dost meclisinde dertleşmeyi özlemiş olmaktan mı, yoksa şahane bir orta gibi gelen soruya voleyçi cıkmasam olmaz diye mi bilemedim ama topu ağlarla değilse bile cevabı sorunun tam karşılığıyla buluşturdum.

Nasıl bir çırpıda boca ettiysen içimi, anlattıklarımı şaşkınlıkla dinleyen doktorun suratına, sanırsın Talisca gelişine vurdu gol oldu.

Oysa ne bir kahve yarenliği vardı ne de ayaküstü muhabbete meze bir içki.

Her şeyi başlatan şey aslında beklediğim ve fakat o anda cevap veremeyeceğim o soru oldu:
"Neyiniz var Sedef Hanım?"

Soluk almadan cevaplamaya başladım:

"Hayatı yakalamakla derdim var. Kuyruğumu kovalamakta. Bu yüzden ruh hallerimin değişim hızına yetişememem.

Oysa keşfedilecek ne çok hayat, yaşayacak ne az gün var. Bir ömre kaç hayat sığdırmak var.

Kız çocuğu, anne, sevgili, iş kadını gibi sıfatlarım var.

Sıfatlarımın görevlerini başarmaya çalışmaktan yorgunluklarım ve yetersiz kaldığım için kendimi suçlamalarım var.

Taleplerden, beklenenlerden, beklentilerimden kaçışlarım var. İşten, toplantılardan, bütçe tutturmadan, krizden, stratejilerden kaçıp ıssız bir adada 'insan göresim yok' tatili yapasım var.

Samimi olmaman iletişimden, zeki olmaman insanlardan, düzensizlikten, görmezden gelmekten, fark etmemiş gibi yapmaktan bıkmışlığım var.

Yorgunluktan, yaralardan, korkmaktan, kaçmaktan, kaçmaktan karışmış bir kafam ve baskılardan, sınırlardan, kurallardan, yargılardan, statülerden hoşlanmayan bir bünyem var.

Sonu gelmez hayallerim, hayal kırıklıklarım ve hala kahramanlara inanmaktan vazgeçmeyen iflah olmaz bir iyimserliğim var.

Ama en çok da dünyayı umut, aşk, sanat, hayal gücü ve gülmenin kurtaracağına sonsuz inancım var.

Daha neyim olsun?"

Şimdi siz söyleyin, sahi benim neyim var doktor?

PINAR ERGÜN

Biz önce bir çiftlik
Terskeçtiğimiz günlerden olursu işleri ettik.
Hayvanlara gülmek, çiçeklere su verdik, yerleşmedik, misafirledik.
Bir müddetimiz günlerden geçti
Ne kedi dâiminde bir zamanlar bu gövdeye yollarımıza, ilam ettik.

Tarım
Bana artık
başka
bir aynadan
bak.

ALİŞER DELEK

Burçak tarlası

Haydarpaşa'ya vardığında büyük şehrin ne demek olduğunu anladı. Gar çarşısında kocaman bir deniz ve ortasından geçen vapurlar karşılamıştı Mahmut'u. Birliğe katıldığında da patates çuvalı... Niksar'dan ilk ay gelen üç kuruşu iki ay sakladı. O da bitince devreleri selamı sabahı kesti. Hafta sonu iznine bile zar zor çıkıyor, Kadıköy'e uğramadan geçirdiği izin günleri oluyordu. Fakirlik demişti badisi, "Bugün beni Cizre'den seni Niksar'dan bu kışlada buluşturan tek şey fakirlik." Çavuş hal'ine acıyıp eline para verdiği gün soluğu çarşıda aldı Mahmut. Tüm birliğin anlata anlata bitiremediği ev yemeklerini yemek için soluk soluğa çıktı nizamîye kapisından. Tüm bir nöbeti anasının mantısını düşünerek geçirmişti. Para yeterse iki tabak yerim diyerek dolmuşu binmedi, yürüdü bütün yolu. Daha temizlik yapılarak vardı lokantaya, "Mantı var mı?" diye sordu. Elinde süpürge şaşa kalan Melike, "Birazdan açarlar, acelen ne asker?" dedi. Mahmut yerin dibine girdi, lavlara ulaştı, dünyanın öbür ucundan çıkıp geri geldi. "Ben sona geleyim o zaman," diyemedi, Melike'nin sesini beynine hapsedip karşı kaldırıma geçti. Bir ar a gidip süpürgeyi alıp ortalığı süpürmek akından geçti ama bir dükkanda birbirini tanımayan iki genç ayıp kaçır diye geri durdu. Elbisesi süpürgeyle dans ediyordu Mahmut'un. Bütün koğuştan heyecanlandırdığı kadar vardı gerçekten de Melike. Son dört aydır memleteri bir kenarda kalması bir kenarda sohbetle konu oluyor, koğuştan komutuyla kulağının çınlaması bitiyordu kızcağzın. Mahmut o gün söz verdi kendine, bir daha kimseyi konuşturmayacağı Melike hakkında. Melike, oğlanın ne yaptığını anlamak istiyordu. Arabanın arka koltuğundan kaldırıma üstüne oturmuş, arada bir kafasını kaldırıp gelen giden var mı diye bakıyordu Mahmut. Bu oğlan çok aç herhalde diye buzluktan çıkardı mantıyı. Melike el sallıyor, Mahmut

kafasını indirip gizleniyordu. "Gelsene be asker," diye bağırdı en son. Mahmut utana sıkıla gitti. "Hanımlar gelene kadar bunu ye bakalım, bir posta da onlar yapar sana," dedi Melike. Sanki şarkı söylüyordu Mahmut'un kulağına. Saati fark ettiğinde çayını içiyordu Mahmut. Sıcak demeden yuvarladı, yerinden fırladı. Geç kalıyordu. Para için elini cebine attığında Melike "Sabah verdiğim mantıyı ödeme, o bizden," dedi. Mahmut'un artık başı dönmüyor, aklı gökyüzünden aleme bakıyordu. "Seni bir daha ne zaman görürüm?" Sessizlik oldu. Melike gözlerini yere indirmiş, ağzını oynatıyordu. Mahmut sorduğuna bin pişman Melike'nin gözlerini arıyordu. "Okula gel, beni bir daha burada bulamazsın. Çarşamba 4'te Göztepe'de," dedi ve arkasını dönüp mutfaka koştu. Mahmut ne yaptığını, nasıl yaptığını bilmeden lokatadan çıktı. İmdi utanmadın Melike gibi bir meleğe sorduğu soru muydu? Dolmuşa atladı, asker indirimi istedi. Artık para biriktirmek lazımdı. Çarşambalar birbirini kovaladı. Melike hep birbirinden güzeldi. Sinemaya gidelim dediği gün param yok diyemedi Mahmut. "Bir filmle izlemiştim, severler. Yürüdüğüm paylaşırsın, daha da severlermiş birbirlerini," diyiverdi. Oysa haftalardır yürüyorlar, Melike babasının ne kadar zengin olduğunu ama disiplin taktısından kendisini lokantada çalıştırdığını, evlerinden birini okulu bitirince Melike'ye vereceğini, belki de okuldan sonra yurt dışına gideceğini anlatıp duruyordu. Mahmut bunların hepsini dinliyor, konu kendine gelince koğuştan olan biteni anlatıyor Melike'yi güldürdüğü ona

daha da aşık oluyordu. Çarşı izni için bin bir yalansöylemek zorunda kalan Mahmut, askere bir ay kala patatesini bıraktı. Kendini kantine alırdı. En iyi çaydan para kalıyordu. Komutanlar içti deyiş cebe attığı parayı yol parası yapıyor, bazen simit yerine bir pastanede börek yiyorlardı Melike'yle. "Mahmut, şafak 20 farkında mısın?" dedi birden Melike, sanki bir şey yapması gerekiyordu ama unutmuş ve utanmış gibi kaldı Mahmut. "Bir daha nasıl görüşeceğiz, sen İstanbul'a gelir misin, ne iş yapacağını Niksar'da?" Melike nefes almıyor, Mahmut nefes alamıyordu. Birden ayağa kalktı Mahmut, "EVEN benimle..." dedi. Melike hiç sormayacak sanıyordu, ayağa fırladı pastanenin ortasında sarıldı Mahmut'a. Mahmut ellerini nereye koyacağını bilemedi öylece kaldı.

Meğer Melike'nin sorulan yeni başlıyordu. Mahmut hepsini dinledi, avucunun içindeki ele baktı, gözlerinde yuva yapmış gözlere baktı, dudaklarına bir daha vuruldu... "Babamı al Niksar'a getir. Niksar'da tarlalarımızı, bağlarımızı, evlerimizi görürce içi rahatlar babamın. Biricik kızını aileme emanet eder," diyiverdi. Cümlesi bittiğinde yalan söylemenin bu kadar rahat olduğunu daha önce hiç fark etmediğini anladı. Nasılsa askerlik gibi bu da biter diyorlardı içinde. Değil babasını Melike'yi bile Niksar'da hayal etmediğinden uyduvermişti her şeyi. Melike "Sen git tezekleri yetiştir evine, biz de haftaya geliriz," dediğinde bile inanmıyordu Mahmut. Oyun bitecek, rüyadan kalkacak sanıyordu hala. Daha 5 gün geçmemişti telgrafı geldi Melike'nin: "Babamı ikna ettim iki gün sonra sabahtan oradayız. Stop..." Telgraf geldiğinde Mahmut tezekleri

Birden ayağa kalktı Mahmut, "EVEN benimle..." dedi. Melike hiç sormayacak sanıyordu, ayağa fırladı pastanenin ortasında sarıldı Mahmut'a.

taşıyordu avluya. Bir kısmı yakılacak bir kısmı evin onarımında kullanılacaktı. Mahmut olduğu yere çıktı. Ben ne derim şimdi diye düşündü. Topal anası karşından seke seke geldi. Postacıdan haberi almış da bana niye söylemedin diye söylüyordu. O kadar istedi ki anasının Melike'yi görmesini, coştı yine Mahmut: "Düğün var ana, gelinin geliyor, gelinini!"

Melike'nin tüm itirazlarına rağmen belediye başkanına haber salmıştı babası. Belediyenin bütün belgeleri bilgileri taratmış, makama laf gelmesin diye de "Tanımıyorum Şehit Rıza'nın oğlu Mahmut'u," diyememişti. Bire beş katmış, bizim tezekçi Mahmut, Mahmut Bey olmuştu.

Melike, Mahmut'u gördüğünde boynuna atlamamak için zor durdu. Babası bir süzünde anlamıştı ters giden bir şeyler olduğunu. Mahmut tekti, ayakbakırları kirlî, elleri nasırlı, dişleri sarıydı.

Mahmut'un anacığı "Oy kızım!" diye çılgık atarak evden çıktığında, Melike arabaya geri binen babasının arından bakıyordu. Mahmut tam ortada sırtıyordu, Melike'nin neden şaşırıldığına şaşırması gibi bir hali vardı. Melike arabaya doğru bir iki adım attı, Mahmut'un yüzü düştü. Melike geribaktı, Mahmut'u buldu, yerindibinden çıkardı, elini tuttu, yüzünü buldu, gözlerini sevdi, gitti anasının elini öptü.

Babası saatlerce yalvardı, bağırды, tehdit etti, ağıladı ama Melike evden çıkmadı. Mahmut salonda, anasıyla sus pus oturdu gece. Melike bir hafta kapısını açmadı odanın. Geceleri tuvalete gitti, arada mutfaka girdi ama sesini duyan olmadı.

Bir sabah kapısı açıldığında Mahmut yerde uyuyakalmıştı. Melike Mahmut'a baktı uzun uzun. Mahmut ayağa kalktı. "Bir daha yalan söyleme bana," dedi. Mahmut yüzünü indirdi. Melike ertesi sabah erkenden kalktı. Fakirlik değil, bilmemek canını sıkıyordu. "Bir yerden başlamak lazım," dedi, soluğu tarlada aldı. Ama burçak yolmak, Mahmut'u anlamak kadar zordu. Gelinliğini giymeden gelin, yolunu bulamadan ırgat olmuştu. Babasını düşündü bir kez, en büyük cezası ona kestiğini hatırladı. Hayale aldı, sevgiyi seçti. Türkü söylemeye başladığında Mahmut bulutların üzerinde uçuyordu bir kez daha.

*Sabahtan kalktım da ezan sesi var
Ezan da sesi değil yaryar burçak yası var
Sorum şu adamın kaç tarlası var*

*Ah ne yamanda zor umuş burçak tarlası
Burçak tarlasında yar var gelin olması*

*Elimin kınasın ezdirmediler
Cözümün sürmesin süzdürmediler
Burçak tarlasında gezdirmediler...*

Not: Kaynaklarda kahramanların isimleri geçmiyor. Bu yüzden isimler uydurma. İstanbul'da tanışıkları ve türküyü kızın söylediği yönünde iki bağımsız kaynak hemfikir.

TÜRKÜ TURAN

Mimar Sinan'da okumak, sizi başka biri yapar.

Ergenlikten yetişkinliğe geçerken sanatın ve kitapların içinde büyümek insanı sonsuz besliyor.

İlk oyunculuk deneyimim, Annem dizisinde oldu. O zamanlar kendimi yeteneksiz bulur, oyuncululuğu meslek olarak yapamayacağımı düşünürdüm.

Dublaj yapmak, dünyanın en keyifli işi.

Şarkı söylerken, nadiren utanmayı bir kenara bırakabildiğimden kendim olabiliyorum. İçimde sakladığım güzel ne varsa onu ifade edebildiğim anlar yakaladığımda kendimi tamamlanmış hissediyorum.

Oyunculuk benim için, yaparken en mutlu olduğum şeyin mesleğime dönüşmüş halidir.

Kafamı yastığa her koyduğumda, sahip olduğum ve olmadığım her şey için teşekkür ederim.

Hayal gücü, içinde çocukluğunu saklayabildiğin ölçüde geniştir. Yetişkin olan her şey hayal gücünü limitler.

Seviyorum çünkü hepimiz dünyaya sevgiyi baştan bulmaya geldik.

Son zamanlarda, deli gibi yabancı dizi izliyorum.

En büyük fobim, sahneye çıkmak.

Sahneye çıkıp sakinleştikten sonra ne hissedeceğimi merak ediyorum.

Amy Winehouse, kırık kalbini sanata dönüştürüp bütün dünyayı iyileştirebilecek kadar büyük bir yetenekle doğmuş ama kendini iyileştirmeyi unutmış bir kız çocuğu.

Keyfim yerindeyse, sürekli etrafımdaki insanları güldürerek enerjimdən sonuna kadar faydalanırım.

Evren diyor ki, korkuluy hareket etmeyi bırakın, sadece sevin ve olduğunuz yeri güzelleştirin.

Kamera önünde, çok eğleniyorum ama kamera arkasında nasıl olurum diye de düşünüyorum.

İnsan psikolojisi, travmalarınla ne kadar yaşarsan o kadar delisin.

Şu an bir şiir yazsam ilk dizesi, aşktan başka bir konudan bahsediyor olurdu.

Modası geçse de, Starship Troopers'ı seviyorum.)

Depresyon

Bir arkadaşım var uzun zamandır depresyonda. Yaklaşık yirmi senedir. Ve depresyonu da son derece barışık. Depresyonunu gerçekten çok seviyor ve hatta depresyonuna âşık. Depresyonsuz bir hayat düşünmüyor. Yani arkadaşımın elinden depresyonunu alırsanız yaşayamaz. Depresyonun muhteşem bir şey olduğunu düşünüyor. Bir insanın başına gelebilecek en güzel şey depresyondur diyor. Depresyonu öve öve bitiremiyor. Ve kendince de argümanları var. "Bir kere depresyonda olduğun için hiç iştahın olmuyor, hayatta da kilo sorunun olmuyor, hep zayıf oluyorsun, ayrıca evden hiç çıkmadığın için hiç para harcamıyorsun, ev bütçesine bundan büyük katkı olamaz," diyor. Kendisi hiçbir şekilde para kazanmayan bir insan olduğu için para harcamasının etkili bir yolunu bulmuş gibi. Koltuğa gömülü bir yaşam sürdürdüğü için sürekli film ve belgesel izleyerek genel kültürünün muazzam derecede arttığını düşünüyor. Ama bana sorarsanız öyle bir şey yok. Çünkü genellikle başka şeyler izliyor. Hiç arkadaşı yok, hiç sevgilisi olmadı, bu yüzden de hiç hayal kırıklığı, hiç aşk acısı yaşamadı. Depresyonun ne kadar güzel bir şey olduğu hakkında biraksanız saatlerce konuşabilir. Ve eğer arkadaşımı tanıımıyorsanız ikna da olabilirsiniz. Ama işte ben kendisini tanıyorum, bu yüzden de kendisini hiçbir şekilde ciddiye almıyorum. Ciddiye alınacak bir insan değil. Hayata kattığı bir şey yok. Hayattan aldığı hiçbir şey yok. Ve kendisini gerçekten hiç ama hiç sevmiyorum. Çünkü bence depresyonun kötü tarafını aldı. Çünkü depresyondaysan kendinle çok konuşursun, hatalarını gözden geçirme şansın olur, ya güzel bir insan olursun, ya da iyice boşlar.

Depresyondaysan kendinle çok konuşursun, hatalarını gözden geçirme şansın olur, ya güzel bir insan olursun ya da iyice boşlar, tam bir sığır olursun.

tam bir sığır olursun. Kendisi sığır oldu. Hayatımdan bir an önce çıksın istiyorum. Bunu yirmi yıldır istiyorum. Aslında depresyona girmeden önce fena bir insan değildim. İyi anlaşırdık. Bir gün "Alpay ben depresyona girmeye karar verdim," dedi. Neden diye sordum bile. Yalnızca şunu söyledim. "Depresyona girmeye karar verilmmez, depresyona girilir diye biliyorum ben," dedim. "Yani depresyon sana girer, doğrusu budur diye biliyorum ben," dedim. "Alpay," dedi, "biliyorsun, hayatta hiçbir zaman kontrol bende olmadı, yirmi yaşımıdayım ve yıldı, benim bir geleceğim yok, herhangi bir şeye yeteneğim, yatkınlığım, ilgilim yok, okumadım da, tembelim, şu hayatta sevdiğim hiçbir şey yok, hobim yok, umudum yok, ömrüm boyunca boşça çabalayacağım ve yaşadığımda da elimde bir hiç olacak, kıscacı bu depresyon bir gün bana mutlakla girecek, o girmeden ben ona giriyorum, hadi eyvallah," dedi, vedalaştı benimle, helallik istedi vermedim. Depresyona bir girdi, giriş o giriş. O günden bugüne aralıksız yirmi yıldır depresyonda.

Ve bir şey söyleyeyim mi, kabul etmek istemsem de mutlu galiba aslında. Bazen arkadaşşıma özenip "Ben de mi depresyona girsem acaba?" diye de düşünmüyör da değilim. Ama sonra sırf arkadaşımın eline koz veririm, "Benden özendin de depresyona girdin," der diye vazgeçiyorum. Ama aslında delicesine depresyona girmek istiyorum. Belki de girmişimdir, bilemiyorum. Belki de girmemişimdir. Keşke hayatımda kuzenim kadar net bir insan olabilseydim. Keşke ne istediğimi onun kadar iyi bilebilseydim. Ha bu arada belki de depresyonda falan da değildir. Belki de sadece o koltuğa uzanmayı seviyordur, o da olabilir.

gerisi sende

Azra Kohen'in öyküsünü tamamla
#bavuldergi Etiketle- Paylaş
gerisende@gmail.com adresine
yollayayım!yalım

"Anlamıyor musun, güce asla sahip olamazsın ancak aitt olabilirsiniz. Eğer yeterince cesaretin varsa seni seğmesini sağlayabilirsiniz. Gücün istediği bu cesareti, korkusuzluk, ataklık, inisiyatifli kullanma hali gibi bir şey değildir. Kabinde duygu yaratan ne varsa, güç için hepsini feda edebilece cesareteninden bahsediyorum. Evet, güçlü olmak lazımi! Peki feda etmeye hazır mısın?"

Yazar: Azra Kohen ve.....

Öyküyü tamamlayıp gerisende@gmail.com adresine yazarsanız gelecek ay dergimizde yayınlanacaktır.

sizden
gelen

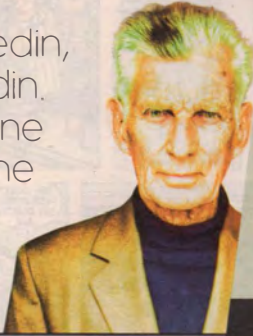
Düşlerimdeki gerçekler

Çılgınım ben! Bir kişiye kendimi kanıtlamak
için bile olsa sinema yaparım.

Ahmet Uluçay

Hep denedin,
hep yenildin.
Olsun. Gene
dene, gene
yenil.
Daha
iyi yenil.

Samuel Beckett

- İmtiyaz Sahibi: BİRG Basın-Yayın Reklam ve Org. San. Tic. Ltd. Şti adına Ümit Bektaş
- Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Kemal Can Kaya
- Yayın Kurulu: Önder Aboş, Banu İnce, Meltem Yılmaz
- Editörler: Gizem Çelik, Meral Çinar
- Sokak Etkisi: Can Binalı Aydın, Onur Tunçay, Selin Kalkan, Merve Bayraktar
- Reklam ve İletişim: reklam@bavuldergi.com
- Kopuk İlişkiler: Ethem Onur Bilgiç
- Grafik Tasarım: Erdal Bektaş
- İletişim: 0(212) 260 5878 - iletisim@bavuldergi.com - reklam@bavuldergi.com
- www.bavuldergi.com
- Adres: Çiğdemli Mahallesi, Barbaros Bulvarı, Petek Apartmanı, No 73 Kat: 3 Beşiktaş
- Banka: UNIPRINT Basın Sanayi ve Tic. A.Ş.
- Adres: Ömeri Mah. Hacımıyıcı - İstanbul Cad. No:159 Hacımıyıcı, Arnavutköy 34555 İstanbul / TÜRKİYE
- Tel: +90 212 798 2840 / Faks: +90 212 798 2063 - www.pazarturk.com
- Genel Dağıtım: DİP (0212) 622 2710
- ISSN: 2149-8113 Aylık yaygın süreli yayındır.

Soğuk bir kış gününe, İstanbul... Gardiyan Ali yataklarında titreyen mahkûmlara serçe serçe fırca çekiyor: "Üstümler burası, kalkın saygımlar"

Sahi nasıl bir duyguydu otele, evde kalmak. Unutmuştum. On ahlakilik delikanlıydım buraya girdiğimde. Çok şey öğrendim bu yaşama kadar çok şey öğrendim. İnsan içerideyken zaman kavramı uçup gider, hapisanede başka bir zaman kavramı vardır. Gün sabah ayıymı ile başlar, yemek yeme vakti geldiye öğlen olmuştur. Bahçenin kapıları açıldıysa(bahçe dediğim yirmi beş metre kare, etrafı duvarlarla çevrili beton zemin bir alan) ikindi olmuştur, kış kış bahçeye gidersin, halbuki tek yaptığın iki duvar arasında gidip gelmek. Soğu için bu bile lükstür. Eğer geniş bir hayal gücün varsa aşarsın tüm duvarları. Mesela ben her gün farklı şehirde, farklı bir mevsimde uyanırım sabaha. Bir gün Karadeniz'de bir tatil köyünde sonbaharda orman kokusu çekerim ciğerlerime, bir gün Akdeniz'de plajın birinde deniz kokusu. Bir gün Amerika'da Niagara Şelalesinin tepesindeyim, bir gün Afganistan'da bir tapınağın içinde, bir gün Azerbaycan'da dans eder, bir gün Brezilya'da karnavalda çılgınlar gibi eğlenirim. İşte yine öyle bir gün. Etrafın yeşil olduğu bir ormanda, Sezen Aksoy eşliğinde yürüyorum. Havada ağaçların ve çiçeklerin yaymış olduğu hoş bir koku var. Kelimeler ne güzel de uçuyor etrafa. Yavrularını besleyen kuşlar, evine yemek götürün karıncalar. Nasıl da masmavi gökyüzü, sonsuz, özgür. Adeta büyülemişti beni ki airtamkar bir eze dağıtım bütün güzelliği. "Hey kime diyorum, kalkeana kardeşim."

Yazan: Erk Acarer ve Üslam Çelik

